NUCK A.

ADENO-
GRAPHIA

1692

656271A

The Library of the
Wellcome Institute for
the History of Medicine

MEDICAL SOCIETY
OF LONDON

Accession Number

Press Mark

NUCK, A.

~~fig xxxiii wanting~~

IX 5

Tx 5. 2-8

ADENOGRAPHIA CURIOSA ET UTERI FOEMINEI ANATOME NOVA.

Cum

EPISTOLA AD AMICUM, DE INVENTIS NOVIS.

Authore

ANTONIO NUCK, Med. Doct.

In Academia Lugduno-Batava Medicinæ Anatomicæ Profeſſore, & Collegii Chirurgici Præſide.

MEDICAL SOCIETY OF LONDON

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud JORDANUM LUCHTMANS.

M. DC. XCII.

ILLUSTRISSIMIS, NOBILISSIMIS, AMPLISSIMISQUE ACADEMIÆ LUGDUNO-BATAVÆ

CURATORIBUS,

D. JACOBO,

BARONI DE WASSENAER, Domino de Obdam, Hensbroek, Spierdijk, Wochmeer, Zuydwijk, Kernhem, &c. Equeſtris Hollandiæ Ordinis nomine ad Conſeſſum Celſiſſimorum in Fœderati Belgii Ordinum Deputato; Militiæ Equeſtris Præfecto; Urbis Willemſtadii, Clundert, &c. Gubernatori, Aggerum Rhenolandiæ Adſeſſori.

D. CONRADO VAN BEUNINGEN, J. C. Reipublicæ Amſtelodamenſis Viro Conſulari, apud Potentiſſimos Reges Fœderati Belgii Exlegato.

D. CORNELIO TERESTEYN VAN HALEWYN, J. C. Senatori Urbis Dordracenæ, ejuſque vicem Supremi Fœderatarum Civitatium Concilii Adſeſſori. Curiæ Hollandiæ quondam Senatori.

Eorumque Collegis Magnificis Reipublicæ Leidenſis

CONSULIBUS,

D. JOANNI VAN BANCHE[M], Præſidi.

D. DANIELI VAN ALPHEN. J[C].

D. JACOBO VROMAN.

D. CORNELIO WITTENS. J[C].

NEC-NON

Conſultiſſimo Prudentiſſimoque

VIRO,

D. JOANNI VANDEN BERG, J[C]. I. I. D. D. Curatoribus à Secreti[s]

Salutem & Felicitatem precatur

ANTONIUS NUCK[ius].

DEDICATIO.

Summa ſolet Viatoribus & Geographis eſſe voluptas, ſi Terras novas, Maria & Flumina Macrocoſmi incognita aperire, & aperta delineare valeant; ad quæ Mercator impiger, ut ſibi opes quærat, anhelans excurreret: ſed, quâvis adhibitâ diligentiâ, ſemper ſuperfuerunt Terræ & Maria Incognita.

Idem in Microcoſmo locum habere, multiplici experientiâ edocti affirmare auderemus. Quæ & quales in eodem non ſuperſunt Terræ! quas laborioſus, & indefeſſus Indagator detegere hactenus non potuit: qui Fluvii & Aquarum Tractus in eodem non latitant Microcoſmo! quæ ſubtiliſſimis invenire, & maximè lynceis videre non licuit: ita ut hâc ratione Hoſpites adhuc videamur in propria Patria.

Dat tamen hora, quæ hora negat, & quæ labore improbo ſæpe perfici nequeunt, auſpicatò ſubinde, & viâ faciliori perſcrutanti patent.

Illud ipſum nobis, *Mecœnates Optimi*, nuperis contigit annis: ſæpe viribus penè exhauſtis Microcoſmi interiora perluſtrare cupientes, paſſim vias, quas patulas ſperabamus, occluſas non tantùm, ſed tot ſpinis obſeſſas invenimus, ut inquirentibus vix poſſibile videretur ulterius progredi. Tandem, bonis avibus, eò uſque, ſed novis & iteratis aggreſſionibus, pervenimus; ut Terras non tantùm Incognitas, ſed varias Aquarum Scaturigines, & Flumina ampliſſima, velis quaſi expanſis, pernavigare liceat.

Quas autem inde nobis comparavimus opes, non mercatoriam ſapiunt lucri cupiditatem, ſed longè utiliores; quippe ad Sanitatem promovendam, quâ nihil proficuum magis eſſe poteſt, unicè conducunt, & utriuſque valetudinis, tam ſecundæ quàm adverſæ, fundamenta ita luſtrant, ut remedia, partibus affectis admota, eventu agant certiori.

Quum

DEDICATIO.

Quum jam naturæ legibus ſit ſancitum; Macrocoſmi Scaturigines, quotquot ſunt Aquarum omnes, ad ſuum centrum, Oceanum ſcilicet, moveri: quid mirum, *Viri Illuſtres*, & hanc laborum noſtrorum meſſem, ad *Vos* quam citiſſimè avolare? ad *Vos*, quos jure merito, tanquam beneficum ſuum Solem & centrum unicum veneratur Scriptor. Tam alta enim in nobis beneficiorum Veſtrorum impreſſa profitemur veſtigia, ut eadem, deleri neſcia, grati animi noſtri, & debitæ obſervantiæ, perpetuum præbere debeant teſtimonium.

Hanc ut in Veſtrum, *Viri Benefici*, patrocinium recipiatis, noſque porro ſolito Veſtro favore complectamini, unicè obteſtamur. Deum Omnipotentem ſupplices oramus, ut *Vos* diutiſſimè ſoſpitet, certi cum Veſtra incolumitate Academiæ non tantùm, ſed & Eccleſiæ, imo Reipublicæ felicitatem conjunctam eſſe. Scripſi Lugd. Batav. Tertio Non. Auguſt. A. C. CIↃ IↃC XCI.

PRÆFATIO.

Ne cramben, non tantùm bis, ſed pluries recoctam apponere videar, & aliis jam diu traditis, repetitione moleſtâ, Lectorum animos fatigem; ſatius eſſe duxi, varia hîc proferre, quæ Anatomicis nec viſa nec demonſtrata fuere, & propter moleſtiſſimam eorum indagationem, hactenus aut omiſſa aut neglecta.

Multum interea nos debere fatemur Viris illis Clariſſimis, qui Vaſa quædam Lymphatica, primùm detecta, publicis ſcriptis evulgârunt: inter quos laudem ſanè egregiam merentur Th. Bartholinus *Danus*, Olaus Rudbeckius *Suecus*, & Jolivius *Anglus. Verùm quotquot fuerunt, ex brutis animantibus tantùm eadem eruere conati ſunt; parum ſolliciti de Cadaveribus humanis, in quibus tamen, quanto inventionis major eſt neceſſitas, tanto etiam ea detegendi major eſt difficultas.*

Non

Non deſiit tamen Cl: Bartholinus *labore improbo eadem proſequi; ſed opus arduum eſſe hiſce conqueritur verbis (cap. 2. Hiſt. Vaſ. Lymph.)* Quum publicè privatimque complura hominum cadavera, anatomico cultro dividerem, quamquam anxia de Vaſis Lymphaticis cura volveretur, non potui tamen, neſcio quo oculorum faſcino, ulla accuratiùs diſtinguere. *Tandem fibrillas aliquot notavit, ab hepate productas: nec non vas unum aut alterum lymphaticum circa ramum meſentericum & ſplenicum, non ſine animi ſui lætitia, obſervavit. Verùm Lymphaticorum Hiſtoriam hactenus diſtinctè non fuiſſe propoſitam, ſequentibus indicat.* Quid plura? nobis in præſenti ad animi curioſi requiem ſatis viſum, orbi Literato ſignificare, eadem Vaſa Lymphatica in humano circulo & claudi & detegi poſſe. Alii, quibus aut pinguius otium, aut majus frequentiuſque cum natura commercium, noſtris in homine inventis, ultimam imponant manum, nulli laudem auctam invidebimus, nullos ex gaudii hujus poſſeſſione

ex-

excludemus, ſit palma in medio relicta, modò nobis prima inventi gratia, ex merito, ut confidimus, relinquatur.

Nobis tamen, (quod abſque arrogantia dictum velim) adeo felices eſſe contigit; ut non tantùm in viviſectionibus brutorum animantium, eorumque cadaveribus, ſed & in omnibus ferè, quotquot nobis offeruntur, cadaveribus humanis, eadem ſine notabili detegere valeamus difficultate.

Rei hujus veritas, ex ſequentibus pagellis conſtabit; quæ, præmiſſâ Adenographiâ Novâ, Vaſorumque Lymphaticorum Ortu atque Structura; Uteri Ovaria, Arteriæ Magnæ & Venæ Cavæ portiones, nec non Vaſa, Emulgentia vulgo dicta, unà cum Renibus repræſentabunt, ex Subjecto Humano extracta. Quas partes, Lymphographiæ noſtræ conſtituentes partem, ſimul exhibere neceſſarium judicavi, quòd propter mutuum Vaſorum Lymphaticorum contactum, talis ſit conſenſus atque connexio, ut fabrica eorum ſeparatim pertractari ferè nequeat.

Uteri autem, partiumque annexarum faciem poſticam exhibere placuit; ut Vaſorum Lymphaticorum Ortus & Progreſſus, quod aliàs fieri vix poteſt, clariùs conſpiciatur. Quomodo autem viſcera dicta ſuis exornentur Vaſculis Lymphaticis, ex circumferentia ad Saccum Chyliferum, tanquam ad ſuum centrum ſint tendentia digito quaſi notatum videbis.

Onus hocce, humeris fortè meis impar, & perſcrutanti tædioſum moleſtumque, lubens tamen eâ ſuſcepi ſpe; ut animi quâdam alacritate, devoratis tot tædiis, & ſuperatis tot laboribus, Reipublicæ Anatomicæ & Medicæ ſim profuturus: ut hiſce noſtris inventis, morborum variorum facilior daretur indagatio, medicamentorumque, pro reſtituenda Sanitate, certior applicatio.

Lymphographiæ, quod offertur, ſpecimen, ubi Lectori *non ingratum percepero, ad alias tranſiturus ſum partes, non minus quàm hæ, Lymphaticis Ductibus ſuperbientes. Et ne quispiam dubitet partium hîc oblatarum, aut in poſterum offerendarum, fabricam talem revera*

exiſte-

exiſtere, illi ſtructuram illarum, non uno modo præparatarum, in ædibus meis dabo conſpiciendam.

Unicum, mi Lector, *adhuc monendum habeo: me hoc in opello, ubi Anatomicum ago, ſingularem Latinitatis curam non adhibuiſſe. Materia enim ipſa, nec temporis anguſtia talia permiſere. Nihil curo maledicorum quorundam mores, qui, ut linguam venenatam acuant, ea etiam carpunt, quæ non capiunt. Tu verò* Benevole, *pro ſolito tuo candore, judica; ſi erratum alibi, & nonnulla, præ feſtinatione nimia, aut abſentiæ culpâ, minùs prudenter hinc inde occurrant inſperſa; Hominem me eſſe cogita; Vale.*

IN ADENOGRAPHIAM CURIOSAM, ET *UTERI FOEMINEI ANATOMEN NOVAM.*

CLARISSIMI VIRI ANTONII NUCK,

Medicinæ Anatomicæ Profeſſoris ordinarii in alma Academia, Lugduno-Batava.

STate viri, Medicæ quibus Artis gloria cordi eſt,
In tenebris vobis emicat alma dies.
Nuccius ignotos Microcoſmi detegit Orbes,
Fluminaque & fontes, vivaque prata notat:
Glandiferas toto diſperſas corpore ſylvas,
Et quo quæque modo, quodque revolvat opus;
Pinea quas falſo ſibi dotes arroget arbor,
Quæ Mentis vacua eſt, & ratione caret:
Quas puri latices irrorent undique terras,
Et quæ contineant interiore ſinu:
Fœmineos Uteri ſaltus, mirabile mundi,
Et ſacrum, ut Tempe Theſſala, delitium,

Pandit,

Pandit, & obſcuros antiquis Patribus agros,
Quorum ex fœcundo flamula fonte micat,
Quæ valido incenſas mentes rapit impete, & unde
Progenies hominum continuata fluit:
Heic blandam Venerem ridentes inter Amores
Luco in odorifero Myrtea ſerta tegunt.
Inde mamillarum duo pulvinaria monſtrat,
Interiùs miris conglomerata modis:
Harum non Priſco, noſtro non hactenus ævo,
Quam Natura dedit, fabrica nota fuit.
Deſine, Tiphii, tuos poſthac memorare labores,
Cùm nova pars terræ, te præeunte, patet.
Plurima adhuc reſtant, oculis incognita noſtris,
Quæ nec longa dies, nec tua cura dedit.
Nuccius æternæ ſubjectum nobile Mentis
Rimatus, totum perſpatiatur opus;
Et nihil intactum manibuſque oculiſque relinquit,
Veſtigans minimas undique particulas.
Quantùm Mens agilis pigro ſublimior Orbe eſt,
Tantùm anteit meritis noſter Apollo tuis.

D. LIEBERGHEN.

ADE-

ADENOGRAPHIÆ
CAPUT PRIMUM.
DE
Glandulis in Genere.

INter tot admiranda, machinam humanam componentia, corpuſcula occurrunt, variæ magnitudinis, globoſæ ferè aut ovalis, & ut plurimum depreſſæ figuræ, quæ Græcis Ἀδένοι, Latinis *Glandulæ* vocantur, quarum primitiva vox Glans videtur, ſignificans fruges quercinas, faginas & arboreas omnes, putamine tam duriori quàm tenuiori inveſtitas, has Anatomici hodierni vocant *Glandulas Conglobatas*. Glandulæ quid ſint?

Occurrunt præterea & alia corpora, planiformia magis, inæqualia, figurâ irregularia, ex minoribus glandulis conglomeratis firmiter Earum differentia.

inter ſe cohærentia, & commun
membranâ tecta, *Glandularum*, ſe
Conglomeratarum nomine ordinarii
venientia. De quibus infrà.

Glandulis hiſce, prout in variis
Microcoſmi partibus conſpiciun
tur, varia Rerum Anatomicarum
cultores impoſuêre nomina; aliæ
quippe Pineales, quædam Pituita
riæ, Maxillares, Amygdalæ, Paro
tides, Salivales, &c. vocatæ fuêre
quarum Hiſtoriam, rem licet ar
duam, ſed maximè neceſſariam, eâ
quâ potero brevitate, exponam:
non enim idem cum Clariſſimo

Et ſtructura veteribus fuit incognita.

Lindano ſentio, ubi inquit; *Glan
dularum Hiſtoriam poſt Hippocra
tem meditari velle, tantundem eſſe
ac Iliada poſt Homerum.* Qui enim
ex veterum ſcriptis, ſive Arabes
fuerint, ſive Græci, Glandularum
fabricam uſumque eruere conantur,
vehementer quidem, meo judicio,
errant; verùm incognita hæcce ve-
teribus, aut nullius uſûs fuiſſe ha-
bita, expreſſis verbis Magnus Fer-
nelius

nelius profitetur; qui poſtquam duûm generum propoſuerat Glandulas, Denſiores ſcilicet & Molliores, ſtatim concludit hiſce verbis; *Quas ſingulatim recenſere, faſtidioſum magis, quàm utile putavi; ſic neque figuram earum aut magnitudinem proſequi commodum eſt.*

Reſtitutionis ſuæ primordia, glandulæ tam Conglobatæ, quàm Conglomeratæ, Clariſſimis viris, *Wirtzungo* pariter ac *Warthono*, nec non acutiſſimo *Stenoni*, debent; qui glandularum non tantùm Figuram & Magnitudinem, verùm etiam vaſorum egreſſum ingreſſumque demonſtrârunt; & glandularum ima quamvis non perluſtraverint, uſumque verum ipſis (loquor de Conglobatis) non adſcripſerint, non poſſumus tamen, quin eorum in perſcrutando diligentiam maximoperè extollamus.

Qui primi glandulas examinare cœperint.

Clariſſimus *Malpighius* ſtructuram Glandularum Conglobatarum curioſè quidem propoſuit, ſed, ut

pace tanti viri hoc dicam, longè al
ter earum fabrica nobis fuit oblat
Sive enim vaſorum lymphaticoru
introitum exitumve examinemu
ſive glandulæ interiora perſcrut
mur, paſſim quædam occurren
quæ Anatomicorum Filii nondu
viderunt, aut ſaltem ſcriptis ſu
necdum communicârunt.

Glandularum totius corporis ſeries.

Præterea in eo deficiunt, quo
quot fuerunt Anatomici, quò
glandularum ſeriem, in machin
humana, neceſſariò tamen ſerva
dam, nemo rectè tradiderit. *Wa
thonus* plurimas quidem prop
fuit, ſed multas intactas reliqui
uti ſequens Catalogus, præter ja
cognitas, etiam quæ noſtræ inve
tionis ſunt (à ſupremo vertice ad i
fimum uſque pedem) notans varia
demonſtratum dabit.

Glan

Glandularum tam Conglobatarum quàm Conglomeratarum Catalogus.

1. Glandula Pinealis.
2. Glandulæ Plexûs Choroidæi.
3. Glandulæ cerebri ſubſtantiam Corticalem conſtituentes.
4. Glandula Pituitaria.
5. Glandoſa membrana Canthi majoris & oculo externè adſita.
6. Glandula Innominata.
7. Glandulæ Aurium ſive meatûs auditorii.
8. Glandula Subpalpebralis.
9. Glandula Parotis.
10. Glandulæ Labiales ſupernæ & infernæ.
11. Glandulæ Maxillares internæ & externæ.
12. Glandulæ Amygdalæ dictæ, ſive Tonſillæ.
13. Glandulæ Hypoglottidis.
14. Glandulæ Uvulares.
15. Glandulæ Linguales.

16. Glandulæ Palatinæ.
17. Glandulæ Occipitales.
18. Glandulæ Cervicales.
19. Glandulæ Laryngis ſive Thy-
roidis.
20. Glandulæ Æſophagææ.
21. Glandulæ Supra-ſcapulares.
22. Glandulæ Sterni.
23. Glandula Thymus.
24. Glandulæ ad bifurcationem Ve-
narum Subclaviarum locatæ.
25. Glandulæ Axillares.
26. Glandulæ Mammarum.
27. Glandulæ Submammillares.
28. Glandulæ Pulmonum.
29. Glandulæ Diaphragmatis.
30. Glandulæ Jecoris.
31. Glandula Cyſtica.
32. Glandulæ Venæ Portæ ad con-
cava hepatis locatæ.
33. Glandulæ Lienis.
34. Glandula Pancreas.
35. Glandulæ Ventriculi ſupernæ
& infernæ.
36. Glandulæ Renes Succenturiatæ
dictæ.

37. Glandulæ Inteſtinorum.
38. Glandulæ Meſentericæ.
39. Glandulæ Meſocoli.
40. Glandulæ Lumbares.
41. Glandulæ Omentales.
42. Glandulæ Renum.
43. Glandulæ Iliacæ.
44. Glandulæ Sacræ.
45. Glandulæ Inguinales ſive Crurales.
46. Glandulæ Teſtium.
47. Glandulæ Proſtatæ.
48. Glandulæ Uteri.
49. Glandula Muſculi Sartorii.
50. Glandulæ circa Flexuras Cubiti & Genu.
51. Glandulæ Manuum.
52. Glandulæ Pedum.
53. Glandulæ Subcutaneæ.

Quùm jam enumeratæ hæ glandulæ, figurâ ſuâ, & magnitudine multum diſcreparent, ſeculi hujus Anatomici eas in *Conglomeratas* & *Conglobatas* diſtinxerunt, nec defuerunt, qui novam formârunt diviſionem, & Conglomeratis Conglo-

Nova glandularum diviſio.

globatiſque addiderunt *Conglutinatas* & *Congregatas*. Accuratiores verò eas dividunt in *Veſiculares* & *Vaſculoſas*, per haſce Conglomeratas & illas Conglobatas intelligendo. Verùm Conglobatas, de quibus ſpeciatim mihi agendi erit animus, pro Veſicularibus non eſſe habendas, ex ſequentibus fiet manifeſtum; ubi priùs, ſed breviter, propoſuero Glandularum quarundam Conglomeratarum fabricam.

CAPUT SECUNDUM.

De Glandulis Conglomeratis vulgò dictis.

Glandulæ Conglomeratæ quid ſint?

Glandulæ, pro Conglomeratis vulgò habitæ, ſunt eæ, quæ glandularum minorum congeriem componentes, communi involvuntur tunicâ, & ſingulæ earum vaſculum emittunt excretorium, quæque iterum canalem componunt, per quem liquor fluit in notabilem

ali-

aliquam cavitatem aut extra corpus. Quales ſunt *Glandulæ Innominatæ, Parotides, Pancreas, Mammarum*, &c. quæ, & omnes ejus naturæ, nihil aliud ſunt, quàm textura minutiſſimorum vaſorum, ex tenuiſſimis arteriolis conflatorum, ſanguinem, variis particulis gravidum, vehentium, in duo deſinentium vaſcula, quarum alia venoſa ſunt, ſanguinem admittentia venoſum, alia excretoria, modò propoſita.

Experimenta glandularum conglobatarum ſtructuram detegentia.

Hæcce, ut magis manifeſta reddantur, experimentis aliquot erunt elucidanda: ablatâ membranâ, quâ quævis glandula Conglomerata veſtitur, & immiſſo, tum per ductum excretorium, tum per dictarum glandularum arterias, liquore aliquo, ope cujuſvis ſyringæ; obſervamus Glandulas Conglomeratas à ſe invicem recedere, vaſcula earum tenella, glandulas componentia, liquore injecto repleri, turgida magis reddi, ſingulaſque glandulas in altum elevari.

Et ſpeciatim mammarum mulierum.

Ut reliqua prætercam, glandulæ Mammarum mulierum Conglomeratæ etiam pro exemplo eſſe poſſunt. Non quidem noſtrum propoſitum eſt, mammarum mulierum hîc proponere Anatomen, nec earum Magnitudinem, Figuram & Numerum, ut Anatomici ſolent, deſcribere, neque etiam neceſſum judicavi Situm illarum propoſuiſſe. Ubi enim mammæ ſitæ, nemo neſcit. Utinam, inquit Vir quidam Literatus, neſcirent multi! ſanè non tam immaturi raperentur in militiam Veneris, quæ ſicuti adoleſcentium corpora ſolvit, ita & celerrimè ſeneſcere & creberrimè ægrotare facit. Apage ergo tales, quæ iſtis corruptelarum illecebris in propatulo habitis adoleſcentulos illiciunt atque irretiunt. Raro namque non ex illectu lectus.

Sed ad rem. Certò credimus glandulas haſce Mammarum Conglomeratas, vaſculorum minimorum eſſe compagem, ductuſque earum

earum arterioſos, cum excretoriis, canaliculos componere continuos. Notum, glandulas jam propoſitas originem ſuam debere arteriis duplicibus, tam externis, ab arteriis axillaribus oriundis, per mammas infinitis ramificationibus diſſeminatis: quàm internis, à ramo ſubclavio natis, intra cavitatem thoracis porrectis; quæ dum ad medietatem ipſius perveniunt, muſculos inter unam & alteram coſtam perforant, & in mammis pluribus intorſionibus nodos Glandularum Conglomeratarum componunt. Eædem iſtæ arteriæ, quemadmodum & venæ, alias conſtituunt ramificationes, partim variis in locis ipſum Os ſternum perforantes, & cum vaſis oppoſiti lateris aliquot anaſtomoſes componentes, uti ex aëre infuſo conſtat: partim deſcendunt, & in muſculis rectis, cum epigaſtricis aſcendentibus, non rarò multiplici anaſtomoſi uniuntur. Ex hiſce jam arteriis illæ, quæ glandoſam

ſam mammarum ſubſtantiam ſub-ingrediuntur, & glandularum imam conſtituunt, omnem ferè fugiunt oculorum aciem, nemoque illarum terminum facilè inventurus eſt; niſi tincturam quandam, paucifſimis inter Anatomicos, cognitam, in vas injiciat arterioſum, cujus particulæ eò uſque propelli poſſunt; ut Vaſorum Galactoferorum, ſive Tubulorum Lactiferorum, ſubeant canaliculos, ad oculum conſpicuos.

Ut itaque totum hocce negotium felici cum ſucceſſu abſolverem, aliud experimentum, non minus jucundum, quàm utile inſtituere placuit. Papillam videns, variis foraminibus, totidem ductibus excretoriis perviam, eandem cum annexa mamma omnem liquorem lacteum comprimendo expuli, ex iisdemque unum ex magis patentibus mihi ſelegi, in quem Mercurium noſtrum, eâ quâ potui dexteritate, injeci; & ſtatim, jucundo planè ſpectaculo, obſervavi, non tantùm

Ductuum galactoferorum conſtitutio.

Ductu-

Ductus Galactoferos ſive lacteos, ramorum arborum in modum expanſos, diſtinctè repleri, ſed unum atque alterum ex hiſce ductibus minoribus eò uſque Mercurium noſtrum admiſiſſe, ut in vaſcula arterioſa, dictis lacteis continua, tranſierit.

Idem hocce experimentum ſatis comprobat, Ductus hoſce Lactiferos valvulis eſſe deſtitutos, meraque figmenta eſſe eorum, qui credunt eoſdem variis in locis valvulis donatos eſſe, ſic enim liquorem Mercuriumque injectum facilè excluderent, cùm ferè ſemper liber ipſis concedatur tranſitus. Hoc verò obſervavi peculiare, vaſculorum dictorum quædam, variis in locis anguſtata & arctiora, liquori injecto quodammodo obſtare; quod tamen à valvulis non dependet, ſed ſubſtantiæ mammarum adipoſæ duriuſculæ, quâ Tubuli Galactoferi nimium aliquando comprimuntur, adſcribendum. Imò in tantum, ut ſecre-

ſecretum lac, ſi craſſiuſculum, ob vias anguſtatas, diutiùs ſæpe in ipſis ductibus hærens, longiore morâ vitium capiat, mammaſque variis modis malè afficiat.

Quum nemo Anatomicorum, Tubulorum Lactiferorum veram dederit deſcriptionem, aut delineationem, non ingratum nos facturos ſperamus, ſi multiplici experientiâ obſervata hîc communicemus. Statim ac, dum ex quavis glandula vaſculum excretorium egreditur, tria, quatuor vel quinque coëuntia componunt truncum minorem; ex totidem glandulis lateralibus, & quidem diverſis in locis, ſimiles canaliculi exeunt, qui ſimul juncti, tandem vas conſtituunt excretorium, notabilis magnitudinis, haud abſimile ductui pancreatico, non quidem ita longè extenſum, ſed amplum ſatis: ubi accedit ad papillam, quam antequam ſubingrediatur, iterum anguſtatur, & ubi per eandem curſum ſuum abſolvit, adeo

angu-

anguſtum redditur, ut vix minoris formæ ſetam admittat. Quodque ſummopere neceſſarium erat, ne lac, in ipſis glandulis ſecretum, & vaſe excretorio exceptum, involuntariè continuô exiret, ſed propter loci hujus anguſtiam tam diu aſſervari poſſet, donec ab infante, ubera materna premente, facili negotio egeratur. Ductûs lacte repleti delineationem vide *Figur*. I.

Demonſtratis primis ductuum excretoriorum, ſed minorum, unà cum vaſe excretorio majori, principiis, haud difficilè conceptu erit, præter delineatum, quamlibet mammam, ſeptem, octo, novem (nam certus numerus non occurrit) ſimiles habere ductus excretorios, tantam lactis vehentes copiam, ut ſufficiens, etiam gemellis, præbeant alimentum. Qualis horum Ductuum ſit ſeries; *Figura* II. demonſtrabit: quæ non quidem omnes delineatos proponit, ſed tantùm eorum tres, in tertia mammæ parte

(de

(de reliquis idem eſto judicium) diſtinctè delineat.

In quibus præterea venit obſervandum; Ductus hoſce, antequam papillam attingant, anaſtomoſibus inter ſe junctos eſſe, ut lac in mammis ſecretum, & in tubulis hærens (obſtructo fortè poro papillari uno aut altero) per vias laterales in alios papillæ Ductus, & adhuc patentes, tranſire & excerni poſſet.

Spirituum neceſſitas in lactis ſecretione.

Ductus autem hi Lactiferi ſoli non ſufficiunt ad lac ſecernendum, ſed ſimul neceſſarium fuit, per nervos numeroſiſſimos, ex nervis thoracicis oriundos, copiam ſpirituum affluere, lactis ſecretionem promoventium. Conſtat enim, obſtructis compreſſiſve nervis, humorum ſecretionem, aliis in partibus, aut lentò procedere, aut planè ceſſare. Idem etiam hîc locum habere neceſſe erit, ubi enim eadem cauſa, idem effectus eſſe poteſt. Spiritibus hiſce ductuum poruli redduntur patentiores, lactis copioſior & cele-

celerior ſecretio promovetur, ejus acrimonia, ſi fortè adfuerit, iiſdem temperatur, & cum lacte miſti, gratum ipſi conciliant ſaporem. Quod reliquum erat ſpirituum (copioſiſſimi enim affluunt) partim in venoſa, partim in vaſa redit lymphatica: ſive enim ſpiritus immediatè ſanguini venoſo, ſive primo humori lymphatico admiſceantur, res eódem ferè recidit, namque ipſa vaſa lymphatica, variis in corporis partibus, lympham ſuam in vaſa venoſa eructant.

Non deërunt hîc Antagoniſtæ, credentes, Ductus hoſce Lactiferos, à ſanguine & ſpiritibus, tantam lactis copiam accipere non poſſe, quin ſimul alii ductus in conſenſum trahendi, aliunde venientes, hoſque deducunt, vel à ventriculo, vel à ductu thoracico. Duo ſunt, ut reliqua minoris momenti prætermeam, quæ pro ventriculo militare videntur. *Primò* dicunt, purgantium vim ſtatim ad mammas, poſt aliquot horas,

Lac ſecernitur à ſanguine Chylo gravido.

rapi. *Secundò*; ſi de tinctura croci ſumat nutrix, intra ſemi-horæ ſpatium lac è mammis fundi, odorem, ſaporem & colorem croceum referens. Verùm hæc, noſtro judicio, nihil planè probant; namque ſi alimentorum partes mobiliores & volatiliores, in ipſo ventriculo, facilè à reliquis ſequeſtrantur, & per vias ordinarias in ſanguinem delatæ, per inſenſibilem tranſpirationem partim exeant, odoremque aſſumtorum quodammodo ſpirant. Quid quæſo obſtaret? cur non & medicamentorum particulæ volatiliores, eodem modo, imò celeriori curſu moverentur, odorem, ſaporemque lacti imprimerent. Colorem verò proprium ordinariò deponunt, & ſi aliqualis obſervatur, quemadmodum illud haud impoſſibile, ut rarum contingens erit habendum. Si cui præterea ſubitaneum medicamentorum motum, tranſitumque eorum in maſſam ſanguineam, examinare volupe fuerit, atten-

attendat modò, quid Balnea, tam humida, quàm ſicca, Fomentationes, Cataplaſmata, quid Epicarpia, Illitiones mercuriales, quid Apophlegmatizantia, & quæ hujus naturæ alia ſunt, valeant.

Neque etiam majori cum fundamento, ex ipſo Ductu Thoracico, quamvis via illa foret breviſſima, immediatè lac eliciunt. Nemo enim unquam ejuſmodi ductus demonſtravit, quorum tamen inventio admodum facilis eſſe deberet. A ſimili hîc argumentari liceat: ſi tenelli vaſorum lacteorum ductus, per meſenterium diſperſi, chylumque ducentes admodum mobilem & volatilem, facili negotio inveniantur; quid quæſo obſtaret, cur viæ tales, tantam lactis copiam, & craſſiuſculam adhuc vehentes, conſpectui ſeſe non darent? Verùm nullo experimento, dexterrimè licet inſtituto, hoc unquam detectum. Imò Mercurius noſter, qui aliàs in ejuſmodi raro fallere ſolet, injectâ

Ductus Thoracicus, an cum mammis habeat commercium?

priùs convenienti loco & tempore ligaturâ, vias haſce, quas obſcuras vocant & cœcas, invenire non potuit. Vidi quidem ſæpiùs, vaſcula quædam Ductui Thoracico lateraliter inſerta, particulas quaſdam Mercurii noſtri admittentia; verùm illa non Lactea, ſed Lymphatica erant, uti renitentes Valvulæ, parteſque glandoſæ, à quibus illorum origo, ad oculum monſtrabant.

Ex hactenus allatis haud difficilè concludimus, lac ab ipſo ſanguine ſeparari, copioſiſſimiſque ſpiritibus irrorari. Ipſam verò ſecretionem eo in loco fieri, ubi arteriarum extrema, Glandulas Mammarum ſubeuntia, Ductuum Galactoferorum principia conſtituunt, tantumque admittunt partes lacteas à ſanguine ſequeſtrandas. Hæc autem contingunt, ubi omnia rectè diſpoſita, ſanguis legitimè miſtus, & tenella iſta Ductuum Vaſcula, nec aperta minùs, nec conſtricta

nimis

nimis. Aliàs enim Lactis loco, lympha, ſerum, aqua ſalſa, aut alii vitioſi humores egrediuntur: vel motus ſanguinis, ſi concitatior fuerit, vel Papillarum ab infante preſſio vehementior, ſanguinem per Mammillas effluxiſſe, & in aliis, fluxûs menſtrui tempore, menſtrua per eaſdem vias evacuata fuiſſe, obſervatum.

Si intemperies adfuerit ſanguinis acida, facilè Mammæ, à Lacte coagulato, Tubulos Lacteos obſtruente eoſque diſtendente, intumeſcunt; quodque acidum tractu temporis corroſivum redditum, non rarò tumores cancroſos, ulceraque Mammarum depaſcentia producit. Si verò prævaleant particulæ terreſtres, tumores generantur, quos ſcirros vocant. Quid autem aër ad hæc valeat frigidus humiduſque, victus itidem acidus auſteruſve, vitæ intemperantia ingluvieſque, otium, vita ſedentaria & melancholia, Practici paſſim obſervant.

Sanguinis vitioſa conſtitutio malè afficit mammas.

CAPUT TERTIUM.

De Mammarum Papillis.

Papillarum Anatome nova.

Occaſione Mammarum, incidit, & illam Mammæ partem, quam *Papillam* vocant, oculo anatomico hactenus nondum benè fuiſſe perluſtratam, ideoque perquam neceſſarium fore, eandem paulo accuratius examinare, texturamque ejus inſpicere. Longè enim inter ſe differunt Mamillarum Papillarumque ſtructura. Mamillarum jam expoſuimus, Papillarum verò exponendam habemus.

Illarum fabrica exterior.

Præter Vaſa ſanguinea & nervoſa, ab iiſdem ramificationibus, quibus mammæ exornantur, oriunda, & tegumenta, communia vulgò dicta, cutim, in antica Papillæ parte, variis foraminibus perviam notamus, cujus pori patentiores conſtituunt extrema ora Tubulorum Lacteorum. Oſculorum horum numerus incertus plerumque occurrit, modò enim quinque, ſex,

ſeptem-

ſeptemve, in aliis iterum novem, decem, undecimve numerantur, eaque iterum eundem in exitu ordinem non obſervant; aliquando enim hæc oſtiola circulum componunt minorem, in ambitu ſuo, ſex ſeptemve oſtiolis pertuſum, nullumque foramen, præter dicta, in ejus centro conſpicitur. Subindè circulus occurrit major, ſed figuræ ovalis, ſimiliter, ut prior, ſed decem undecimve oſtiis pervius. Non raro oſtium majus in centro conſpicitur, minoraque alia in circumferentia videntur. Uti *Figuræ* III. IV. & V. demonſtrabunt.

Interior Papillarum ſubſtantia, non vaſculoſa eſt, qualis Mammillarum, jam propoſita; neque etiam veſicularis, uti aliqui fortè crederent; ſed fibroſa, cum ſtructura Glandularum Conglobatarum, inferiùs recenſenda, ferè conveniens. Hocce ut exactiùs examinarem, expreſſo priùs omni ſanguine Lacteque, hinc illinc in ipſis tubulis hæ- Papillarum ſubſtantia interior.

rente, Papillam flatu turgidam reddidi, inflatamque aëri libero tam diu expoſui, ut ſiccatam oculo, non ita quidem nudo, ſed ſpeciatim microſcopio armato, ad lubitum examinare licuerit. Mox duplex fibrarum ſeries mihi oblata, altera ex fibris majoribus retiformibus compoſita, altera itidem fibroſa, ſed delicatiſſima, exiguis admodum, & variæ formæ foraminibus pervia, ubique fibris majoribus firmiſſimè annexa. Harum ſtructuram, ob regularem quem fibræ minores obſervabant ordinem, planè ſtupendam reperi, nec memini me unquam in aliqua microcoſmi parte ſimiles detexiſſe. Fibras autem tam majores, quàm minores, undiquaque Papillarum integumento firmiter annexas vidi, & ſi alibi dictarum Fibrarum origo quærenda, nullibi rectiùs, quàm ab hoc involucro deducenda foret. Texturam hanc fibroſam notabunt *Fig.* VI. VII. & VIII.

Dete-

Detectâ itaque hoc modo fibroſâ Papillarum ſubſtantiâ, facilè concipimus, unde flacceſcant eædem, & ex contactu infantumve ſuctione iterum erigantur. Præter enim copiam ſpirituum, continuo affluentium, uti ex exquiſito illo ſenſu apparet, Arteriolæ Papillares (dum ſuctio peragitur) ſanguinem, per modum extravaſationis, copioſiùs evomunt, & fibrarum interſtitia diſtendendo in tantum replent, ut Papillæ, duplo triplove naturali, majores appareant; ad quod non parum facit, continua frequenſve Papillarum humectatio, quâ, ope ſalivæ infantis irrorantur, hinc fibræ partes cutaneas conſtituentes, relaxantur, & relaxatæ faciliùs cedunt. Tumidæ manent, quamdiu venarum oſtia, à ſanguine inter fibras haſce hærente, notabiliter premuntur, verùm ſuctione ceſſante, & in ablactatione ſpiritus parciùs influentes, venarum apertionem, oſtiolorumque reſerationem, pro-

Unde flacceſcant & iterum erigantur Papillæ in Lactantibus.

pter minorem renitentiam, cauſare debent, hinc ſanguis ille, venas haſce ſubiens, Papillam iterum detumeſcere facit. Colorque intenſè rubicundus, ob minorem ſanguinis preſſionem, pallidiuſculus redditur.

Papillarum mala, unde? Sanguis hicce, diutius in Papillis hærens, acrimoniam concipit, poroſque cutaneos perfringens, ejus particulæ acriores impetum faciunt in partes cutaneas, eaſque fiſſuris dolorificis deformes reddunt, hocque incommodum faciliùs introducitur, ſi ipſum lac fuerit acidius, lactantiſque infantis ſanguis intemperie laboret ſalinâ, aut acidâ. Cujus ſaliva vitiata ſeſe inſinuans in poros, partes cutaneas profundiùs disjungit, malumque notabiliter augetur; ſi denudatas mammas aër ambiat frigidior acriorve, cujus injuriis particulæ aëreæ altiùs penetrantes, moleſtiſſimam matri inducunt ſenſationem.

DE

DE GLANDULIS, CONGLOBATIS, VULGO DICTIS.

CAPUT PRIMUM.

De Glandularum Membranis.

Ad Glandularum Anatomen, neceſſaria erat Membranarum, Glandulæ ſubſtantiam ambientium, cognitio, quæ Glandulæ aliquam conciliarent firmitudinem, earumque ſubſtantiam, intra certos quoſdam terminos, coerceret. Membranarum, Glandulas Conglobatas ambientium, inſpectio Anatomica.

Membranæ tales duplices nobis occurrunt, altera exterior, interior altera. Exterior tenuior, totam includens Glandulam, in pleriſque ſubjectæ membranæ, firmiter adeo adhæret, ut ſæpe, non ſine dilaceratione, à ſubjacente Membrana poſſit ſeparari, in aliis verò laxior ejus eſt adhæſio,& ſeparatio facilior. Fibris potiſſi-

potiſſimum conſtat circularibus, principio & fine carentibus, excepto vaſorum circa ingreſſum, quo fibrarum illa ſeries turbari ſolet. Vaſa habet quadruplicia, duo adducentia, & totidem abducentia, de quibus infrà, ubi de Glandulæ interiori ſubſtantia, cui hæc vaſa etiam competunt.

Unde autem Membrana hæc originem trahat, difficillimè explicatur; an ab expanſa peritonæi portione, ut aliqui fortè crederent, mihi veriſimile non videtur, quia in variis corporis noſtri partibus, Glandulæ conſpicuæ, in quibus tamen peritonæum (quod ſolummodo viſcera abdominis includit) non occurrit. Imò in ipſis artubus Glandulæ occurrentes, ſimili teguntur Membranâ, quali eas tectas invenimus in abdomine. Probabile magis videtur, Membranam hanc texturam eſſe vaſculorum minimorum lateralium, tam egredientium quàm ingredientium.

Sepa-

Separatâ exteriori Membranâ, quod difficulter in nonnullis peragitur, occurrit altera craſſior compactiorque, Glandulæ ſubſtantiam immediatè ambiens, vaſis tam inferentibus, quàm efferentibus præprimis perforata. Cæteroquin adeo anguſti ejus pori occurrunt, ut aër, vi licet per vaſa infuſus, per poros tamen Membranæ ordinariò non exeat, cui rei haud parum confert Membrana exterior, modò propoſita. Variis donata eſt fibris, longitudinalibus, circularibus & obliquis ſemet infinitis locis, ſed ordine planè irregulari, tangentibus. Vaſa itidem obtinet tam inferentia quàm efferentia, ab iiſdem ramificationibus, quibus exterior Membrana, oriunda.

Memoratæ hæ Membranæ, licet ordinariò albicantes, æquales & læves conſpiciantur, non rarò tamen ab humoribus, intus ſtagnantibus, coägulatis & induratis, ſuperficiem acquirunt tuberoſam & inæ- Membranarum varietas unde?

inæqualem, gratuſque aliàs Glandulæ color, faciem aſſumit, præ nimia flavedine, rubore aut nigredine, notabiliter deformem. Et ſpeciatim Glandulæ Laryngis Pulmonumque, tali nigrore, in Tabaciſugis tinguntur, uti multiplici experientiâ nobis conſtat.

CAPUT SECUNDUM.

De Glandularum Textura interna.

Glandularum ſtructura interna, ut nova, detegitur.

Ne, dum nucleum quærimus, in cortice hæreamus, Glandularum interiora perluſtrare juvabit. Diu, fateor, in illa fui opinione; Glandulas haſce nonniſi vaſorum minimorum complicatorum eſſe acervum, regulari tamen modo ita diſpoſitum, ut variæ ramificationes arteriolarum implicatarum, præter venas, tandem in duo, tria, vel plura abirent vaſcula pellucida, lymphatica vulgò dicta, eaque Glandularum quaſi excretoria eſſe. Sed res longè

longè aliter nobis viſa, idque occaſione ſubjecti humani, ante biennium violentâ morte extincti, cujus Hiſtoriam paucis enarrabo.

Vir quidam, triginta circiter annorum, Baccho, ſed potiſſimùm Cerere, delectari ſolitus, poſt prandium cum quodam alio rixas movet, & verba ſtatim in verbera mutat. Sed irritatus Antagoniſta, ſclopeto, globulo plumbeo onuſto, rixarum motoris, alterius lateris, abdominis muſculum rectum ita trajicit, ut inteſtini ilei pars ilico per vulnus exiret, extra abdomen pendula conſpiceretur, & ſauciatus hoc modo graviter patiens, vitam cum morte eâdem horâ commutare fuerit cöactus.

Inſpecto abdomine, vaſa lactea, centum fortè in locis, chylo adhuc turgida (quod rariſſimum in ſubjecto humano videre contingit) conſpeximus, meſenteriique Glandulas, ſucco quodam tumentes, perluſtravimus. Sciendi cupidi, quale

Glandularum meſenterii examen novum.

quale inter lactea & Glandulas di-
ctas eſſet commercium, vaſculum
aliquod, ab inteſtino exiens, pluri-
mis valvulis intro foras ſpectanti-
bus conſpicuum, per tubulum alli-
ligatum, noſtrum injecimus Mercu-
rium; præter omnem exſpectatio-
nem, jucundiſſimo tamen ſpectacu-
lo, vidimus, ab injecto mercuriali
lacteum vas non tantùm repleri,
ſed Glandulam, in quam rectâ vi-
tendebat, aliam figuram & ſuper-
ficiem aliam inde acquirere; e
planiformi quippe in magis globo-
ſam, ex ſuperficie æquali & lævi
in aſperam & plurimis tuberoſis ca-
pitulis rotundis donatam abire, de
quibus conſule *Figur*. IX.

Hocce tanquam inſoliti qui-
conſiderans, ludentem potiùs ad-
miratus ſum naturam, & injectio-
nis vi, Glandulæ ſtamina fibraſque
intermedias læſas fuiſſe, faciliùs
credidi, quàm ut revera cavernulæ
quædam, quas meus formârat Mer-
curius, intus in ipſa Glandula la-
tita-

titarent. Sed iterato experimento, in alia inteſtini meſenteriique parte, eundem videns ſucceſſum & fabricam eandem; aliis etiam in ſubjectis, Glandularum meſenterii fabricam, altiori examine perluſtrandam neceſſarium duxi.

Hinc Equina, Bovina, Canina & varia ejus naturæ alia, Theatri noſtri fuêre ſubjecta, atque ubivis Mercurius noſter eundem in currendo obſervavit ordinem, & viam eandem; Glandulæque paſſim, uti de ſubjecto humano dictum, figuram mutabant & ſuperficiem. A quo tempore certiſſimis ratiociniis concluſi, Glandulas meſenterii non conſtituere vaſorum complicatorum nexum, ſed ſubſtantiam earum potiùs fibroſam eſſe muſcoſamque.

Glandularum Conglobatarum examen in brutis inſtitutum.

Inde à ſimili argumentari ita cœpi; ſi Glandulæ meſenterii globoſæ ex ſubſtantia fibroſa muſcoſaque conflatæ; quidni & aliarum partium Glandulæ, non quidem chylo, ſed ſucco lymphatico irrorari ſolitæ,

Ex diverſis corporis partibus Glandulæ examinatæ.

tæ, eandem haberent fabricam. Ideoque Mercurius noſter in auxilium iterum venit; qui Glandulas quidem ſubintravit, ſed, renitentibus haud parum valvulis, nuſpiam tam perfectè & regulariter Glandularum texturam ob oculos poſuit. Ac proinde aliâ methodo partes haſce aggrediendas eſſe putavi: videns itaque, in nonnullis ſubjecti partibus, Glandulas quaſdam duûm generum habere vaſa lymphatica, alia ſcilicet egredientia, alia ingredientia; haſce potiſſimùm eligendas eſſe ſuccurrit, quòd valvularum ſtructura hîc nullo modo obeſſe poſſet. Et qui in promtu erat Mercurius, celeri curſu iter ſuum abſolvit, Glandularumque illarum cavernulas & cavitates ita replet, ut vix locus ſupereſſet, qui Mercurii noſtri partem non admitteret, & præciſè cum meſenterii Glandulis non conveniret, licet quoad formam externam (quemadmodum omnes Glandulæ ſolent) quodam-

modo

modo differre viderentur. Uti *Figuræ* X. XI. & XII. notabunt.

Non tamen in hiſce acquieſcendum, ſed alio experimentandi modo Glandularum ſtructura perſcrutanda erat. Ideoque expulſo & expreſſo omni Glandulæ liquore, vaſique lymphatico ex Glandula prodeunti ligatura injecta, per oppoſiti lateris vas lymphaticum, Glandulam ſubintrans, flatum immiſi, & ligato etiam hoc vaſe, Glandulam flatu diſtentam reddidi, aëri calidiori expoſitam ſiccavi, ſiccatamque inſpexi; animo examinandi, utrum talis inde exſurgeret fabrica, qualis Mercurio præparata Glandula fuit viſa. Aliud Glandulas examinandi experimentum.

Re itaque propiùs inſpectâ, & quatenus oculo nudo examinari potuit, hanc illarum fabricam inveni. Præter membranam ambientem, ſtatim fibroſam earum detexi texturam, diverſas fibrillarum, inter ſe cohærentium, formantem ſpecies & formas. Exteriores, im-

mediatè ſub tunica inveſtiente locatæ (cui & firmiter fibræ annectebantur) tot extremitatibus, quaſi totidem capitulis, eandem membranam regulari ordine tangebant, ut ſpatia intermedia, ſucco lymphatico ordinariò repleta, inæqualem redderent tunicam, plurimis hemiſphæriis tuberoſam. Quæ immediatè ſubſequebantur fibræ, Glandulæ interiora reſpicientes, varios componebant angulos, aliæ enim hexagonæ, aliæ pentagonæ, aliæ aliûs formæ, prout cum reliqua textura fibroſa maximè convenirent. Reliquæ fibræ, ad centrum uſque, diverſas ſeries non componebant, ſed eundem irregularem ſervabant ordinem, aliæ enim erant majores, aliæ minores; nonnullæ longiores, quædam breviores, ubivis tamen firmiſſimè inter ſe cohærentes, muſcumque arboreum ferè repræſentantes. Ita ut Glandulæ (aliàs Conglomeratæ dictæ) non malè *Vaſculoſæ*, & Conglobatæ,

Mu-

Muſcoſæ vocari poſſent. Muſcoſarum delineationem vide *Fig.* XIII.

Qualis fibroſa ſit Glandularum ſtructura.

An verò ſingulæ fibræ, muſcoſam Glandulæ ſubſtantiam componentes, cavæ ſint, interdum dubitavi; verùm poſt exactum examen inſtitutum, nunquam potui detegere fibras haſce canaliculis eſſe pervias; ſed omnes, quotquot aderant (exceptis vaſis ſanguineis) cavitatibus eſſe deſtitutas. Imò oculus, microſcopio licet armatus, nullo modo eaſdem adinvenire potuit, quamquam vitri ope, implicata hæc fibrarum textura, diſtinctè alioquin fuerit propoſita, uti *Fig.* XIV. indicabit.

Texturæ fibroſæ diverſa conſtitutio.

Sed notandum hoc loco venit, Glandularum hanc compagem, non ubivis eodem modo ſeſe habere, verùm in nonnullis laxiorem, in aliis ſtrictiorem obſervari; prout majori minorive lymphæ copiâ Glandulæ fuerint diſtentæ. Colore inſuper multum Glandulæ variare ſolent; quædam enim gryſei

(uti ordinariò) aliæ flaveſcentis, nonnullæ nigricantis, nec deficiunt, quæ coloris apparent variegati: quæque colorum diverſitas à varia humoris, naturalis vel vitioſi conſtitutione, diverſimodè Glandulas haſce tingente, unicè dependet.

Glandularum Conglobatarum morbi.

Eædem hæ Glandulæ liquore quidem naturaliter turgent diaphano limpidoque, ſed non rarò in ſuccum viſcoſum eundem mutatum vidimus, Glandularumque interſtitia materiâ tartareâ ſabuloſâque repleta & obſtructa conſpeximus. Totidem aliquando extraximus arenulas, quot cavernulæ inter fibras occurrerent notabiles, & ſubinde totam calculoſam vidimus Glandulam, dum ſucci vitioſi copioſiore affluxu arenularum latera continuâ preſſione propiùs ad ſe accedentes, unum quaſi corpus formare incipiunt. Harum præterea ſuperficiem inæqualem aſperamque ſemper obſervavi, Glandularum peripheriam tuberoſam ad unguem æmu-

æmulantem: malum autem hoc frequentiùs invadit Glandulas æſophagæas, nec non ad aſperæ arteriæ bifurcationem locatas, quibus difficilis non raro inducitur reſpiratio; uti notabili etiam Hiſtoriâ confirmat *Clariſſ. Kerckringius Spicileg. pag.* m. 64. & quas nos, nuperrimè adhuc, ex ſubjecto humano extraximus Glandulas calculoſas *Fig.* XV. XVI. & XVII. indicabunt. In brutis autem animantibus, tali modo malè affectas Glandulas, obſervare necdum licuit.

CAPUT TERTIUM.

De Glandularum Conglobatarum Vaſis.

Præter huc uſque detectas fibras, varias adhuc vidi alias, ab una ad oppoſitam Glandulæ partem exporrectas, quarum nonnullæ rectilineæ ferè, aliæ ab eadem deflectentes, angulos componebant obli- Quænam vaſa Glandulæ habeant?

 quos.

quos. Incertus conjicio fibras dictas, vaſa eſſe aut ſanguinea aut nervoſa. Sed quia ſæpiùs jam obſervâram, quamvis Glandulam ad minimum ſimplicem, frequenter duplicem, & non raró triplicem quadruplicemve, accipere ramificationem arterioſam, à vicinis arteriis oriundam; ex iiſdem unam mihi ſelegi, Mercurio noſtro replendam, quique etiam facilem ſtatim inveniens viam, arteriolam hanc, variis ramificationibus per Glandulæ texturam conſpicuam argenteamve reddidit; neque etiam ſociæ defuerunt venæ, in totidem ſurculos minores ſciſſæ; quorum tamen vaſorum ſanguineorum numerum ſuperant nervuli numeroſiſſimi, latera dictorum vaſorum aſſociantes. Quales autem arteriolarum ſint divaricationes, Glandulæ interiora perreptantes, ex *Figura* XVIII. colligi poteſt.

Lymphaticorum examen.

Sed aliud vaſorum genus, quo quævis Glandula Conglobata ſuper-

perbit, *Lymphaticum* intelligo, examini erat ſubjiciendum. Pro recepta penè habetur Anatomicorum opinione; Vaſa Lymphatica ductus eſſe admodum tenues, pellucidos, ſimplici tunicâ donatos, & plurimis nodulis, qui totidem valvulæ ſunt, conſpicuos. Verùm non ubivis tali modo conſtituta ſunt illa vaſa, neque eadem omnium eſt ſubtilitas: quò enim Lymphatica ſunt majora, eò tunicæ eorum ſunt conſtantiores; quoque propiùs accedunt ad Saccum Chyliferum, Ductum Thoracicum vel venam ſubclaviam axillaremve, eò plus roboris eorum membranæ habent.

Membrana, Vaſculum Lymphaticum componens, externo oculo examinata, pellucida eſt & tenuis, nihilque peculiare (quoad ſtructuram) ob partium tenuitatem ſenſibus externis offert. Verùm microſcopio examinata, texturam præbet infinitorum globulorum, majorum minorumque, contactu

mutuo inter ſe cohærentium; quorum nonnulli ductulos aliquot, ſed irregulares, arearum in modum, componere videbantur, variis anaſtomoſibus inter ſe junctos; hi autem tractus, an vaſcula fuerint, necne, pro certo affirmare non auſim. De quibus vide *Fig.* XIX.

Ductus Thoracicus ope Microſcopii examinatur.

Oculo eodem modo armato, & Ductûs Thoracici Membranam examinavi, quam ejuſdem ferè naturæ cum præcedente reperi, exceptò, quòd illius globuli paulò majores, racematim pluribus in locis inter ſe cohærentes, diſtinctiùs apparuerint. Et aſpectus fuit gratior, ubi Membranam hanc, in duplicem tunicam aut laminam diviſam, ſummâ diligentiâ inſpicerem. Exterior enim manifeſtiſſimè corpuſculorum, tam orbicularium, quàm ovalium, racematim hinc inde connexorum, præbebant texturam. Interior verò, ejuſdem ferè fabricæ, eadem, ſed minora & obſcuriora magis offerebat. Unam & alte-

alteram *Figura* xx. & xxi. delineatam offert.

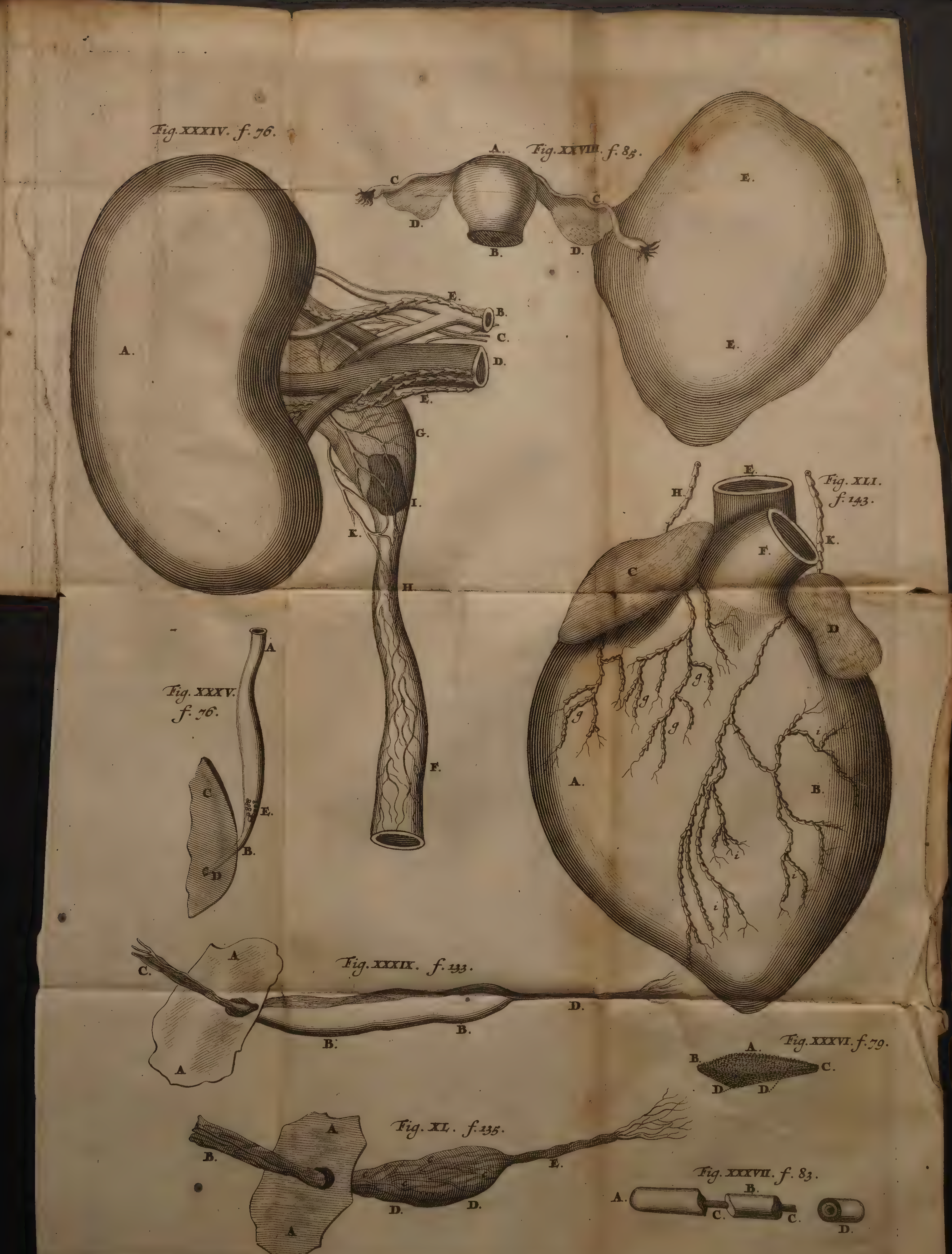
Quum itaque vaſorum Lymphaticorum, Lacteorumque ſtructura ſit eadem, commodiſſimè hoc tempore inquirere potui, utrum loco intermedio, inter Membranam ſcilicet unam & alteram, modò propoſitam, Muſcus ille occurrat, quem *Nobiliſſimus Bilſius* ſe ibidem inveniſſe gloriatur. Verùm nuſpiam mihi tale quid oblatum; ſed membranas arctè adeo inter ſe unitas fuiſſe obſervavi, ut nec Muſco, nec ſimili quid ibidem daretur locus. Hinc pro certo concludere auderem, talem Muſcum in rerum natura non dari, ſed planè imaginarium eſſe. An Bilſii Muſcus inter Lymphaticorum tunicas inveniatur?

Valvulas Vaſa Lymphatica obtinent Semilunares, & in quovis loco, ubi valvulæ conſpiciuntur, numerum non excedentia binarium; triplicatas enim & quintuplicatas, quales in venis non rarò conſpiciuntur, hactenus notare non licuit. Quales ſint Lymphaticorum Valvulæ?

Neque etiam neceſſarium eſſe judicarem; quia anguſtiora hæc & tenuiora vaſcula duplici Valvulâ haud difficilè clauduntur.

Valvularum harum ſubſtantia, nudo oculo inſpecta, cum vaſis lymphaticis, ejuſdem naturæ videtur, verùm microſcopio examinata, notabilem præbet differentiam. In tenuiſſima enim valvulæ Membrana fibræ innumeræ conſpiciuntur, ab una in oppoſitam partem exporrectæ, quæ quaſi totidem ſurculos & fibras motrices repræſentare videntur, ut iiſdem contrahi & relaxari hæ valvulæ poſſent. Corpuſcula inſuper orbicularia, hinc inde fibris dictis annexa notavimus, uti *Fig.* XXII. & XXIII. indicat.

Valvulæ quid agant? Dilatationi pariter ac conſtrictioni deſtinatas eſſe Valvulas, haud obſcurè conjicere licuit, ex Valvula Ductûs Thoracici nuper inſpecta; hæc enim, præter fibras modò propoſitas, in extrema valvulæ ora, aliûs naturæ fibrillas obtine-

Fig. XXXIV. f. 76.
A. B. C. D. E. E. F. G. H. I. K.
Fig. XXVIII. f. 85.
A. B. C. C. D. D. E. E.
Fig. XLI. f. 143.
A. B. C. D. E. F. H. K. g g g g i i i i
Fig. XXXV. f. 76.
A. B. C. D. E.
Fig. XXXIX. f. 133.
A. A. B. B. C. D.
Fig. XXXVI. f. 79.
A. B. C. D. D.
Fig. XL. f. 135.
A. A. B. D. D. E.
Fig. XXXVII. f. 83.
A. B. C. C. D.

tine-

tinebat, partim cruciariâ figurâ in ſeſe incumbentes, partim ſecundùm longitudinem extenſas, & vicinis valvulæ partibus annexas. Hæ, quaſi totidem exigui muſculi (eodem ferè modo, quo fibræ valvularum tricuſpidum & mitralium) majori vi ductûs thoracici viam potuêre & dilatare, & anguſtare, idque propter uſus ſummè neceſſarios. Valvulæ hujus ductûs thoracici delineatio offertur *Figurâ* XXIV. & XXV.

Quæritur hîc; *Utrum Vaſa Lymphatica Glandularum Conglobatarum ſint Excretoria.* Rei hujus difficultatem *Clariſſimus Malpighius* indicat, in nuper edito de Glandulis tractatu; dum inquit: *An præter expoſita ſanguinea vaſa & nervos, aliud vaſorum genus, à glandulis promatur, quod vicem excretorii vaſis habeat, indagandum venit. Ut autem in re tam difficili, in qua nec cultri opus, nec ſeparatio haberi poteſt, ob ſubſtantiæ friabilitatem,*

Vaſa Lymphatica an Glandularum ſint excretoria?

tem, & partium exiguitatem, faciliùs incedamus, datis quibuſdam ſenſatis obſervationibus conjecturando procedemus.

Quid tamen nos hac in re præſtiterimus, enarrabimus lubenter. Videns Glandulas Meſenterii, lactea obtinere & inferentia & efferentia, & pari modo aliarum partium Glandulas lymphatica habere & adducentia & abducentia, cogitavi, lymphatica illa Glandularum excretoria eſſe non poſſe, quòd aliunde originem ducant, & Glandulæ dictis lymphaticis nonniſi tranſitum concedant, uti ex *Fig.* XXVI. patebit.

Lymphæ tranſitus per Glandulas cur neceſſarius?

Non tamen fruſtraneus cenſendus eſt lymphæ, per Glandulas haſce, tranſitus; ſed credendum potiùs, lympham eò, duplici modo, ſubtiliorem reddi. *Primò*; quatenus particulæ ejus, arctiùs adhuc unitæ, in muſcoſa illa Glandularum ſubſtantia diſuniantur, & in plures particulas minores abeant. *Secundò*; à

dò; à ſpiritibus, copioſiùs per nervos in Glandulas affluentibus, ſanguini reäffundendis. Frequentes autem hîc accedere ſpiritus, vel ex eo manifeſtum, quòd numeroſos inſertos videamus nervos, imò multò plures, quàm qui Glandularum ſenſui inſerviunt. Idem etiam patet, in ſubjecti vivi vaſe lymphatico læſo, lymphamque ſtillante, notabiliter inde emaciari corpora, ut taceam quid periculi ſubſit, ſi, in Paracentheſi inſtituta, major extrahatur lymphæ copia, licet jam extravaſata, quàm par eſt. Hæc autem lymphæ & ſpirituum miſcella, adeo erat neceſſaria, ut hi ſine lymphæ acceſſione (pro ſpirituum vehiculo inſerviente) & illa ſine ſpirituum adminiculo (motum lymphæ promovente) in ſanguinem redire non poſſet.

Interim non diffiteor, Glandulas propoſitas vaſorum lymphaticorum ſcaturigines eſſe non poſſe; etenim plus quàm ſemel obſervavi, tam

An nunquam Lymphaticæ originem ex

Glandulis habeant;

tam arctum inter lymphatica & arterias eſſe connexum, ut inflatâ arteriolâ, ſimul lymphaticum Glandulæ alicujus flatu fuerit diſtentum, ejuſque lympha ſæpe ſanguinea, & loturæ carnis adinſtar tincta, nobis ſit viſa.

Summopere tamen neceſſariam eſſe illam vaſorum lymphaticorum in Glandulas inſertionem, exinde concluderem; quòd vas lymphaticum ſurculos ſubinde emittat laterales, dum principalior ejus ramus Glandi tantùm incumbat, ramulos exeuntes iterum excepturus: uti ex *Fig.* XXVII. videre eſt.

Verùm ut eò rectiùs omnis lympha, Glandulam pertranſitura, ſpiritibus irroretur, providus noſter Conditor ubivis ferè lymphatica ſub ingreſſum in plures abire ramificationes, & plurimis itidem exire ramulis voluit: uti ſatis diſtinctè *Figura* XXVIII. explicat.

Glandularum

Imò Glandularum utilitas tanta videtur, ut nullum Lymphaticum

cur

curſum ſuum abſolvere poſſit, quin Glandulas in tranſitu ſalutare ſemper neceſſe habeat, uti potiſſimum apparet illis in locis, ubi nuſpiam Glandulæ apparent, lymphatica tamen conſpiciuntur; quæ per vias, Anatomicis nondum notatas, &, ut ita dicam, cæcas, Glandulam aliquam (quam tamen ut propriam non obtinent) quærant, eructentque in eandem, lympham, cum alia lympha aliunde prodeunte, commiſcendam, & communi vaſe efferente, verſus ciſternam chyli, aliumve locum propellendam. Uti *Figurâ* XXIX. videre eſt. utilitas ſingularis.

Nonnunquam Glandulæ, ad concava hepatis, portæ adſitæ, undequaque, & anticè & poſticè, plurimis lymphaticorum ramificationibus exornantur, Glandulaſque ingreſſæ, tantam iiſdem tradunt lymphæ copiam, ut inde canali ſatis amplo Glandulâ egrediatur, lymphamque ſuam in aliam Glandulam, ſibi vicinam, eructet; quam- Vas lymphaticum notabile ad hepatis concava.

vis hæc poſterior Glandula, præter vas hocce amplum, aliis adhuc irroretur vaſculis lymphaticis, aliunde lympham accipientibus: potiſſimum illud in ſubjecto bovino conſpicuum, ex quo glandularum harum, lymphaticorumque naturalis magnitudo delineata exhibetur *Fig.* XXX.

Hiſce ita poſitis, certò conſtare videtur, vaſa lymphatica Glandularum, ut vocant, Conglobatarum, excretoria non eſſe; ſed omnes, quotquot ſunt ejuſmodi Glandulæ, ab aliis partibus, aut viciniis aut remotioribus, tanquam à primis fontibus, ſuos habere canaliculos.

CAPUT QUARTUM.

De prima Vaſorum Lymphaticorum Origine.

Lymphaticorum Origo. Quiſnam *primus Vaſorum Lymphaticorum ſit exortus* nemo hactenus detexit; ſed Anatomicorum

rum etiam dexterrimorum fatigavit animos; idque non ſine ratione: prima enim illorum principia adeò ſunt ſubtilia, ut cultro non tantùm tractari nequeant, viſumque penè fugiant; verùm injectiones ſubtiliores (cujuscunque etiam fuerint naturæ) imò Mercurium noſtrum, aëremque infuſum, propter valvulas obſtantes vix admittant.

Interim variè hîc ſentiunt Anatomici. Quidam nervos conſtituunt Vaſorum Lymphaticorum principia; alii glandulas minores: alii membranas: nec deficiunt, qui à tendinoſa muſculorum parte eadem deducunt. Sed miſſis aliorum ſententiis, dicam modò; varia me hanc circa ſpeculationem molitum fuiſſe, variis experimentis (irrito licet ordinariò conatu) varia tentâſſe, caſuque tandem nonnulla detexiſſe, quæ lucem hîc adferre poſſunt.

Anatomicorum ſententiæ, de Origine Lymphaticorum.

Ante triennium mundando lieni Vitulino intentus, omnique ſan-

Experimenta quibus

dete-gitur Lymphaticorum Origo.

ſanguine, aquæ tepidæ ope, jam eloto, copioſum in arteriam ſple-nicam infudi aërem, &, ſpiritu fortiùs adacto, non tantùm plurimas exiguas in ſuperficie lienis vidi elevari veſiculas, ſed ex iiſdem veſiculis vaſa prodire Lymphatica, flatu etiam turgida, & lienem perreptantia vidi, & quò diutiùs arteria fuit inflata, eò majorem notavi vaſorum numerum, ita ut hâc arte, per inflictum Vaſis Lymphaticis vulnus aër immiſſus, membrana lienalis ferè tota lymphaticis ductibus obſeſſa fuerit viſa.

Ab eo tempore conjicere cœpi Vaſorum Lymphaticorum principia ab arteriarum ſurculis emanare, idque aliquandò intermediâ Veſiculâ, aliquandò deficiente Veſiculâ immediatè ab ipſa arteria, venave, uti ſequenti Experimento manifeſtum redditur. Pulmonis humani (jam antè eloti) Vaſa arterioſa copioſo aëre diſtendens obſervavi, e externa pulmonis ſuperficie Vaſcu-

la prodire lymphatica, varias anaſtomoſes cum vicinis lymphaticis componentia, de quibus aliàs, Deo volente, pluribus.

Tertium obſervare licuit in teſticulo virili, ex cujus tunica vaginali (inflatis priùs venis, ſpermaticis dictis) vas unum aut alterum lymphaticum egredi notavi; idque toties cum ſucceſſu inſtitutum, quoties flatus diligentiùs fuerit immiſſus. Eundem tamen ſucceſſum, hoc in loco, ab arteria ſpermatica inflata non habuimus; quòd arteriola illa exigua admodum ſit, & aër infuſus eò uſque penetrare non poſſit, ut primam Vaſis Lymphatici originem ſubeat.

Sed ſi arctè adeò dicta vaſa inter ſe cohæreant, quid obſtat, *cur ſanguis ſub forma ſanguinis non ſubintret vaſa lymphatica?* Reſp. Hoc neceſſariò non ſequi; ſic enim nulla in toto Microcoſmo fieret ſecretio; omnes enim humores, (excepto chylo) ab arteriis, tanquam à pri- Cur ſanguinem non admittant Lymphatica?

primo fonte, dependent. Inſuper demonſtratu haud difficile, anguſtiſſimos arteriarum canaliculos excludere ob pororum formam omnes particulas hæterogeneas & tranſitum præbere liquori lymphatico. Simile judicium eſto de ſpiritibus in cerebro, ſalivâ in Glandulis ſalivalibus, lacte in mammis, bile in hepate, urina in renibus, &c. Mercurius noſter, licet admodum mobilis, in arteriam ſplenicam injectus, nullo modo lymphatica, lienem perreptantia ſubingreditur, quum tamen inſuſſus aër haud difficulter eas diſtendat: contrà; variis aliis in partibus nihil planè valet aër, in quibus tamen Mercurius noſter facilem viam invenit.

Lympha ſanguinea unde? Interim non diffiteor, vaſa illa lymphatica lympham ſubindè vehere rubicundo colore tinctam, loturæ carnis ad inſtar ſe habentem. Hoc autem nunquam contingit in ſtatu naturali, verùm poſt nimium

&c ir[illegible]

& irregularem ſanguinis motum. Vel in quibus humidum (ob defectum alimenti) deficit; quâ occaſione plerique humores vitiantur, & colore præternaturali tinguntur. Quid mirum itaque hiſce in caſibus & lympham reddi ſanguineam?

CAPUT QUINTUM.

Veterum & Neotericorum circa uſum Glandularum Conglobatarum Lymphaticorumque ſententia rejicitur.

Hactenus itaque obſervata luce meridianâ clariùs demonſtrant, Veteres & Recentiores circa uſum partium præſcriptarum maximoperè errâſſe. Dicebant enim illi deſtinatas eſſe Glandulas; Primò: *Pro vaſorum diviſionibus firmandis*, quum tamen in quàm plurimis vaſorum divaricationibus nullæ conſpiciantur Glandulæ, in quibus etiam multum obeſſent, ſan-

Anatomicorum opiniones circa Glandulas Conglobatas & Lymphatica, an ſint alicujus valoris.

guinis motum retardando. *Secundò: Pro humoribus ſuperfluis, præſertim ſeroſis, quia ſpongioſæ & raræ ſunt Glandulæ, imbibendis,* & inde vulgò *Emunctoria* vocârunt. Sed quis rei abſurditatem non concipiet, qui mente attentâ ſaltem attendat; exigua eſſe corpuſcula Glandulas; multum humoris excipere neſcia, & ubi accepérint, eas ſtatim morboſas reddi, hincque tot tumores, ſcirrhi, bubones, nodi, ſcrophulæ, cancri &c. *Tertiò: Pro partibus humectandis, ad faciliorem motum, vel aliàs ad prohibendam ſiccitatem.* Motum iis non facilitari, vel ex eo manifeſtum, quòd variæ corporis partes, in continuo ferè motu conſtitutæ, nullis ditentur Glandulis, ut Cor, muſculi intercoſtales, muſculi abdominis, &c. Quibus etiam partibus, quia non adſunt, ſiccitatem inducere non poſſunt. *Quartò: Ut ſuccum nutritium nervis miniſtrent.* Nervis nihil Glandulæ, ſed hiſce

hiſce illi aliquid miniſtrant, uti ligaturâ manifeſtum, injectâ enim nervis ad Glandulas tendentibus, tonum earum perire, & uſu ſuo deſtitui, obſervabis. *Quintò*: Nonnulli *Fontes Pinguedinis* voluêre Glandulas. Verùm in multis, etiam ſaniſſimis, nulla circa Glandulas occurrit pinguedo; ergo ex ejuſmodi fonte pinguedo non erit eruenda.

Denique probabiliter ſtatuunt; *Glandulas cribra eſſe, hoc modo conformata, ut dum ex arteriis in venas per capillaria tranſit ſanguis; liberatæ à ſanguinearum amplexibus ſeroſæ partes, caloris vi, per convenientes ſibi poros expellantur in capillaria Lymphaticorum.* Neque horum opinionem veritati eſſe conſonam, vel ex eo probatur, quòd origo Lymphaticorum in Glandulis non ſit quærenda, ſed ex aliis partibus, quod jam demonſtravimus & demonſtrandum ulterius in ſequentibus.

CAPUT SEXTUM.

De Renum Vaſis Lymphaticis.

Renum Lymphatica nova.

Expoſitâ jam Glandularum, vulgò Conglobatarum, nobis *Muſcoſarum*, Lymphaticorumque doctrinâ; progredimur ad viſceris alicujus, Renis ſcilicet, vaſa lymphatica, de quibus Anatomici nihil planè tradidere, aut obſcurè admodum de iis locuti ſunt. Quatuor vaſorum genera jam dudum enumerârunt, ſed de quinto, Lymphatico, altum apud Authores eſt ſilentium. Unicus, quod ſciam, *Cl. Th. Bartholinus Cap. de Renibus* eorum mentionem facit his verbis: *Lymphatica vaſa ad Renes quoque Lympham immediatè, ob vicinia deducere, in hiſtoria vaſorum Lymphaticorum dubitabam.* Mox ſubjungit hæc verba. *Lymphæ ductus Renibus aſſignat Bellinus, accuratiori manu aliquando oſtendendos.* Videmus hîc, *Cl. Bartholinum* dubium

hæ-

hærere, &, quod planè impoſſibile, Lympham ſuam ad Renes deducere. Et *Cl. Bellinus* accuratiorem ſpectat manum, quæ eadem diſtinctiùs proponat.

Non hîc propoſui, omnium Renis partium Anatomen exhibere, ſic enim à ſcopo longè aberrarem, & Lymphographiæ meæ tranſcenderem metam: verbo dicam, quinque nobis in Renibus occurrere vaſorum genera, quorum *duo* ſunt *inferentia*, ut arteriæ & nervi, aliaque non admittimus, quæ enim aliqui cæca vocant, liquorem ex ventriculo vel inteſtinis immediatè in Renes deferentia, hæcce in rerum natura non dari, ſed fictitia eſſe, certò credimus: & *tria efferentia*, ut venæ, ureteres, & vaſa Lymphatica; inter quæ tamen tale occurrit commercium, ut uno malè conſtituto, & reliqua ſua patiantur incommoda.

Quadriennium eſt, ex quo, Renum circa fabricam occupato, inter

ter alia in conſpectum veniebant ſurculi duo exigui, aliquando tres quatuorve vaſcula pellucida, lymphâ turgida, vaſis emulgentibus incumbentia. Hinc præter humanos, etiam porcinos, bovinos, leporinos & caninos examinare cœpi Renes, & ubivis vaſcula obſervavi lymphatica, ex concava Renis parte exeuntia, non tamen eundem curſum ſervantia; modò enim ſupra, modò infra venam emulgentem viam dirigebant, & diverſis in locis anaſtomoſi juncta, rectà, ut tunc credebam, in chyli receptaculum tendebant. Poſtmodum rem altiùs examinans notavi, illud locum quidem habere in ſubjecto canino, (vide *Fig.* XXXI) ſed in humano, intermediâ glandulâ, lympham in ſaccum deferri chyliferum.

Quis ſit Lymphaticorum ortus in Renibus?

Magna autem occurrit difficultas, circa Ortum vaſorum lymphaticorum ex viſceribus exeuntium, & ſpeciatim ex Renibus, de quibus ſermo eſt. Dixi antè, quomodo aëris

ris infuſione in vaſa ſanguinea, aliarum partium detexerim lymphatica, eademque arteriarum eſſe vaſa continua. Hic idem aër viam iterum invenit, & quidem primò in Rene cujuſdam apri. Inflatâ enim arteriâ emulgente, aër in lymphatica tranſiit, eaque diſtendit: Inflatâ verò ejuſdem nominis venâ, aër lymphatica non ſubiit. Contrà in ſubjecti cujuſdam juvenilis Rene, flatus per venam immiſſus, etiam lymphatica diſtenta reddidit, in arterias verò, non item. Hinc non obſcurè concluderem, arteriarum emulgentium extremitates, vaſorum lymphaticorum conſtituere principia, quamvis præciſè locum, ubi arteriolæ faciem ſuam deponunt, & lymphatici vaſis formam aſſumunt, notare non licuerit.

Poſtmodum plùs quàm ſemel obſervavi, ex iiſdem arteriis vaſa venoſa tubuloſque renales originem etiam ducere, talemque inter hæc atque illa vaſcula eſſe unionem, ut inflatâ

Conſenſus inter vaſa Renalia ſingularis.

inflatâ arteriâ venâve, flatu non tantùm diſtenderentur lymphatica, ſed aër copioſiùs etiam in ureterem immiſſus (ligatis antè venâ & arteriâ emulgente) etiam vaſa ſubierit lymphatica. Succeſſum hujus vidimus magis optatum, ſi primùm vaſa illa venoſa & arterioſa cerâ fuerint repleta: hoc enim modo ureter vacuus aërem immiſſum copioſiùs admittit & faciliùs in lymphatica tranſmittit.

De quibus ſermo eſt lymphaticis, eadem numeroſiſſimis gaudent valvulis, impedientibus ne lympha motu retrogrado verſùs Renes, à quibus eorum origo, redire poſſet. Hocque ubivis locum habet, ubi vaſa lymphatica in quavis alia corporis parte conſpiciuntur.

Præter detecta jam lymphatica ex ſima Renis parte prodeuntia, jam aliquoties, ex gibboſa etiam ſuperficie exortus vaſorum lymphaticorum nobis fuit obſervatus.

Ex gibboſa Exigui enim ſurculi lymphatici in du-

duplicem truncum abibant, quorum alter ſuperiora verſùs, alter verſùs inferiora Renis dorſum perreptabat, factoque verſùs vaſa emulgentia flexu, glandulam ſubingrediebatur, ex qua iterum rectà in capſulam chyliferam tendebat. Uti ex citata *Figura* XXXI. manifeſtum.

Renum parte Lymphatica nova.

Morboſa quædam Renum conſtitutio, magis adhuc meum confirmat inventum. Hydatides namque variæ, in Renum ſubſtantia vel etiam ſuperficie non raró conſpicuæ, digito quaſi idem demonſtrant, quales etiam vidit *Theodorus Zwingerus* Ephemerid. German. Dec. 2. ann. 6. p. m. 544. *Ren ſiniſter*, inquit, *ex tunicis evolutus, exterius ſex Hydatidibus conſitus fuit, quarum una & maxima ovum Columbinum æquans, ad latus vaſorum emulgentium appenſa, coloris lividi, ejuſdem cum vena emulgente fuit; ceteræ verò turgentes veſiculæ, hinc inde poſitæ, nuce avel-*

Renum Hydatides unde?

avellanâ majores & minores fue-runt, omnes tranſparentes & pelluci-cidæ. Ejuſdem ferè naturæ Renes malè affectos viderunt *Clariſſ. Wil-liſius* Path. Cereb. Cap. IX. p. mihi 417. & *Carolus Piſo* in Tractatu ſuo, *De Colluvie ſeroſa* Obſerv. 94. p. 359.

D. *Laurentius Wolfſtrigelius* Cyſtin notabilem Reni adnatam, ad magnitudinem pilæ luſoriæ, ſubfla-veſcente ſero turgidam, cujus hiſto-ria & delineatio videre eſt, in *E-phem. German. Dec.* I. *ann.* I. *ob-ſerv.* 43. Et caſum haud abſimi-lem notavit ac delineavit *D. Ge-orgius Segerus*, ex cadavere quo-dam, cujus externa Renis ſuper-ficies, circa extremitatem ſuperio-rem, veſica, pellucido ſero repleta apparebat. De quibus vide Dec. I. ann. 2. Obſerv. 23.

CA-

CAPUT SEPTIMUM.

De Ovariorum Uteri Lymphaticis.

Poſt Renes, etiam Teſtes Fœmineos, Ovaria dicta, inſpiciendos habemus; quòd lymphatica vaſa copioſiſſimè ex iiſdem prodeant. Summopere aliquando ſum miratus, ex tam exiguæ molis corpore, adeo copioſos & amplos exire ductus Lymphaticos, quum tamen arteriolam obtineant admodum tenuem. Ubi namque ſimplex ſubingreditur ovarium vaſculum arterioſum, ibi quadruplici, aut quintuplici ramo exeunt lymphatica notabilis magnitudinis. Hinc ingratum me facturum non ſpero, ſi & hujus partis ſtructuram paulò accuratiùs perluſtrem.

Notiſſimum eſt, Ovarium variæ magnitudinis continere ovula, eademque continuò debere nutriri, aut ſucco quodam irrorari. Sed difficultas eſt; per quas vias nutri- Ovula in Ovariis quî nutriantur?

E men-

mentum tale ad ovula deferatur, quum arteriæ viſibiles non conſpiciantur: quæſtio hæc minùs difficilis occurret; ſi attendamus, pleraque arteriarum vaſa capillaria, non ſanguinem, liquorem illum rubicundum, vehere; ſed lympham potiùs, jam à reliquis ſanguinis particulis ſeparatam, tranſmittere. Craſſiuſcula enim capillaribus venarum in itinere erant tradenda, ut eò intimiùs reliqua penetrare, & ovulorum interiora ſubire lympha poſſet: uti Experimentis, Mercurio ritè præparato, Tincturiſque coloratis manifeſtum redditur.

Neque hîc obſtare debet arteriæ ſpermaticæ teneritas, ac ſi illa lympham tam copioſam non veheret. Hæc enim cum ipſa arteria hypogaſtrica, tot in ovario componit anaſtomoſes, ut, licet arteriæ ſpermaticæ non adeſſent, non tamen partium nutritio aut ovulorum fœcundatio ceſſaret, ſed ſanguis per arterias hypogaſtricas tantùm advectus

vectus, huic uſui inſervire poſſet. Rectiùs tamen procedit, ſi à duplici fonte, arteriâ ſcil. hypogaſtricâ & ſpermaticâ, procedat; ſic enim duo illi rivuli variis in ovarii locis concurrentes, majorem humori lymphatico imprimunt vim, & intimiùs ad interiora pergunt.

Hæc ut feliciùs procedant, notandum; varias hîc occurrere arteriarum intorſiones (capreolorum vitium inſtar implicatas) quæ arteriolarum divaricationes ita diſponunt, taleſque formant poros, ut nonniſi certum aliquod genus particularum tranſmittant. Partes interea craſſiores, vaſa venoſa; & tenue ſuperfluum Lymphatica ſubingreditur, relictis iis, quæ, vel pro nutritione, vel ovuli fœcundatione inſerviunt. Pro varia tamen ſanguinis conſtitutione, diverſimodè ovula illa moventur; ſpeciatim verò, dum poſt congreſſum, ſanguinea maſſa, à fermento ſeminali notabiliter agitatur,

talemque ipſis ovulis introducit motum; ut illa, quæ antè vix conſpicua, jam caput exſerant, & tot admiranda includant.

Quid autem pororum diverſa valeat conſtitutio, aliàs diximus, & confirmatur Experimento ſequenti. Sumatur Charta Emporetica, oleo olivarum madida; huic ſi affundas miſcellam ex aqua & oleo: oleum tantùm trajicitur cum nonnullis ex aquæ particulis tenuioribus. Si verò charta priùs aquâ fuerit madefacta: affuſæ miſcellæ partes aqueæ citò tranſibunt, remanentibus omnibus oleoſis.

Animal ex ovo generari Experimento probatur.

Occaſione Ovulorum incidit; non obſcurè nos antè indicâſſe, in iiſdem latitare fœtûs primordia: quam opinionem libenter amplectimur, & eò uſque defendimus, donec quiſpiam aliis ratiociniis & experimentis certioribus contrarium demonſtraverit. Experimentum interim, nuper inſtitutum, egregiè hîc pro eo militare videtur.

tur. Cani fœminæ, tertio poſt congreſſum inſtitutum die, extraxi, per vulnus abdomini inflictum, ſiniſtri lateris cornu (cujus ovarium jam duobus ovulis majuſculis notabiliter conſpicuum) inter vaginam & ovarium, medio loco, ligaturâ arctiori conſtrictum, repoſui, vulnuſque intra octiduum ad cicatricem perduxi.

Vigeſimo primo, poſt ligaturam injectam, die, canem, cultro Anatomico examinandam, inſpicio, & quod ante hariolatus eram, etiam plenè perſpexi. Siniſtri cornu pars (inter ligaturam & ovarium) duplici fœtu erat obſeſſum; altera verò portio (ligaturam inter & vaginam) planè vacua nobis viſa: quod manifeſtiſſimè probat, ovula ulteriùs, quàm ad ligaturam, propelli non potuiſſe, & in ipſis ovulis, aurâ ſeminali fœcundatis, fœtus quærendos eſſe, non verò in ſemine virili. Oppoſiti lateris cornu itidem inſpecto, tribus fœtibus (ſed

regulariter diſpoſitis) diſtentum repperi. Notandum interea, unius atque alterius lateris fœtus jam conſumtos, & in materiam purulentam penè converſos eſſe; cujus rei cauſam hactenus diſtinctè concipere non potui.

Lymphaticorum Ovarii deſcriptio nova.

Sed redeamus, unde digreſſi ſumus, ad Vaſa ſcilicet Lymphatica. Obſervavimus modò tribus, modò quatuor, ſubinde etiam quinque ramificationibus ab ovario exire: cumque iiſdem alia, ſed minora (& rariùs conſpicua) conjungi. Ex ovariis prodeuntia, illa ampla ſunt & ſæpe ſuperant craſſitiem in Tab. cit. delineatorum. Multiplici valvulâ ſunt conſpicua, & variis in locis dum vaſis ſpermaticis hederæ inſtar eadem amplectuntur, anaſtomoſi junguntur, donec tandem ſimplici aut duplici ductu, ſed ſatis amplo ſaccum ſubintrent chyliferum. Uti *Fig.* XXXII. diſtinctiùs notabit.

Eorum inſulæ neceſſariæ.

Aliquando, medio itinere, inſulas ex vaſis lymphaticis formatas vidi eodem

eodem ferè modo, quemadmodum in ductu Thoracico frequentes occurrunt.

Propoſitæ modò anaſtomoſes vel inſulæ, ſummæ erant utilitatis; ne particulæ obſtruentes, & mediâ viâ hærentes, lymphæ viam facilè præcluderent, ſed lympha mobilis per ductus laterales, & vaſa lymphatica patentia delata, curſum abſolveret.

Præter vaſa Lymphatica, tùm Renum, tùm Ovariorum, propoſita, alii occurrunt Rivuli lymphatici, quorum nonnulli aortæ & arteriæ Iliacæ incumbunt: alii iterum, in oppoſita parte, cavæ venæque iliacæ contiguitate juncti. Hi autem atque illi ab inferioribus partibus oriundi, Glandulam ingrediuntur, inde ex priori in ſecundam, & aliquando in tertiam, & ſic porrò in quartam (nam certus Glandularum numerus non ubique occurrit) feruntur, & vel ſoli, vel aliis anaſtomoſi juncti, lympham

Arteriæ Iliacæ & venæ cavæ Lymphatica.

ſuam, in chyli ſaccum, tanquam in communem cloäcam, evomunt. De quibus conſule *Fig.* XXXII.

Hocque non tantùm in homine, ſed & in brutis animantibus (in quibus primùm illud detexi) locum habet, cum ea tamen differentia; quòd Glandulæ hîc adeo numeroſæ, ut in ſubjecto humano, non occurrant, verùm ordinariò unica in quovis latere (ſed major) vel duæ minores conſpiciuntur.

Unde Lymphatica Iliaca ortum ducant?

Unde autem vaſa hæc lymphatica originem ducant, haud difficilè demonſtrarem; ſed de iis, Deo volente, alio in Tractatu, ubi, præter hæc, etiam de lymphaticis artuum (à quibus verus illorum ortus) agere animus erit.

Quæ mala, Ovarii Lymphaticis, ſæpe ſuperveniant?

Quum jam ſumma demonſtratorum eluceat utilitas, ſic eadem ſua patiuntur incommoda. Longum nimis foret, omnia enarrare mala ab his fontibus & fluminibus oriunda. Quoties quidem prima lymphaticorum principia ſubtiliſſima

non

non tranſmittunt lympham craſſiuſculam, & ita totam ſanguinis diatheſin invertendo, cacheticam diſpoſitionem inducunt? quoties partes glandoſæ, lymphâ craſſiori infarctæ, vel terreâ gypſeâve materiâ obſtructæ, omnem impediunt lymphæ tranſitum? quoties lymphatica, ad crepaturam uſque obſtructa, per poros ſuos non tranſmittunt laticem ſeroſum? quoties eadem non crepant, lymphamque, pleno gurgite, in abdominis cavum eructant, & ita aſcitis incurabilis cauſæ exiſtunt?

Quid! annon ſterilitatis cauſa ſæpe latitat in lympha illa craſſiuſcula, tenellas ovulorum partes obſtruente & comprimente, dum ſubtiliſſimi ſanguinis ſpiritus, ipſumque fermentum ſeminale virile, fruſtra in partes obſtructas arietant, vix ullam ipſis inducere mutationem valentia? quoties denique obſtructa lymphatica, tubas perreptantia, in magnam molem

aſſurgentia, & pondere ſuo later eorum prementia, ovulorum in tubos impediunt introitum? taleſque caſus frequentiores ſunt, quàm Medici practici autumant, uti Hiſtoriis aliquot, capite ſequenti, ſumus illuſtraturi.

Sed notandum hîc venit, uterum cum annexis, Tabulâ citatâ notatum, facie inverſâ demonſtrari, ut eò diſtinctiùs, quodvis vas lymphaticum, in conſpectum prodiret; cùm aliàs eadem nunquam accuratè in ſenſus incurrant. Et licet naturali magnitudine minor exſculptus conſpiciatur, quisque tamen, rerum Anatomicarum ſtudioſus, haud difficulter, partes ſingulas diſtinguere poterit.

An uterus ipſe Lymphatica obtineat? Mirabitur fortè aliquis, cur nulla corporis uteri addiderim vaſa lymphatica. Nolim hîc credat curioſus, lymphaticis illud eſſe deſtitutum. Non certè; ſtatuendum potiùs, partem hanc, æquè ac aliæ, fuiſſe exornari canaliculis lymphaticis.

Ideo

Ideò tamen nec addidi, nec delineavi; quòd hactenus, eâ, quâ par erat, accuratione, illa detegere non potuerim. Nihil autem æri incidendum cenſui, quod multiplici experientiâ non conſtaret, & quovis tempore demonſtrare valeam.

Ne quis autem de rei hujus veritate dubitaret; Uterus bovinus hoc loco vices ſupplere debuit: in quo copioſa adeo, & tantæ magnitudinis occurrunt, ut cuivis ſedulò inquirenti facili negotio appareant. Et quamvis pars antica ſuis gaudeat ductibus lymphaticis; poſticam tamen (quæ lumbos reſpicit) repræſentare placuit; utpote vaſculis majoribus diſtinctiùs exornatam. Dextri occurrunt eadem, & ſiniſtri lateris, exiguis principiis oriunda, numeroſiſſimiſque valvulis conſpicua, tandem truncum componunt duplicem, notabilis magnitudinis, qui uterum linquens, rectà pergit in lymphatica iliaca, & inde in chyli ciſternam.

Uteri hujus delineationem vid[e]
Fig. XXXIII.

Ureterum conſtitutio, & calculi in iiſdem.

Circa *Ureteres*, quos Author[es]
à renibus ad veſicam, æqualiter
(ſed malè) extenſos delineant, ho[c]
obſervavi, & perpetuæ veritatis eſſ[e]
jam toties notavi; illos nunquam
tam in ſexu maſculino, quàm fœ[-]
mineo, ubivis eſſe æquales; ſed tri[-]
bus, quatuorve, & aliquando quin[-]
que in locis anguſtatos conſpici[;]
ſpeciatim verò, circa illorum exi[-]
tum in veſicam, uti *Fig.* XXXIII.
monſtratum dabit. Hinc ratio jam
deſumenda; cur calculi nephriti[-]
corum, ſæpe hæreant, in itinere, per
ureteres faciendo, & patientes, po[-]
tiſſimum ſi calculi latera habeant
acutiora, tantos percipiant dolores;
uti non ita pridem in variis obſervavimus. Ureteris propterea partem unam & alteram ita præparavimus, ut quisquis, facili negotio,
colligere poſſit, quo modo, hoc
caſu, ureteres afficiantur. Uti *Figuræ* XXXIV. & XXXV. demonſtrabunt.

bunt. Quæ præter calculos (tam circa primam ureteris anguſtiam, quàm ultimam ejus coarctationem) hærentes, etiam vaſa proponunt renalia, Adducentia; arteriam ſcilicet & nervum: nec non Abducentia; venam nimirum, ureterem, & vaſa lymphatica.

Si fibræ, ureteris membranas componentes, cedere ſatis neſciant; calculi, incruſtationibus novis obducti, incrementum ſumunt, ureteremque adeo obturant, ut omnis per hanc viam urinæ tranſitus denegetur. Ubi verò cedentes fibræ calculos minores tranſmittunt, & fortiori urinæ preſſione, vi ſibi viam facientes veſicæ vacuum ſubeunt, cum urina excludenda, non raró expelluntur. Quid calculum propellat?

Sed obſervatum ſæpius, calculos ejuſmodi, mole ſuâ quidem parvos, ſed, ob maternæ unionem compactiorem, in veſica hærere, calculorum futurorum nucleum conſtituere, cui facilè incruſtationes lapideæ, Calculorum Generatio in veſica.

pideæ, tanquam ſtratum ſupr[illegible] ſtratum ſuperveniunt. Hocque it[illegible] rum faciliùs accidit vitam ſeden[illegible] tariam agentibus, quorum urin[illegible] tardiùs in renibus ſecreta, diutiu[illegible] in veſica moram nectit; dum par[illegible] ticulæ ejus, ex ſale volatili urino[illegible] ſo, ſpiritu lympidiſſimo, ole[illegible] fœtido, & terrâ fatuâ compoſitæ[illegible] nucleoque dicto junctæ, molem calculi adaugent.

Experimento confirmatur. Nucleus itaque talis, aut aliu[illegible] naturæ corpus aliquod terreſtre[illegible] plerumque adeſſe debuit, ejuſmod[illegible] poris donatum & ſuperficie, cu[illegible] particulæ ab ipſa urina ſecretæ, ad[illegible] hærere & calculi incrementum pro[illegible] movere poſſent. Ut autem hæc[illegible] certò magis conſtarent, Expe[illegible] rimentum aliquod inſtituendum erat. Inciſo vivi animalis (canin[illegible] v. g.) hypogaſtrio, per vulnus in[illegible] flictum veſica extrahatur, dein po[illegible] ejuſdem veſicæ membranas, ſecun[illegible] dùm ductum fibrarum, inſtrumen[illegible] to acutiori, in fundo læſas, globu[illegible]

lu[illegible]

lus immittatur ligneus; mox, contrahentibus ſe fibris, veſica per vulnus abdomini antè inflictum repellenda, vulneriſque ratio habenda. Animal primo biduo triſtiùs quidem, ſed brevi poſt alacriter vivere & comedere incipit. Globulus autem veſicæ jam incluſus, vix aliam animali cauſat moleſtiam, quam quòd veſicam ad excernendam urinam frequentiùs ſtimulet.

Hoc in ſtatu animal per aliquot ſeptimanas ſervetur: hinc; inſpecto abdomine & veſicâ, jucundo planè aſpectu obſervamus; globulum dictum exiguis calculis, quaſi totidem cryſtallis, eſſe incruſtatum: uti hiſce diebus, feliciſſimo cum ſucceſſu in Amphitheatro domeſtico D. D. Studioſis fuit propoſitum, demonſtratumque. Particulam ligneam ex veſica extractam, veſtitu calculoſo indutam, nobiſque inter curioſa ſervatam *Fig.* XXXVI. repræſentabit. Diſſimili haud modo (ſi parva magnis comparare liceat) quo

quo ſaccharum cantum album ba[illegible]
cillis ſuis adhærere videmus. E[illegible]
hoc quidem modo calculus in re[illegible]
nibus primùm genitus, bacilli in[illegible]
ſtar, nucleum conſtituit, poſtmo[illegible]
dum verò in veſica, particulis cal[illegible]
culoſis, cum urina aliàs excernen[illegible]
dis, obducitur, & in monſtroſam[illegible]
tractu temporis, non raro, magni[illegible]
tudinem excreſcit.

Ubi verò ejuſmodi nuclei deffi[illegible]
ciunt, rariùs calculi veſicæ formam[illegible]
tur, quoniam corpora non ad[illegible]
ſunt, quibuſcum particulæ hæ he[illegible]
terogeneæ jungi poſſunt. Hinc no[illegible]
tantùm nucleus talis, aut globu[illegible]
ligneus, ſed varia alia, nucleorum
inſtar, ſe habentia, calculorum fun[illegible]
damentum conſtituere valent. U[illegible]
caſus ſequentes egregiè probant.

Hiſtoria rara. Adoleſcens, inquit *Nobiliſſimu[s]* *Tulpius*, pag. m. 204. temerarius[illegible] fretus juvenili robore, ivit, in In[illegible]dia Occidentali, venatum Urum[illegible] ſive taurum ſylveſtrem: ferox pro[illegible]fectò, & indomitum animal. Ve[illegible]

rùm

rùm venatione infeliciter ſuccedente, ictus fuit graviter à tauri cornu; tranſeunte vulnere, per peritonæum, uſque in vacuum veſicæ urinariæ.

Cujus dilaceratæ tunicæ, plurimum ubi colligerent puris; immiſit illis Chirurgus, detergendi cauſâ, ampliorem turundam: concinnatam ex complicatis filis. Evenit autem, ſive ægri incuriâ, ſive curantis negligentiâ, ut turundam hanc in ſe attraxerit veſica, obducens eam primùm muco, dein verò concreto calculo.

Unde occludi paulatim vulnus; emingi continenter pus; & collum veſicæ, urgeri tam perenni mejendi difficultate; ut inde moveretur non levis ſuſpicio, latitantis alicujus calculi. Quem etiam tandem ipſi exſcîdit Lithotomus, æquantem magnitudine pugnum humanum: & continentem in ſe, turundam illam, quam diximus Chirurgo clanculùm fuiſſe ſubductam.

Liberatus hoc modo juvenis ponderoſâ hâc mole, evaſit ilicò inextricabile illud periculum, quod ipſum aliàs, miſerandum in modum confeciſſet.

Alia. Alius, citato haud abſimilis, caſus oblatus *Clariſſimo* p. m. Collegæ, *D. Lucæ Schachtio*: cùm attonitus videret, manu *dexterrimi Lithotomi* noſtratis, *D. N. Smaltzii* p. m. per inflictum vulnus, calculi loco, extrahi duas fiſtulæ tabacinæ partes, calloſâ cruſtâ notabiliter obductas. Quibus oblatis, referebat examinatus patiens; ſe ante annos aliquot, poſt Lithotomiam, tunc temporis etiam inſtitutam, pruritum vulneris, nondum conſolidati, ſenſiſſe moleſtum, partemque læſam adeò irritantem, ut fiſtulâ tabacinâ, quam fortè ad manus habebat, vulneris latera exploraverit, & fricaverit pruriginoſa; hancque fiſtulæ fractæ partem, veſicam urinariam ſubingreſſam, in illum uſque diem, ibidem hæſiſſe affirmat.

La-

Lapidis Bezoartici generatio, hîc lucem adferre poterit: hunc enim eodem ferè modo, principia ſua aliquoties duxiſſe, ſæpius obſervatum. Et qui nuper mihi ſpectatiſſimâ quâdam Matronâ fuit oblatus, pro ſpecimine inſervire poterit. Hic, figuræ oblongioris, centro ſuo abſcondebat bacillum, rotundum, oblongum, ab una ferè ad alteram lapidis partem extenſum, cui variæ incruſtationes lapideæ, diverſo colore (flavo potiſſimùm, albo & ſanguineo) tinctæ adhærebant. Et quæ omnium extrema; eleganti lævitate conſpicua fuit, colore etiam tali, quali ordinariò Lapis Bezoar orientalis donatùs eſſe ſolet. Lapidis hujus delineationem, unà cum bacillo, & particulâ, incruſtationes repræſentante, videre licet *Fig.* XXXVII. Lapidis Bezoartici generatio.

CAPUT OCTAVUM.

De Lymphaticis Ovarii, &c. malè affectis.

Lymphatici in Ovario malè affecti hiſtoria.

Virginis, viginti quatuor circiter annorum, hypogaſtrium, magis ac magis in tumorem abit; quo non parum ſuſpecta fuit habita, & quidem potiſſimùm, quòd nullum cachexiæ adeſſet ſignum, ſed color faciei floridus maneret. Inexſpectatò illa in alium morbum incidit (cujus hiſtoriam hîc referre, nihil ad rem) & brevi diem obit ſuum.

Aperto cadavere & abdomine inſpecto, ut reliqua prætercam, gravidam eam fuiſſe, primâ fronte credebam, ob corpus uteriforme, pelvim occupans, nobis oblatum. Sed oculo propiùs admoto, illud verſùs ſiniſtrum magis latus protenſum, & ab utero, benè alioquin in hoc conſtituto, planè diſtinctum

vidi

vidi. Ovarii quippe ſiniſtri lymphaticum, mirum in modum extenſum, ſaccum formârat, adulti hominis caput æquantem, lymphæ, admodum claræ & tenuis, pintas ad minimum duas, continentem, ipſum ovarium deſtruentem, & tubæ latera adeo prementem, ut nec ſtyli nec flatûs, per hanc viam, ad uterum daretur aditus. Vide *Fig.* XXXVIII. Hæc autem alio morbo ni fuiſſet extincta, diu adhuc ſupereſſe potuiſſet. Malum interea hocce, quod chronicum eſſe ſolet, pro incurabili eſſe habendum, ex ſequentibus fiet manifeſtum.

Alia Hiſtoria.

Mulier triginta ſex annorum benè diſpoſita, à congreſſu cum marito peracto, ingravidationis percepit indicia, & quæ antè, aliquot jam pepererat liberos, eodem modo ſe affectam perſentit; hac ſaltem cum differentia, quòd venter ſolitò magis extenderetur, & jam ad prodigioſam magnitudinem veniret, quodque tamen patienter

 tulit,

tulit, potiſſimùm quum obſtetrix & mulieres vicinæ, prognoſticum facientes, pro cèrto haberent, eam ſi non geminos, fortè tergeminos in lucem edituram.

Illa interim benè colorata, di nullo urgente ſymptomate conque ritur, niſi quòd ſpiritum (ob dia phragma nimis preſſum) cum diffi ficultate duceret; & urinæ aliqua incontinentiâ laboraret; quæ ta men incommoda alacriter ſuperare conata, non immemor, gravidis haud raró eadem ſupervenire.

Elapſis itaque novem menſibus, partûſque tempore inſtante, ex im proviſo dolores parturientem ap prehendunt, & modicâ aquarum mole elapſâ, fœtum ſaniſſimum in lucem edit, fœtumque unum aut alterum adhuc ſequuturum, nulla adſtantium dubitabat; quòd ven ter in monſtroſam ferè magnitudi nem elevatus, parum ſaltem ab ejus extenſione remiſerat. Poſt lochio rum fluxum, viribus recuperatis, ad

ad ordinaria redit munia, ventre non minus elevato, ac ſi octo vel novem menſium gravida foret.

Decimâ octavâ à partu ſeptimanâ me conveniens, opem meam implorabat, neſcia quid mali eſſet. Quos conſuluerat Doctores, alii Aſciten, alii Tympanitidem conſtanter affirmabant. Verùm intelligens, ipſam (bilance examinatam) ponderare centum quinquaginta & quatuor libras: ante conceptionem verò; nonniſi centum & triginta ponderâſſe, eamque interea temporis obeſiorem non fuiſſe redditam, certò concludere potui; non Tympaniticum, ſed Hydropicum eſſe Affectum, nullo tamen modo Aſciten: experientiâ enim didiceram, illas, quarum facies colore grato eſt roſea, quæ ſatis benè comedunt, bibunt, alvum deponunt, urinamque ſine notabili moleſtia excernunt; quarum corpora nec purgantibus, nec diureticis, nec diaphoreticis multum auſcul-

tant, quemadmodum & hæc: illas, inquam, ordinario affectu Uteri, Tubarum, vel Ovariorum laborare hydropico, lymphamque, peculiari ſacculo incluſam, nullâ arte extrahi poſſe.

Suaſi itaque, diætam regularem continuò ſervandam, malumque hocce incurabile patienter eſſe ferendum. Illa, conſilium meum negligens, medicum adit circumforaneum, qui certam ipſi pollicetur curam; quamque etiam aggreditur; ſed præſcripta varii generis medicamina, malè admodum, cedere videns; patienti, viribus haud parum jam attritæ, prudenter valedixit.

Neque hoc ſatis eſſe credebat patiens; relicto circumforaneo, Chirurgum quendam adiit ſciolum, & de ſua encheireſi, ut ſolet, ſatis glorioſum. Hic fronte ſeverâ, habito examine, paracentheſin abdominis inſtituendam ſuadet: quamque etiam, ſine longiore mora, ſequenti die inſtituit, ſed infeliciſſimo cum

ſuc-

ſucceſſu. Aquæ enim, ex ſacculo membranaceo exeuntes, parcè admodum prodiêre, ſed abdominis viſcera potiùs inundârunt. Accreſcentibus ſic ilicò ſymptomatibus, triduum intra fuit extincta. Pluribus Hiſtoriam hanc proſequi non potui, quòd cadaver inſpicere non licuerit. Manifeſtè interea docemur, multùm præſtare ejuſmodi patientes intactas, linquere, quàm, certiſſimo interitu, mortis horam accelerare.

Plures hujus generis caſus referre poſſem, quos ſtudio prætereo, in praxi mea olim obſervatos: & hoc ipſo tempore nonnullas novi, eodem malo laborantes, nullâ arte reſtituendas. Notabilis tamen Hiſtoria, Clariſſimo D. *Drelincurtio*, Collega honorando, communicata, hîc adjungenda erat.

Die vigeſimo Junii, 1681, Domicella 35 annorum, vigeſimo ætatis anno viro nupta, quatuor interea pepererat filios, & filias totidem. Tertia Hiſtoria.

Partûs temporibus prodigioſam aquarum quantitatem excernere ſolita, potiſſimùm partu ultimo, qui fuit 27 Februarii 1678.

Quo die, elapſis aquis, filioque ſatis vegeto in lucem edito, geminum reſtare creditum fuit; ſed eo non prodeunte, doloribuſque, in modum novorum conatuum, continuantibus, vocor. Permagnum & inæqualem in ſiniſtro inguine percipiens tumorem, judicavi teſticulum ſiniſtrum, tumore ſcirrhoſo obſeſſum, & conſequenter malum eſſe incurabile. Brevì notabiliter adeò venter ejus inflatur, ut extenſus magis, quàm tempore graviditatis appareret: & ab eo tempore, ad oculum apparuit, tumorem in majorem aſſurrexiſſe molem; uſque dum quarto Maji 1681 vitam cum morte commutaret.

Ope paracentheſios, quadraginta ex abdomine extraximus aquæ pintas; &, ſeparato teſticuli ſiniſtri tumore, teſtis inſuper pendebat

libras

libras decem. Tumor erat tuberoſus, inæqualis admodum, & totus compoſitus infinitâ globulorum quantitate, coloris variegati, & conſiſtentiæ diverſæ.

Examine diſtinctiùs inſtituto, notatum fuit; teſticulum hunc monſtroſum, originem ſumere, ex veſiculis ſeminariis, ad illam magnitudinem accretis; quarum aliæ humorem ſeroſum, & lympidum continebant; aliæ humorem ſeroſum ex flavo nigricantem, ſed mobilem, & leviori attactu, exſtillantem: aliæ ſerum glutinoſum & melli non abſimilem: aliæ iterum liquorem gelatinoſum, craſſiuſculum, attamen tranſparentem capiebant. Denique aliæ erant gypſeæ & grumoſæ, aliæ coriaceæ, & totaliter ſcirrhoſæ, atque ut totidem ganglia conſpicuæ, aut ut tot lupi duriſſimi.

Omnes inter ſe cohærebant fibris duriuſculis, coriaceis, firmiterque peritonæo annexis. Quædam

nuci,

nuci, aliæ ovo columbino, nonnul-læ Gallinæ ovo æquabantur; ſed inter illas ternæ conſpicuæ erant, pugni magnitudini non cedentes, & non abſimiles illis, quas *Veſalius* deſcribit *lib. v. cap. ix.* Impoſſibile viſum numerare reliquas, quas comparabam (exceptâ illarum magnitudine differente) cum vaccarum cotyledonibus, partui proximarum.

Lateris hujus affecti tuba flaccidior erat, ſed flatum tamen facilè admittens. Teſticulus dexter, reliquaque uteri ſana erant, ſed prodigioſæ teſticuli ſiniſtri veſiculæ, & potiſſimùm, quæ leviori attactu lympham ſtillabant, opinionem noſtram confirmàrunt alicujus hydropis ſpeciei; quam Magnus noſter Hippocrates diſtinctè notavit lib. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν, ubi harum veſicularum, aquâ repletarum, facit mentionem; &, quæ crepantes, originem conſtituunt, diluvii lethalis, nos inundantis, vitæ-

que

que noſtræ lampada extinguentis.

Notandum hîc; quadraginta pintas, ex abdomine eductas, componere ſtopas hollandicas decem, ſive quinquaginta libras ponderis mercatorum: junctiſque inſuper decem libris teſticuli ſiniſtri; quis nobiſcum non mirabitur? Domicellam potuiſſe ſupereſſe, ſexaginta librarum onus in abdomine geſtantem, attamen ſingulis vicibus menſes, ut antè, regulares habentem.

Exiſtimamus obſervationem 44. lib. IV. *D. Tulpii*, & nonnullorum aliorum malè fuiſſe enarratam; quodque, quum aſſignarent hydropem, cornubus uteri affixam, debuiſſent notâſſe id, quod nobis notatum; ovi ductus ſcilicet ejuſmodi in occaſionibus fuiſſe ſanos, ſed ovarium malè conſtitutum.

Huc uſque *Clariſſimus Drelincurtius*. Sed, ut pace ejus hoc addam, diſtinctiùs adhuc judicâſſet, ſi vaſa ovarii lymphatica, primùm nobis detecta, ipſi fuiſſent cognita;

cer-

certò ſibi perſuaſum habuiſſet, præter veſiculas ſeminales, alias occurrere veſiculas, ab obſtructis lymphaticis oriundas, lympham, ſecd aliter conſtitutam, continentes: quodque etiam haud obſcurè apparet ex *Clariſsimi J. M. Hoffmanni*, obſervatione *Dec. 2. ann. 5. obſ. 207. Ephem. Germ.* Ubi inter alia hæc habet.

Hiſtoria quarta. Præter ovula, anno abhinc ſuperiore, in cadavere infanticidæ, ſolertiſſimis noſtris philiatris demonſtravi hydatides, ſive veſiculas orbiculares, humore lympidiſſimo repletas, numero tres, magnitudine ovula ſeminalia vera ſuperantes, & à membrana exteriori, teſticulum ſive ovarium dextrum, quâ parte uteri fundum recipiebat, involvente erumpentes, proximéque ſibi invicem accumbentes, quas cùm dein aquæ fervidæ immerſiſſem, humorem incluſum non adeò promtè, quemadmodum ſeminalem ovulorum liquorem, concretum

tum deprehendi, ſed aliquantum ſaltem turbidum factum. Originem dictarum veſicularum ſi quis ex me quærat, quantum conjecturâ aſſequi licet, exiſtimo veſiculas tales eveniſſe, aut propter ruptas aliquas tunicæ ovarium inveſtientis fibrillas, & lympham hinc in veſicularem formam concretam; aut propter lympham interceptam, tunicamque ovarii diſtendendo in veſiculas attollentem: non abſimili modo, ac à ſero, quod cutis poros permeavit, ſub cuticula coërcito, hancce in veſiculas elevari ſæpius cernimus. Huc uſque Cl. Author. Quocum circa originem veſicularum harum planè non convenirem; quum, detectis jam vaſis lymphaticis, ab iiſdem malè affectis, eaſdem deducere, nihil facilius.

Taceo hîc ſtupendam partis hujus hydropem, *Clariſſimo D. Munnix*, Profeſſore Ultrajectino, obſervatam. Nec non raram eam, in cornubus uteri *Nobiliſſimo Tulpio*

cap.

cap. XLIV. f. 369, notatam; quorum affectuum cauſa & origo rectiùs manifeſtabitur, ſi ad Lymphatica noſtra tum Ovarii, tum Tubæ Fallopianæ recurramus.

Prætereo inſuper tot Hydatidum genera, variis in abdominis partibus conſpicua, & hepatis etiam ſuperficiem concavam, non rarò obſidentia. Veſiculæ autem iſtæ vaſa lymphatica ſunt, quorum ductus, in quibuſdam tractibus obſtructiones patientes, à tergo arietante lympha, in veſiculas primò minores, ſed ſenſim majores, attolluntur; quæque etiam preſſio ſi major fuerit, lymphaque acrior, diſrumpuntur, lymphâque in abdominis cavum eructatâ, periculoſæ Aſcitis ſigna manifeſtantur.

CA-

CAPUT NONUM.

De Lymphaticis Peritonæi, hujuſque Hydrope, Hiſtoriæ Rariores.

Anatomicos inter curioſiores lis agitatur atque controverſia: *An Peritonæum Lymphatica obtineat, nec ne?* Plurimi eadem negant, & potiſſimùm ii, qui nulla admittunt lymphatica, præterquam, quæ à glandulis conglobatis oriuntur: & cùm nullas in Peritonæo detegerent tales glandulas; certò ipſis concluſum; ejuſmodi lymphatica non occurrere. An Peritonæum Lymphatica habeat?

Alii tamen, inter quos *Clariſſimus Rudbeckius*, curioſus ſui temporis vaſorum lymphaticorum indagator, ſe eadem inter muſculos abdominis, tranſverſos & obliquos, Peritonæum perforantia, & chyli ciſternam ingredientia, vidiſſe affirmant. Nos tamen ſitum illorum vaſorum longè alium ibidem inve-

nimus, hincque neceſſarium duximus in eadem diligentiùs inquirere, ut Novi illius Morbi (novum voco, quòd antè incognitus fuerit) cauſam, *Peritonæi Hydoprem* intelligo, rectiùs perluſtraremus: cui rei Experimentum, in canibus inſtitutum, jam proponendum, lucem non mediocrem attulit.

Methodus dicta vaſa inveniendi. Urethrâ ligamine priùs conſtrictâ, per inflictum venæ crurali vulnus, tantam liquoris diuretici infudi quantitatem, quantam animal, ne extingueretur, ferre poſſet, ſanguinemque hinc arterioſum, & conſequenter etiam lympham, tincturâ noſtrâ gravidam (quo etiam neceſſariò lymphatica diſtinctiùs prodeunt) conſpicua reddidi, & inter illa mihi ſelegi, quæ venarum, quas muſculas ſuperiores Anatomici vocant, conſortio gaudent, uti *Figura* XXXI. antè citata, notabit. Qualem autem in curſu, verſùs chyli ciſternam, lympha hujus ſibi eligat viam eadem *Fig*. monſtrabit.

Liga

Ligatis, hoc modo, circa exitum venarum dictarum, lymphaticis, ſtatim eorum ramificationes, inter muſculos abdominis & ſpeciatim ex membranis, dictis muſculis propriis, nec non inter duplicaturam Peritonæi, hinc illinc diſperſas notavi, aliudque principium, adinvenire non potui: ibidem autem verum eſſe principium, eò faciliùs credidi, quòd in tot aliis partibus membranaceis, veram detexerim lymphaticorum originem.

Vaſa illa, variis ramificationibus in unum truncum abeuntia, iterum in tres quatuorve dividuntur ramulos, per ſupremam Glandulæ Iliacæ partem diſperſos, unde iterum pergunt in vas lymphaticum majus; venæ cavæ aut incumbens, aut latera ejus tangens.

Hæcce autem lymphatica eadem & graviora pati mala perquam neceſſarium videtur: præterquam enim, quòd, ut reliqua, obſtructiones patiantur, in hydatides abeant,

&c ita variæ magnitudinis veſiculas (uti hiſtoriæ teſtantur) forment: inſuper ab abdominis muſculis, ſolito magis extenſis, illud periculi ſubeunt. Speciatim id in voracibus, helluonibus, & paſſim in gravidis metuendum. Dum ab una parte muſculi extenſi renitentes, ab altera ventriculus, inteſtinaque ingeſtis repleta, vel uterus notabiliter gravidus, tanta cum vi premit, ut non exiguus adſit metus, ne vehementi illâ preſſione dicta vaſa lymphatica crepent, lymphaque, uti non rarò contingit, intra duplicaturam peritonæi deponatur.

Quomodo malè afficiantur Lymphatica Peritonæi?

Quid mirum itaque peritonæum hoc modo ſacciforme reddi; continuo aquæ ſtillicidio, membranam unam ab altera recedere; externè muſculos abdominis unà cum integumentis, internè verò viſcera nimium comprimi, indeque maximas in œconomia animali excitari turbas, uti ſequens hiſtoria teſtificatum dabit.

Anna

Anna K. quinquagenaria, aliquot liberorum mater, quadrageſimo ætatis anno, poſt irregularem menſtruorum fluxum, paſſionibus Hyſtericis graviter affici cœpit; iiſdemque vix liberata, de dolore & tenſione in hypogaſtrio, cum umbilici prominentia, fuit conqueſta. Malis hiſce indies magis ac magis ſe extendentibus, quarto miſeriarum ſuarum anno, de alio inſuper, à priori diſtincto tumore, partes magis internas & uterinas occupante, multoties conqueri cœpit. Abdomen interea, præ ſingulari illa extenſione, & ob umbilici prominentiam, pugni magnitudinem facilè ſuperantem, monſtroſæ jam magnitudinis conſpiciebatur.

Hiſtoria notabilis Hydropis Peritonæî à laceris Lymphaticis.

De continuis præterea lumborum doloribus, non levium moleſtiarum ſuarum cauſis, non temerè conquerebatur, uti per excretionem multorum, diverſæ magnitudinis, calculorum ſatis fuit manifeſtum. Et quamvis urgente ſiti, ut

plurimum multum biberet, non niſi parum tantùm pallidiuſculæ, nec ſine magno ſæpe dolore, excernebat urinæ.

Quadrageſimo octavo ætatis anno, ceſſante jam evacuatione menſtruâ, magnam coagulati ſanguinis per uterum excrevit quantitatem; appetitus, ſiti auctâ, minuebatur; & reſpiratio per intervalla adeo ipſi fuit difficilis, ut ſæpe, cervice erectâ, ſpiritum ducere fuerit coacta. Alimento demum omni, omnibus recuſatis remediis, viribuſque attritis, tandem miſeram cum morte commutavit vitam.

In aperto cadavere, 1680 die 21 Januarii, ſequentia obſervavimus, præſente *Clariſſimo, Experientiſſimo*, Doctore, D. E. *Edingio*.

Superiores corporis partes, thorax ſcil. caput, manuſque macie penè conſumtæ; pedes tamen notabiliter à naturali non declinabant ſtatu, niſi quòd ſiniſter dextro reperiretur diſtentior.

Para-

Paracenteſi prope umbilicum inſtitutâ, nonaginta & quinque eduximus aquæ libras, quam fluidam ubivis, & cereviſiæ Roterodamenſi, quoad colorem, non diſſimilem invenimus. De aliquali eandem participâſſe ſalſedine, conjicere licuit, ex particulis ſcintillantibus, ſuperficiei aquæ innatantibus.

Factâ muſculorum abdominis, macie ferè conſumtorum & putrefactorum, cruciali inciſione; vitium nobis aliud, primâ fronte non apparuit, quàm in hydrope aſcite obſervare ſolemus; verùm in hepar inquirentes, attoniti ſtetimus, quia nullum omnino reperiebatur, adeoque novum morbi genus ibidem manifeſtatum iri. Pergebamus itaque in omenti, ut & inteſtinorum, meſenterii, pancreatis, lienis, renum, &c. inquiſitione; verùm nihil reperimus, ita ut unanimi conſenſu jurâſſemus, nullum illorum viſcerum adfuiſſe, imò ipſas partes ute-

rinas (notabili tumore pyriformi conſpicuas, infantis primùm nati caput magnitudine ſuâ ſuperantes) diſtinguere non potuimus. Harum namque partium tumor materiâ purulentâ ſummè diſtentus, adeò obſcuram reddidit partium harum faciem externam, ut eo momento nihil diſtinctè dijudicari potuerit.

Dictis itaque partibus accuratiore manu inveſtigatis, cultri aciem profundiùs adegimus, & mox omnia, quæ antè latuerant, ſeſe manifeſtarunt viſcera; peritonæumque ſacciforme induiſſe figuram; intra cujus duplicaturam tanta aquarum moles abſcondita fuerat, obſervatum; internamque membranam ab externa ſeceſſiſſe, & adeò incraſſatam fuiſſe, ut altera tantùm Peritonæi lamina naturalem hujus membranæ conſtitutionem triplo quadruplove craſſitie ſuâ ſuperaret, & cavitate ſuâ accuratiſſimè aquam extravaſatam ſervaret,

ret, ut ne guttula quidem abdominis viſcera irroraret.

Separatâ etiam interiore Peritonæi membranâ, advertebamus, ne minimam quidem adeſſe omenti portionem, ſed inteſtina flaccida, vacua & (aquæ preſſione) invicem quaſi contracta, ſerie tamen & ordine ſolito occurrere. Uterus, cujus tubis aliſque veſiculæ quædam exiguæ, aquâ lympidâ plenæ, adhærebant, cujuſque ovaria varia exornabant ovula, ſolito ſe habebat modo.

Ren dexter flaccidus & ferè conſumtus, ſiniſter verò laudabilioris apparebat aſpectûs, cujus tamen canaliculis, in pelvim hiantibus, varii adhærebant, diverſæ magnitudinis, calculi. Hepar naturalis conſtitutionis, ut & Lien; niſi quòd naturali minor conſpiceretur, cui tamen, ut & plerisque abdominis viſceribus adeò firmiter adhærebat interior Peritonæi membrana, ut non niſi ſumma cum mo-

leſtia ab iiſdem avelli poſſet.

Ut reliqua, Morbi hujus hiſtoriam ſpectantia, prætercam, & ea tantùm, quæ Peritonæi Hydropem concernunt, proferam; haud abs re futurum putavi, ſi probavero morbum hunc adeò rarum non eſſe, ſed frequentiùs quidem in praxi occurrere, licet omnes tam Veteres quam Neoterici, de vero hujus morbi fonte nec judicare, nec curam convenienti methodo inſtituere potuerint. Frequentiùs autem morbum hunc occurrere, haud obſcurè ex Veterum Neotericorumque ſcriptis colligere poſſimus. Conſule præ primis egregium p. m. Amſtelodamenſium Practicum & Virum Conſularem *Nicolaum Tulpium*, qui ſequentem nobis reliquit Hiſtoriam lib. IV. cap. XLIII.

Aliæ Hiſtoriæ. Jugitta, inquit, Pictoris uxor, cui venter ab ineunte ætate fuerat durus ac diſtentus, ſentit eundem, menſtruis minus convenienter fluentibus, quotidie magis magiſque ele-

elevari, paulatimque in eam excreſcere molem, ut contineret centum & decem aquæ libras, uti poſt ipſius obitum, omnium oculis expoſuit anatome, verus Medicinæ oculus. Quod tamen exuberans aquarum pondus, ſine magna corporis ac virium jactura, tam aptè ſeptem plus minus annis, tulit mulier animoſa; ut potuerit perinde atque ſaniſſima, non quocunque tantùm deambulare, verùm etiam peregrè proficiſci, & quod mireris, aſcendere excelſam Clivenſium turrim.

Diſſecto verò cadavere, apparuit omnem hanc aquarum congeriem delituiſſe inter duas Peritonæi tunicas, quæ induerant craſſitiem digiti annularis, ſub quarum infima parte, conſpiciebantur pleraque omnia viſcera ut ſarta & tecta, ſic etiam ab omni omnino incommodo ac detrimento integra & tuta, &c.

Similem Peritonæi Hydropem vidit

vidit *Cl. G. Stratenius* Principi Arauſionenſi p. m. à Medicinis.

Viginti novem libras aquarum, diſtentas reddidiſſe Peritonæum cujuſdam virginis 20. annorum, poſt mortem inſpectæ, teſtatur *Cll. Blaſius* obſerv. Medic. part. 1. obſ. 18.

Haud abſimilem caſum refert *Martinus Bogdanus* obſerv. Anatom. Chirurg. obſ. 11.

Audi præterea *Marcellum Donatum* fol. 340. Quamvis, ait, Galenus proprium aquæ hydropis locum, cavitatem magnam abdominis internam ſtatuat, nihilominus & intra Peritonæum & reliquas partes, inferiorem ventrem conſtituentes, aquæ portiones ſæpe reperiri ſectione comprobatum eſt. Et *Jacobus Camenicenus*, Epiſtolâ ad *Andr. Mathiolum* lib. 5. Epiſt. refert de quodam, cui aqua inter tunicas Peritonæi adinventa fuerit.

Denique *D. Helwigius* in Ephem.

phem. Germ. notat; in cadavere cujuſdam mulieris inter duplicaturam Peritonæi, aliquot menſuras ſeri fœtentis repertas fuiſſe. Verùm omnes cum præfato modo *Tulpio* incertam morbi cauſam pronuntiant, ſiquidem via, per quam lympha inter Peritonæi perveniat membranam, ipſos lateat: quum nobis luce meridianâ clarius appareat, à vaſculis hiſce lymphaticis laceris hanc hydropis ſpeciem originem traxiſſe, copiamque humoris lymphatici eructatam fuiſſe.

Inſolitus hîc aquarum ſitus, cogitandi anſam dabit Eruditis, quid manus Chirurgica, in extrahendis hiſce aquis, valeat; & quale inde ægrotantes percepturi ſint emolumentum. Quibus propterea in hac hydropis ſpecie longè tutiùs expeditiúſque paracenteſin inſtituere licebit, quàm quidem in aliis hujus naturæ morbis, in quibus viſcera naturaliter alioquin diſpoſita, ab irrorante & conſpurcante hac aqua

An paracentheſis hîc locum habeat?

ita

ita ordinariò vitiantur; ut, extractâ licet aquarum mole, nihilominus fere ſemper moriantur ægrotantes; in hoc verò caſu, abdominis viſcera illæſa manent, & planè libera à lympha hac extravaſata, plerumque malè conſtituta.

Prudentioris itaque Medici erit, vigorem patientis conſiderare, qui ſi conſtans maneat, fluctuationem ferè nullam perſentiat ægrotans, gratum & vividum faciei colorem ſi ſervet, exercitiis notabiliter non fatigetur, eo in caſu encheireſi Chirurgicâ elicere licebit, quam ſaccus hic Peritonæi continet aquam.

Confirmatur exemplo. Quæ ſequitur Hiſtoria hocce confirmare videtur. Reverendi Paſtoris conjugi, tumor adeo ingens in dextro inguine paulatim ſubnaſcitur, ut nec corpus erigere, nec progredi ſine ligneo adminiculo poſſet. Vocatus in conſilium, tumorem, præmiſſis univerſalibus; per debita linimenta & emplaſtra

ſatii

ſatis diu applicata, reſolvere tento; cæterum dum eundem, neque diſcuti, neque emolliri, ſed indies potiùs augmentum capere cerno, ex tumoris figura circulari, & ſuppreſſis menſtruis, malum profundiùs deliteſcere, & quidem in ipſa uteri tuba perſuaſus, de Paracenteſi cogito, & dum ægram operi faventem intelligo; Chirurgum lanceolam, in decliviorem tumoris partem, ſatis profundè adigere jubeo; ſed cùm nihil, niſi modicum ſanguinis, efflueret, turundam longiuſculam & duriuſculam vulneri intrudere eidem præcipio, quam cùm eodem die iterum extraheret, aqua lympida & inodora ex vulnere cum impetu proſilit, quæ deinceps ad plurium librarum menſuram per vices extracta, præter illam, quæ per vacua muſculorum ſpatia in crus lateris affecti deſtillaverat, illudque in immenſum tumorem ſubſtulerat, qui tamen faſciis lineis, phlegmate vitrioli conſper-

ſperſis, cruri circumpoſitis, ſæpiuſque renovatis, intra paucos dies diſcuſſus eſt, vulnus ultra trimeſtre ſpatium apertum ſervatum, deinde debitè clauſum, matronaque optima integræ ſanitati reſtituta, & poſt iterum imprægnata filiolam ſanam feliciter peperit. Hæc *Clariſſimus Th. Bartholinus* habet tom. 1. act. med. p. 140. affectumque hunc ut Tubæ aut Ovarii Hydropem conſiderat.

Nos judicaremus potiùs, Hydropem fuiſſe Peritonæi; quod inciſo tumore externo, unà cum tuba, aqua in cavum abdominis aliàs ſeſe exoneràſſet, & ita viſcera ejus conſpurcâſſet, non ſine præſentaneo periculo ſanitatis. Si dicas coalitum fortè fuiſſe ovarium tubamne cum peritonæo; neque hoc probabile, quia nemo Anatomicorum (ſaltem quantum nobis conſtat) coaleſcentiam harum partium, hoc modo, unquam obſervavit. Et quod iterum fuerit imprægnata

mulier,

mulier, illud ipſum probabiliter indicat, tubas cum ovariis non fuiſſe affectas. Præterea vulnus, per trimeſtre ſpatium, apertum ſine noxa potuiſſe ſervari, inciſis abdominis integumentis, cum muſculis peritonæi & tubis, nemo facilè mihi perſuadebit.

Statuendum itaque, Hydropem fuiſſe Peritonæi, uti ex loco affecto & tumore circulari, qui ſe manifeſtabat, conſtat; prior autem ſanguinis proventus à muſculi obliquè aſcendentis inciſione facilè deducitur. Lymphæ nihil, poſt primam inciſionem, egrediebatur, quod latera membranæ peritonæi craſſiora inciſa, preſſione muſculorum abdominis, adeo arctè fuerint unita, ut nihil aquæ exierit; verùm, ab immiſſa turunda duriuſcula & longiuſcula, dilatatum vulnus magis patulum redditum, & hoc modo aquis exituris viam præbuit.

Haud abſimilem Hiſtoriam Medicus mihi familiaris in fœmina, ſe- Aliud Exemplum.

ptem liberorum matre, notavit. Patiens, anno 1666, febre ardenti continuâ, haud parum fatigata, & jam penè ab eadem liberata, abdomen ſibi ſenſim elevari, & ita extendi percipit, ut menſtruo ſpatio, præ nimia aquarum mole, ſpiritum ducere vix ampliùs poſſet. In conſilium vocatus medicus, poſt varia incaſſum tentata, paracenteſin proponit, quam etiam lubenter admiſit anhela patiens, & undecim dierum ſpatio, partitis vicibus, Methodo Barbettianâ, viginti quinque libras aquæ eduxit Chirurgus, præſente Medico.

Interea temporis non deſinit patiens, ob prægreſſam febrim, admodum eſſe languida, liberaliùs licet reſpirans; ſed quæ nihil antè præſtârant medicamenta, per os aſſumta, (factâ hâc operatione) haud difficilè reliquam ſaburram, aut diureſi, aut catharſi expulerunt. Donec tandem feliciter reſtituta in publicum prodierit, ad munia ordina-

dinaria redierit, & ab illo tempore ſaniſſima vixerit; quo in ſtatu & hodiè adhuc verſatur, annum agens ſexageſimum ſeptimum.

Quæritur; Quare utero gerentes præ aliis magis obnoxiæ Peritonæi Hydropi? quod difficile conceptu non erit, ſi conſideremus tempore graviditatis, & muſculos abdominis & peritonæum, mirum in modum ab utero extenſo diſtendi, quâ occaſione vaſcula Lymphatica Peritonæi comprimi neceſſum erit; compreſſione illâ, motu lymphæ præpedito, lympha hoc modo preſſa hydatidem format; quæ tamen multum extendi nequit, ob partium circumjacentium renitentiam; hinc crepant, lymphamque intra duplicaturam peritonæi deponunt.

Factâ jam paracenteſi, earundem partium preſſio, extremitatem vaſis lymphatici, lympham eructantis, diſrupti iterum comprimit: vas læſum, fibris circumjacentibus ſeſe contrahentibus, ulteriorem lym-

phæ egreſſum impedit; & in eo curationis fundamentum conſiſtere videtur. In Hydrope Aſcite vero, ſi à vaſculis lymphaticis diſruptis orta, idem non contingit: vaſculum enim ſemel ibidem diſruptum & apertum difficillimè clauditur, quòd liber lymphæ exitus non impediatur; & hæc eſt ratio, cur adeo periculoſus ſit Hydrops Aſcites, à diſruptis vaſculis lymphaticis ortus.

Aliquoties operationem in Aſcite laborantibus inſtitutam vidimus, ſed ubivis eventu infelici. Hocque etiam omnes, quos novi, Practici experientiſſimi, & in arte ſua Chirurgi verſatiſſimi, uno ore teſtantur. Imò ingenuè mihi confeſſus eſt Chirurgus longè celebris, ſe ſæpius quidem paracenteſin abdominis, ſed nunquam cum ſucceſſu, inſtituiſſe.

Interim ſatius aliquando, anceps quàm nullum experiri remedium; quandoquidem non deficiant hiſto-

riæ variæ, operationis ſucceſſum confirmantes. Notabilior eſt caſus, *Clariſſimo Pechlino* Obſerv. Medico-phyſic. ob. LXII, nuper propoſitus, quàm qui hîc locum non haberet. Inter alia, inquit, remediorum genera & auſus periculoſos, meritò referam Ruſtici Cimbri temeritatem. Hic, cùm ab aliquot inde annis, Hydrope Anaſarcâ, tandem & Aſcite, laboráſſet, mole aqualiculi planè monſtroſi offenſus, nihil non tentare decreverat, quo à malo tam incommodo & periculoſo liberaretur. Igitur oblata à quovis pharmaca, dura quoque & vehementia, animoſè hauriebat, neque ipſi Euphorbio parcens: quibus etſi ventrem ſubinde extenuâſſet, redibat tamen identidem tumor, ventremque nova colluvies ampliabat. Accidit fortè, ut Chirurgus ibi viciniæ haberet quod ageret à Nobili viro evocatus, quo audito, cùm glebæ ejus adſcriptus eſſet, impunè à ſe Chirurgi operam im-

Paracenteſis feliciter inſtituta.

implorari poſſe putat; rogat igitur, & non tantùm fatigat, velit deſperato morbo conſilio ſuo adeſſe, & vel ancipiti medelâ curationem experiri. Itaque Chirurgus quærit, quis ille eſſet morbus, & quamdiu hæſiſſet, tandem etiam quibus remediis eſſet vexatus? Ubi Ruſticus tantùm non omnia à ſe uſurpata refert, ergo aliud exſpectare quamvis extremum, modò profuturum. Cui Chirurgus unum ſe ait famâ accepiſſe, ſed crudele remedium, nunquam tamen à ſe vel viſum aut factitatum; movet ſalivam Ruſtici experimenti novitas, & quæ demum illa eſſet medicina, diceret precibus contendit. Narrat igitur Acum eſſe Argenteam, eamque acutam & excavatam, quæ non pertundere tantùm ventrem, ſed & fluentem excipere aquam poſſit, eâ tamen lege atque omine, ne ſimul & ſemel tota emittatur, ita enim repentinæ mortis inevitabile periculum eſſe. Ad hæc Ruſticus ani-

animoſior paratum ſe monet, qui ſævæ manûs experimentum admittat. Ille autem negare ſtatim, tantum ſibi eſſe exercitationis, ut hoc, abſque exemplo à ſe viſo, audeat; deeſſe dein juſta & neceſſaria inſtrumenta, Acum & alia: videri etiam, aquas jam nimis diu hæſiſſe, viſceraque fortè corrupta ſanationem reſpuere. Cùm igitur Chirurgus ſe ſubſtraheret operæ quæſitæ, & tamen mortem propediem adfuturam creſcentes aquæ indicarent; ipſe Ruſticus rem animo verſans, & tantundem eſſe cogitans, quâ acie foramen paretur, urget Chirurgum monetque, dum moriendum ſibi eſt, malle tamen ſe in ante ancipitis remedii alam experiri, quàm ſine eo mortem oppetere. Animatus propoſito Ruſtici Chirurgus, poſtridie ejus diei, novaculæ aciem in ſubſidium vocat. Signatumque locum lentè, &, quâ poteſt prudentiâ, pertundit. Sequitur protinus aqua, ſed fœtida quàm maximè, &

cum illa putida omenti fruſtilla. Exterritus novâ rei facie Chirurgus, digito, quantum poteſt, vulnus occludit, ſuadetque ſerò inſtitutam operationem, penitus intermittendam. Inſtat tamen Ruſticus, & incœptum opus abrumpi ægrè fert; ſuadet ergo, vel ſuo periculo, aquis exitum procuret, cum quibus etiam ſic corruptis vivere ſe poſſe negat. Sequitur conſilium Ruſtici Chirurgus, fluentiſque ſed fœtidi rivi cantharos quaſi duos, jam etiam Veſiculis aliquot, fortè ab omento abraſis, amphorâ excipit, jamque functus officio videbatur, cùm Ruſticus pluſculum emitti ſeriò rogat, & Chirurgus duriſſimi hominis, ſeri jacturam ſine animi deliquio ſuſtinentis, fortunam miratus facilè conſentit. Ergo emittitur tertius cantharus, poſt quem nihil ampliùs, vel renitente Ruſtico, exire paſſus Chirurgus vulnus obligat, fatiſque hominem permittit, ex fœtore illo eventum

tri-

triſtiorem vicinamque mortem auguratus. Interim ſe cibis potuque vini erigit Ruſticus, & ad novam miſſionem præparat; quod cùm poſt triduum præſtare ſe velle negat Chirurgus, tandem bonis verbis, certâque valetudinis melioris ſpe adigit: itaque reſeratur vulnus, duoque interim canthari extrahuntur, dum labaſcere Ruſticus cœpit, vinoque refici opus haberet. Verùm & hæc præteriit tempeſtas, & identidem ad novas miſſiones Chirurgum impulit Ruſticus, eâ fortunâ, ut evocatis cum tempore XV cantharis, vulnus ex arte tractatum cöaleſceret, & ſolius Abſinthii frequentato Decocto valetudinem & vires reciperet, certè levioribus operis ruſticis peragendis ſufficeret. Adeò, quos conſilium non ſanat, temeritas adjuvat.

Eventum haud minus felicem, anno ſuperiori, obſervavit *Experientiſſimus Duſſeldorpienſium Practicus,*

Alia hiſtoria Paracenteſios ſucceſſum confirmans.

ēticus, D. Hoffſtad. Uti Filius ejus, paternarum virtutum digniſſimus hæres, mihi retulit. Mulieri (ita loquitur Parens) cuidam, 22 circiter annorum, in Pago Homberg, Ducatus Montenſis, ſextâ, poſt primum fœtum enixum, ſeptimanâ, infimus venter ſenſim & ſenſim intumeſcere cœpit: qui tumor, duorum menſium ſpatio, ſummo cum dolore & cruciatu, unde reliqua membra macie conſumpta, cum pulſu frequentiori, febrim hecticam prognoſticante, ita accrevit; ut conſilium meum petierit. Satisfacturus quodammodò petitioni, præſcripſi Cataplaſma aliquod anodynum & emolliens, quamvis nullam reſtitutionis ſpem, ſine ſectione, ſupereſſe, marito ejus indicaverim. Hic propterea, octiduo elapſo, cùm dolores continuos tolerare patiens ampliùs non poterat, à me inciſionis adminiſtrationem petiit.

In latere itaque dextro, prope umbi-

umbilicum, (loco atramento priùs notato) manu Chirurgi, & acie ſcalpelli ordinarii, operatione feliciter peractâ; mox materiam liquidam, ſeri lactis craſſiuſculi inſtar, ad menſuram unam eduximus. Hinc, doloribus haud parum mitigatis, ſingulis diebus menſura circiter una, ſed interpolatis vicibus, extracta. Hocque modo paucis diebus, decem circiter menſuræ, ex cavitate abdominis evacuatæ, cum totali ventris ſubſidentia. Vulnus inflictum, per trimeſtre circiter, cannulâ plumbeâ (quâ materia adhuc ſuperflua ſenſim exiret) apertum ſervatum. Ita tandem convaluit, & in perfecta ſanitate adhuc ſuperſtes vitam degit.

Lympham, paracenteſi, felici itidem ſucceſſu fuiſſe extractam, notabili caſu probat *Clariſſimus Brunnerus* Eph. Germ. Dec. 2. ann. VIII. Obſerv. C. Sed rariſſimæ hæ ſunt in terris aves. Neque propterea Practicis, potiſſimùm junioribus, ſimili-

milibus in caſibus, ſi famæ ſuæ conſulere velint: operationem hanc temerè commendare licebit; ne experimento malè cedente, uti ferè ſemper ſolet, malè apud vulgus audiant.

Peritonæi Hydatides Aſcitem mentiuntur aliquando.

Non tamen ubivis in hoc affectu crepant antè memorata lymphatica, ſed notabilem aliquando, abſque dilaceratione, ferunt diſtenſionem, & in veſiculas aquà limpidâ turgidulas, quas Hydatides vocant, attolluntur: & ſpeciatim iis quidem vaſorum lymphaticorum in partibus, quæ binas inter vaſorum valvulas occurrunt: quia jam aqua nec prorſum propter obſtructionem, nec retrorſum fluere poteſt, ob valvularum interceptionem, interſtitia intumeſcunt in figuram orbicularem aut ovalem, qualis in Hydatidibus vulgò cernitur.

Hiſtoriæ Hydatides meſenterii proponentes variæ.

De tali Hydrope Peritonæi veſiculari, mentionem facit *Solenand.* Conſil. 15. ubi plures ducentis veſiculas, ovorum inſtar gallinaceorum,

rum, ſed molli & putidâ aquâ repletas, eductas ſe vidiſſe affirmat.

Laz. Riverius Obſerv. communic. ultimâ, de tali Hydropico quodam hæc narrat. Ruſticus quidam Hydropicus factus, abſceſſum paſſus eſt in dextra parte abdominis, eoque aperto infinitus propemodum veſicularum numerus egreſſus eſt, ut ducentarum numerum excederet, idque per plurium dierum ſpatium, & ſic omnino curatus eſt.

Non ita pridem Experientiſſimus quidam Practicus, & amicus mihi familiariſſimus, innumeris ſimilibus veſiculis ſive hydatidibus peritonæum obſeſſum vidit in cadavere cultro anatomico ſubjecto. Et qui plures hujus naturæ Caſus legere cupit, Practicorum ſcripta conſulere poterit. In quibus haud rarò occurrunt.

Ejuſmodi autem Hydatides, non tantùm generantur in parte Peritonæi

næi jam propoſita, ſed & in omnibus aliis, ubi Lymphatica Peritonæum percurrunt. Hinc Hydatides illæ ſacciformes redduntur, & non malè propterea *Cl. Mercklinus*, Eph. Germ. Dec. 2. ann. VIII. ob. XXIII. hanc Hydropis ſpeciem, *Aſciten* vocat *Saccatum*. Uti peculiari Exemplo comprobat; ſtupendæ magnitudinis intumeſcentiam proponendo, cum interveniente partu felici. Mulier, inquit, bono aliàs corporis habitu prædita, jam ante hoc circiter quadriennium, de præternaturali totius abdominis, eâque inæquali intumeſcentiâ, conqueri cœpit; hincque omnis generis ſalutaria medicamenta, cathartica, diuretica, &c. ad Aſciten proficua, ſed ſine ullo levamine adhibuit. Tantùm namque abfuit, ut venter inde reſederit, ſed potiùs majus ſubinde ſumpſerit incrementum. Quare ſuſpicio de imprægnatione incidebat; nec ea vana. Felici enim celerique par-

partu, omnium cum admiratione enititur prolem, optimè quoad omnia membra conformatum ſanum atque vegetum, ſpe pleniſſimâ fore, ut jam abdomen, depoſita in cunas ſarcinâ, detumeſcat; ſed quæ iterum decollavit, quandoquidem inflatio illa, non ſolùm nihil quicquam à partu remiſit, ſed potiùs ſucceſſu temporis, indies magis magiſque ſtupendum in modum ſuccrevit, cùm Fœminæ doloribus tenſivis continuis. Quæ cùm immedicabili hoc malo, ultra integros quatuor annos laborâſſet, accedente extremâ reſpirandi difficultate, obiit 26 Jun. 1689. Quo ipſo deprehendimus, monſtroſum hunc ventrem ſuo ambitu ſecundùm latitudinem tres integras ulnas compleviſſe; factoque in eo foramine continuè menſuras octoginta octo, ſive libras medicas ducentas ſexaginta quatuor aquæ turbidæ, ſubcruentæ ac putrilaginoſæ effluxiſſe, inaudito certè exemplo, & omnem faci-

facilè fidem ſuperante, ni varii, qui adfuerunt, & fide digniſſimi viri, id mecum atteſtarentur.

Nunc quid monſtri venter iſte intus aluerit, paucis exponam; nempe eo cultelli vi aperto compertum, aquam illam ibidem contentam, peculiari ſacco, ſive utri ampliſſimo incluſam fuiſſe; qui ſubtus Peritonæo adeò leviter adhæſit, ut ab eo digitis interpoſitis facili negotio ſeparari potuerit; cætera ſuperiùs ſterno, inferiùs oſſe pubis & utroque latere vertebris lumbaribus ipſiſque renibus per membranarum congreſſus tenaciter annexus; ut, ubi ortum ſumpſerit, liquidò ſciri nequeat; niſi fortaſſis in dextro hypochondrio ideo credere velimus, quia ibi maximus, duoſque pugnos magnitudine ſuperans tumor, ex multis conglomeratis glandulis ac hydatidibus conſtans, quales etiam in eadem regione, plurimas limpidiſſimâ aquâ plenas vidimus, ex eodem utre ſuccrevit.

crevit. Reliqua abdominis viſcera maximam partem intaminata conſpeximus.

Ejuſmodi autem hydatides, non minus frequentes, aliquando ſub veſica, & in illa Peritonæi parte, quæ oſſis ſacri tegit baſin, conſpiciuntur. Duæ enim, quæ ibidem occurrunt, Glandulæ novæ, quas *Sacras* voco, vaſa à vicinis partibus admittunt & emittunt lymphatica, ab iiſdem etiam partibus lympham accipientia, & in Glandulas, *Iliacas* dictas, deferentia, ut hâc viâ verſùs cyſtin pergant chyliferam. Vide *Figur*. XXXI. Lymphatica Sacra quænam ſint?

Quid mirum itaque, Glandulas haſce, unà cum Lymphaticis ſuis, à veſica urinaria, urinâ ſolito magis diſtentâ, comprimi, anſamque dare, cur neceſſariò lympha illa, in motu ſuo hoc modo præpedita, lymphaticorum latera ita expandat, ut veſiculas componat ſacciformes? Interim frequentiùs contingit modò dicta vaſa, lymphæ acrioris

motu, dilacerari, lymphamque in abdominis cavum deponi.

Lymphatica Meſocoli.

Eadem conſideratio hîc locum habet in Lymphaticis Meſocoli, in quo propè Coli terminum, non longè ab inteſtino recto, duplex itidem occurrit Glandula, Lympham ab inteſtino colo excipiens, eandemque verſùs viam, modò propoſitam, vehens: hoc tamen cum diſcrimine, quòd alterum vas lymphaticum Iliacam dextri, alterum Glandulam Iliacam ſiniſtri lateris ſubeat; uti eadem *Fig.* XXXI ſuprà citata notabit.

CAPUT DECIMUM.

De Peritonæi Diverticulis Novis.

Nihil quidem vulgatius inter Medicos Practicos; quàm in Herniis, Inteſtinali vel Omentali, Peritonæi proceſſus, ut vias nimium patulas, eaſque aut laceras aut relaxatas, quæ inteſtini aut omenti partem excipiant, culpare: verùm

ſciant

ſciant illi, ejuſmodi proceſſus, in quadrupedibus, maribus quidem, nullatenus verò in ſexu maſculino humano occurrere, omneſque in hoc ſexu hernias, quotquot mihi examinare licuit, ſemper à violenta Peritonæi extenſione fuiſſe productas, non verò à proceſſibus dilatatis, ſed à corrugata Peritonæi parte, in regione inguinali abdominis conſpicua, lateraliter vaſa ſpermatica (ſub Peritonæo ſita) tangente, & à prementibus inteſtinis, vel omento, ſacciformem figuram induente, magis minuſve extenſa, prout major minorve inteſtinorum portio eandem premendo ſubeat; ſalvis manentibus vaſis ſpermaticis, quæ inteſtina aut omentum prolapſum non tangunt, nihilque incommodi ſentiunt, præterquam quod à ſacco Peritonæi formato premantur, & ita circularem, hac in parte, ſanguinis motum turbent. Quæ, datâ occaſione, pluribus ſumus deſcripturi.

Diverticuli à Proceſſibus diverſi.

Hernia Fœminarum Inguinalis unde?

Hæcce, præter alias Herniarum Species, in utroque ſexu obvias, auditoribus meis anno ſuperiori demonſtranti, difficile viſum fuit explicare, quî *Herniæ fœminarum inguinales orirentur*? Experientiâ quidem jam aliquoties didiceram, à motu corporis animique vehementiore, graviditate,&c. non raró, vel ſubitò, vel ſenſim ab inteſtinis aut omento illabentibus, inguen in tumorem attolli, idque ſæpe non ſine ſummo patientis diſcrimine. Sed in eo noſtra fuit difficultas, quòd Peritonæum, hac in parte, nullâ viâ ſit pervium, tendinoſæque muſculorum abdominis partes cedere neſciant omento aut inteſtinis prementibus.

Authorum incerta opinio.

Primò quidem Authores quoſdam Anatomicos & Chirurgos conſului, verùm tot inter eos inveni opiniones diſcrepantes, ut nihil certi ex illorum ſcriptis concludere licuerit. Eapropter manus operi applicavi, & in Subjecto, quod præ mani-

manibus habebam, Canino, utriuſque cornu fimbriam inguina verſùs extenſam, Peritonæi aliquot foramen ſubingredi, obſervavi. Neſciens quid rei eſſet, tubulo in foramen immiſſo aërem infudi, ſtatimque veſiculam quandam à Peritonæo oriundam, obliquè per abdominis tendinoſas muſculorum partes, verſùs pubem extenſam detexi. Hocque poſtmodum toties in uno & altero obſervavi latere, quoties canes fœminæ cultro Anatomico noſtro fuêre examinatæ. Naturalem horum Diverticulorum formam & magnitudinem dabit *Fig.* XXXIX. Diverticula, in Canibus Fœminis, Nova.

Capſulis hiſce in brutis jam detectis, ſummâ curâ laboravi, ut in cadaveribus fœmineis humanis eaſdem invenirem, neque etiam convenientiſſima defuit occaſio diverticulum (eodem modo, ut in brutis à Peritonæo oriundum) in utroque latere detegendi. Diſtinctè enim obſervavi, ligamenta rotunda, ab uteri fundo ortum ducen- Eadem in Humano Subjecto inventa.

 tia,

tia, ad inguina aſcendere, foramen quoddam ſubingredi, firmiterque lateri hujus foraminis, ut & totius Diverticuli annecti. Ex cujus præterea fundo pars prædicti ligamenti exiens, obliquè per tendines muſculorum extenditur, & ſupra pubis oſſa in fibrillas diviſa, prope clytoridem evaneſcebat.

Diverticulorum vaſa unde? Et licet Diverticulum hocce continuam cum Peritonæo componat membranam, non tamen ab eodem ſua ſortitur vaſa ſanguinea; ſed à prædicto ligamento, numeroſiſſimis vaſculis ſanguineis donato, ſubtiliores prodeunt ramificationes, quaquaverſum per dictum Diverticulum diſperſæ; uti manifeſtè conſtabit, ſi quis tincturam coloratam in vas ligamenti ſanguineum injecerit, ſtatim Diverticuli membranam de eadem participare obſervabit.

Diverticulorum Forma qualis? Capſularum harum Formas quod ſpectat; non ubivis æqualiter eaſdem extenſas invenimus, ſed earum-

rumdem orificia, quæ ligamenta ingrediuntur arctiora eſſe, & cum calami ſcriptorii oſtio ferè convenientia; capſulas verò ipſas paulò ampliores, & digiti minimi apicem non rarò admittentes, obſervavimus. Uti ex *Figur.* XL. manifeſtum.

Et hinc ratio peti poteſt, cur inteſtinum, ſemel in hocce Diverticulum illapſum, difficilè adeo iterum egrediatur, ſed laqueo quaſi conſtrictum, inteſtino inflammationem, grangrænam & patienti mortem inducat.

Aliquando tamen, temporis tractu, in quibuſdam ſenſim & ſenſim adeo extenditur Diverticuli non tantùm orificium, ſed & capſula ipſa, ut mulieres ſine notabili incommodo herniâ inguinali laborantes, tumorem inguinalem premendo, inteſtinum prolapſum expellant ex diverticulo in abdominis cavitatem: ſed brevi poſt, potiſſimùm ſi vehementiori exercitio, corpora ſua ſolitò magis moveant, de

Diverticulorum extenſio nimia.

novo in eundem affectum incidant. Ex improviſo tamen eaſdem malè aliquando affici obſervavi, præſertim plebejas, dum aëri frigido diutiùs ſeſe exponentes, & laboribus gravioribus, idque ſub dio, intentæ, inteſtinum perſentiant dolorificum, ob ſanguinem, aëris injuriis magis incraſſatum, inteſtinumque inflammatum; quod amplius quidem requirebat diverticuli orificium, ſed frigore jam magis conſtrictum, moleſtiſſima ſolet cauſare ſymptomata, imò mortem ipſam, ni citiſſimè manus chirurgica opem ferat.

Diverticulum cum inteſtini ilei parte aliquando connaſcitur.

Speciatim verò illud locum habet in iis, in quibus inteſtini prolapſi membrana exterior cum dicti orificii margine connaſcitur; tum enim inteſtinum, hac in parte, excrementis fortè repletum, ſi à motu nimio, aëre frigido, aliiſve inflammetur, actum ferè ſemper erit de patientis vita; manuum namque opificio nihil præſtabit Chirur-

rurgus, licet in arte verſatiſſimus.

Rei hujus veritatem confirma- tam dabit Hiſtoria notabilis. Mu- lier quadragenaria, jam ab aliquot annis herniâ laborans inguinali, di- verſiſque temporibus magis minuſ- ve affecta, tandem (neſcio qua de cauſa) graviùs ſe affici, tumoremque magis elevatum & dolorificum per- ſentit. Prçſcriptis Fomentationibus, Cataplaſmatibus, aliiſque exter- nis, quum non tantùm nil levaminis ſentiret, ſed continuò majores per- ciperet dolores, accedentibus febri continuâ, convulſionibus & vomi- tu, quatriduum intra exſpiravit. Obſervatio notanda.

Inſpecturi cadaver unà cum Cl. Viro, Domino *Petro Coſſon*, *Pra- ctico* hujus Civitatis *Experientiſ- ſimo*, periculum facere voluimus, utrum inteſtinum prolapſum, hoc in caſu artificioſâ manuum operâ poſſet reſtitui. Factâ itaque cutis leviore inciſione (lentè enim & prudenter procedendi erat animus) ſtatim, quaſi cum impetu, excre-

menta prorupêre, veſtimenta aſtantium conſpurcantia. Mirabamur *primò*, tenuitatem ſummam cutis, reliquorumque integumentorum; ſimul enim juncta, ipſâ cute naturaliter diſpoſitâ, erant tenuiora & ab excrementis latitantibus maximopere tenſa. *Secundò;* cur excrementa hæc adeò liquida, non potuerint repelli verſùs reliqua abdominis inteſtina, & hoc modo patienti levamen adferre. Sed re propiùs examinatâ, notavimus diverticuli orificium conſtrinxiſſe, laqueo quaſi, inteſtinum prolapſum, partemque hanc inteſtini inflammatam, firmiter adeò, cùm dicto orificio fuiſſe connatam, ut ſine dilaceratione ab eodem ſeparare non potuerimus.

Cauti itaque ſint ſimilibus in caſibus Chirurgi audaculi, ne reponere cupientes inteſtinum prolapſum inviti videant vulnus inflictum excrementa evomere, non ſine præſentaneo patientis periculo, & maxima Chirurgi infamia.

AN-

ANTONII NUCK,

DE

INVENTIS NOVIS, EPISTOLA ANATOMICA.

AD

D. D. B. G. Med. Doct.

Anatomes & Philoſophiæ Cultorem Egregium.

SI unquam verum, *Senecæ* illud effatum; *Multum quidem egerunt, qui ante nos fuerunt, ſed multum adhuc reſtat operis, reſtabitque multum.* Nuſpiam manifeſtum magis, quàm in Studio Anatomico; quàm enim latè illud ſe extendat, nulli re-

rectiùs notum, quàm qui operâ ſedulâ manus applicat operi; ſingulatim verò Tibi, in Anatomicis adeò deſudanti, ut nocturnâ pariter ac diurnâ Anatomen pertractare ſoleas manu. Vehementer interea doleo, unitis viribus Microcoſmi contextum inſpicere ampliùs licitum nobis non eſſe, & ut antè ſolebamus, inventa noſtra, certiſſimo experimentorum eventu, confirmare. Abſentiam veſtram eò dolui magis, quòd tales inter vitam agere neceſſe habeas, qui non rarò in Nova Inventa acriter inſurgere, aut eadem irriſui habere ſolent, nihilque recti qui putant, niſi quod ipſi faciant: ſed æquo ferendum eſt animo, quod corrigi non poteſt: non, ſi malè nunc, & olim ſic erit.

Expetis, quid ultimis hiſce menſibus egerim, quæ Nova detexerim, & quibus potiſſimùm fuerim occupatus. Petitioni tuæ æquiſſimæ ut fiat ſatis, breviter enarrabo, quî Microcoſmi Rivulos Aquoſos, Lym-

Lymphaticos intelligo, labore & ſtudio proſequar indefeſſo, quî Mercurius noſter eadem aggrediatur, vix partem relinquat intactam, & accuratè adeò ob oculos ponat, ut Anatomici, etiam Recentiores, parum aut nihil hac in re præſtitiſſe videantur.

Ut à *partibus Capitis externis* incipiam; varios aliquando notavi canaliculos lymphaticos ſub cute genas exornantes, & rectà ponè aures in Glandulas Muſcoſas lympham ſuam evomentes, ut inde in lymphatica jugularia, & ſic porrò in ſubclaviam unam & alteram lympham deponant.

Capitis Collique poſtica ſuis ſuperbire lymphaticis, Glandulæ Novæ ſub occipitis & cervicis cute deliteſcentes (quaſque propterea *Occipitales* & *Cervicales* voco Glandulas) diſtinctè demonſtrabunt.

Pulmonalem Tunicam, ſtupendo planè modo Lymphaticis obſeſſam obſer-

obſervavi; hæc verò, variis compoſitis inſulis anaſtomoſibuſque, ductum reſpiciunt thoracicum, quemque etiam, glandulæ unius atque alterius interventu, ingrediuntur.

Neque ſuis deſtituuntur lymphaticis ſpatia *intercoſtalia*, metam tamen eandem, quam pulmonalia, non attingentibus, ſed ſemper ferè, intermediis glandulis, lympham in jugulares venas deponentibus. Vaſcula hæc, occaſione aliâ, *Lymphatica Thoracica* vocabo.

Præter hæc & alia in thorace occurrunt lymphatica, muſculoſæ lumborum regioni incumbentia, ſaccum chyliferum (in quem, ſed intermediâ iterum glandulâ lympham evomunt) reſpicientia; & *Lymphaticorum Lumbalium* nomine venientia.

Diaphragmatis pars convexa plurimos emittit ductus lymphaticos, qui coëuntes ſimplicem & aliquando duplicem in quovis latere componunt ramum aſcendentem,

tem, & ſub ſterni muſculo triangulari extenſi, Glandulas ſubingrediuntur ad ſuprema ſterni locatas, ut inde in eandem venam jugularem, lympham ſuam expuant.

Cordis ſuperficiem externam jam dudum frequenti Lymphaticorum numero ſtipatam vidi; vaſculaque minora, ex tunica Cor ambiente prodeuntia, ductus componere majuſculos vidi: quorum alios ſub auricula dextra, alios principium arteriæ magnæ lateraliter tangere, & in itinere, glandulâ unâ aut alterâ ſalutatâ, venas ſubingredi, aut ſubclavias, aut jugulares, aliquoties obſervavi. Hæcque Lymphatica non tantùm in parte Cordis antica, ſed & poſtica, quæ dorſum reſpicit, conſpiciuntur; illam *Fig.* XLI. delineatam vides, hanc verò aliâ occaſione lubens tecum communicabo.

Lymphaticorum *Lienalium* numerus in ſubjectis humanis rarus admodum occurrit, &, ſingulari licet

licet adhibitâ diligentiâ, nonniſi vaſculum unum aut alterum invenire potui. In brutis verò nonnullis numeroſiſſima occurrunt, ſpeciatim in Liene vitulino aut bovino, in quibus aliquot centena inquirenti haud difficilè obveniunt: quæ tamen, compoſitis tribus quatuorve ductibus, interjectâ glandulâ unâ aut alterâ, chyli veſiculam ingrediuntur.

Utraque *Hepatis* ſuperficies, tam concava, quàm convexa, tot exornata conſpicitur Ductibus Lymphaticis, ut viſum penè fugiant, & in tali, quam ſervo, parte convexa ad minimum trecentos numerare poſſim. Qui partis convexæ ſunt Lymphæ ductus, prope ligamentum ſuſpenſorium uniti, decem vel duodecim ramificationibus illud perreptant, lymphamque ſuam verſùs chyli cyſtin amandant. Quæ verò partis convexæ ſunt, eadem variis ductibus, ex hepatis interioribus prodeuntibus, venam exornant

nant portæ, unde in Glandulas terminantur Muſcoſas, ut illarum interventu faciliùs eandem chyli cyſtin ſubingrediantur.

Veſicam felleam itidem aliquot ramulis lymphaticis ornatam videmus, eandem viam (quam modo propoſita ex concava hepatis) eligentibus. Hæcce iterum, intermediâ glandulâ exiguâ, ad latus colli veſicæ locatâ, cum præcedentibus, anaſtomoſibus junctis, eundem curſum ſibi ſervant.

Non tamen eadem Lymphatica ex Cyſti Fellea ipſa prodeunt, ſed ex hepate. Cyſti illa incumbere tantùm vel ex eo manifeſtum: quòd, compreſſis & ita evacuatis cyſtidis lymphaticis, poſtmodum lympha iterum non repleantur, niſi hepar ipſum prematur, ex quo ſtatim lympha prodiens *Lymphatica Cyſtica* ingreditur, eademque turgidula reddit.

Ex *Ventriculi* parte ſuperiori, jam aliquoties oriunda vidi Lym-

phatica, lympham ſuam tribus quatuorve Glandulis minoribus (medio loco inter orificium ſuperius & inferius locatis) tradentia, ut ex iiſdem, aut in Ductum Thoracicum, aut in Saccum Chyliferum transferatur. Ventriculi fundum non minori glandularum numero obſitum vidi, quarum tamen rivulos aquoſos hactenus nondum detegere potui, licet nullatenus dubitem, quin, ut modo propoſita, lympham à fundi ventriculi partibus acceptam, in chyli capſulam exſpuant.

Meſenterium etiam ſuos habet Lymphæ Ductus, eandem ferè fabricam, ac vaſa lactea, componentes; hi à partibus inteſtinorum membranaceis oriundi, lympham primò in glandulas aliquot meſenterii, & mox in chyli receptaculum deponunt. Verùm aliquoties notavi, vaſa meſenterii lactea, non tantùm chylo, ſed & cum eo lymphæ tranſitum præbere, imò peractâ chyli-

chylificatione, chyloque jam in ſanguinem advecto, humori lymphatico tantùm eadem patere; namque præterquam, quòd lympham aliquoties in lacteis viderimus, etiam conceptu difficile non erit, ſi ſucci pancreatici portionem majorem, nec non in inteſtinorum glandulis lympham ſecretam, alias vias, præter has, nuſpiam invenire, per quas ductui thoracico, & ita ſanguini, accedere poſſet.

Ex *Teſtium* tunica albuginea numeroſi adeo prodeunt Lymphæ Ductus, ut numerum facilè ſuperent quadragenarium; quorum plurimi, ubi teſticulum linquunt, in tres, quatuor aut quinque ramos, vaſa ſpermatica concomitantes, abeunt, lympham ſuam in Chyli Saccum deponentes. Ab eadem inſuper tunica prodeunt, qui vas componunt lymphaticum peculiare, vas deferens eò uſque aſſocians, donec prope ureterem, facto flexu, dictum vas deferens linquat, &

verſus ureterem aſcendendo, eundem non longè à renibus iterum deferens, lympham ſuam in ſaccum chyliferum etiam deponat.

Pedes, imò quilibet eorum digitus, ſua obtinent Lymphatica, quæ, compoſitis duabus, tribus, quatuorve ramificationibus, variiſque inſulis, rectà ſurſum tendunt, vaſa venoſa, ſub integumentis aſſociantia. Hæc porro, ſalutatis in itinere glandulis aliquot muſcoſis, glandes ſubintrant Iliacas, ex quibus porro in chyli ſaccum, uti in Anatome uteri monſtravimus, curſum abſolvunt.

Eodem ferè modo *Manus* ſeſe habent, ex quarum digitis lymphatica prodeuntia, ramos componunt, variis inſulis conſpicuos, ſub cute extenſos, lymphamque, intermediâ tamen glandulâ, in venam ſubclaviam exſpuentes.

Ita ut multiplici experientiâ, & variis partium præparationibus, eò uſque pervenerim; ut *integrum* *Lym-*

Lymphaticorum Syſtema à capite ad calcem mihi compoſuerim, cujus delineationem libenter tecum communicabo, ubi partium nonnullarum, hactenus nondum ſatis examinatarum, Lymphographiam abſolverimus.

Sed rogare videris; *utrum in cerebro etiam Vaſa occurrant Lymphatica?* Quamvis ex Recentioribus, nonnulli in eorum deſcriptione ſatis liberales, eadem concedant, & facilè admittant: verùm, quod paſſim obſervo, ſyſtemata in proprio cerebro formant, & viſcera ex ſuo placito componunt: ad experimenta enim provocati nil egregii præſtare valent. Nunquam, hac in parte, ut ingenuè loquar, hactenus ſcopum attingere potui. Interim non negandum cenſeo, aliquando cerebri lymphatica in una aut altera parte fuiſſe viſa; & non ita pridem, Anatomicus quidam mihi amiciſſimus, inter alia inventa, hæc nobiſcum communicat. *Vidi*, in-

quit, *lymphaticum in cerebro bovino, quod examine tuo (ut originem ſcias & inſertionem) erit digniſſimum. Non longè à glandula pineali, à qua ramos fortè habet, incumbit plexui choroidæo, ad infundibuli latera ſeſe extendens.* Ante biennium ductum lymphaticum ex Pini Glandula, eodem modo ut aliis glandulis, exeuntem vidi. Ita ut quidem certiſſimum, & cerebrum ſuos habere rivulos aquoſos, ſed nondum diſtinctè in lucem protractos.

Quod *Glandulam* ſpectat, *Pinealem* vulgò dictam, eadem non ſemper pyriformis mihi occurrit, aliquando enim oblongior eſt, non rarò ad ovalem, & ſæpe ad ſphæricam accedit figuram.

Eandem hanc Glandulam, dubio procul, putidam nobiſcum vidiſti, & penè conſumptam, aliquando partibus lateralibus firmiter annexam; nervis exiguis aut adeo tenuibus donatam, ut viſum plerumque

que fugiant. Nihil dicam de materia viſcoſa tenaci, glandulæ hujus ſuperficiem non rarò tegente; nec non calculis, toties in eadem repertis, quibus Glandulæ mobilitas (ſi mobilis unquam) fuit ſublata. Immemor eſſe non potes, quî ſemel eandem totam calculoſam, & quatuordecim, diverſæ magnitudinis & formæ, calculis imò duriuſculis, obſeſſam viderim, & multis curioſis demonſtraverim, quemadmodum & hodie adhuc, cuivis petenti eoſdem examinandos concedo. Interim, quod forſan mirabere, patientes ejuſmodi, dum viverent, non minus ingenioſos obſervavi, ac alios, quorum Glandula naturaliter erat diſpoſita. Et quid mirum; Glandulam hanc, ut reliquæ, eodem modo, malè interdum affici?

Quod ſtatuant nervoſum genus Glandulam Pinealem reſpicere, falſiſſimum illud eſſe, experimentis conſtat: imò plus cum eadem com-

mercii non habet, quàm cum Glandula Pituitaria.

Rogas denique quid de ſpirituum promptuario, ut Communi Senſorio ſentiam? Illud quidem nullibi diſtinctiùs mihi, quàm in centro ovali, occurrit, ibi enim omnium ferè nervorum eſt concurſus, quorſumque ſanguinis particulæ ſubtiliſſimæ, in corticali cerebri ſubſtantia ſeparatæ, amandantur; ut inde continuò, per infinitos nervulorum faſciculos (qui numeroſiſſimi in corporibus ſtriatis occurrunt) nervos ipſos ingrediantur.

Hiſce itaque poſitis, quid de Pini Glandula, quam multi Senſorium Commune volunt, ſit ſentiendum, acuto Tuo relinquo judicio: me quod ſpectat, jam dudum conſtanter affirmavi, Glandulam hanc præ reliquis prærogativam nullam habere, & ſummo propterea jure exequias ejus eſſe canendas, cum inſcriptione quadam, pro Epitaphio inſerviente; hoc modo.

VIA-

VIATOR.

Gradum. Siſte.
Omnique. Conatu. Conarium.
Reſpice. Sepultum.
Partem. Tui. Corporis. Primam.
Vt. Olim. Volebant.
Animæ. Sedem.
GLANDVLAM. PINEALEM.
Hoc. Seculo. Natam. Et. Entinctam.
Cujus. Majeſtatem. Splendoremque.
Fama. Firmarat.
Opinio. Conſervarat.
Tamdiu. Vixit.
Donec. Divinæ. Particulæ. Aura.
Avolaverit. Tota.
Lymphaque. *Limpida.*
Locum. Suppleret.
Abi. Sine. Glande. *Viator.*
Lymphamque. *Vt. Aliis.* Conario. *Concede.*
Ne. tuam. Poſteri.
Mirentur. Ignorantiam.

FIGURARUM EXPLICATIO.

Figur. I.

Tubulum Lactiferum exhibet ex Cane.

A. A. *Mammæ caninæ portio.*
b. b. b. *Varia corpuſcula glandoſa ex quibus*
c. c. c. c. *Tubulorum Lactiferorum ortus.*
D. D. *Truncus.*
E. E. *Papilla inciſa, ut*
F. *Trunci terminus videri poſſet.*

Fig. II.

Mammæ Fœmineæ partem delineat.

A. A. *Mammæ pars.*
B. B. *Cutis inciſa.*
C. C. C. *Glandoſa mammæ ſubſtantia.*
d. d. d. d. *Tubulorum Lactiferorum capillaria.*
E. E. E. *Tres eorum trunci.*
F. F. *Tubulorum inter ſe anaſtomoſes.*
G. *Papilla variis foraminibus pertuſa.*

Fig. III. IV. & V.

Papillas diverſimodè perforatas demonſtrant.

A. *Papilla ſex foraminibus pervia.*
B. *Alia novem ductibus perforata.*
C. *Tertia ſeptem poris pertuſa.*

Fig. VI.

Papillæ fibroſam texturam repræſentat.

A. *Papillæ lamina reſecta.*
B. *Fibroſa ejus ſtructura, quatenus oculo nudo inſpicienti occurrit.*

Figurarum Explicatio.

Fig. VII. & VIII.

Papillam microſcopio examinatam notat.

A. *Papillæ lamina duplici fibrarum genere inſtructa.*

B. *Fibræ majores minoribus hîc deſtitutæ.*

C. *Fibræ minores majorum lateribus firmiter annexæ.*

D. *Altera papillæ lamina, partim fibris majoribus, partim minoribus, diſtinctè hîc conſpicua.*

Fig. IX.

Vaſa Lactea ex Subjecto Humano monſtrat.

A. A. *Inteſtini jejuni portio.*

B. *Ramus arteriæ meſentericæ ſuperioris.*

c. c. c. *Vaſa lactea nodulis ſuis conſpicua.*

d. *Vaſorum lacteorum inſula.*

E. *Glandula meſenterii chylum ex dictis vaſis recipiens.*

Fig. x. xi. & xii.

Glandulas diverſimodè figuratas unà cum ſuis Vaſis Lymphaticis Inferentibus exprimunt.

A. *Glandula oblonga cum ſimplici vaſe inferente lymphatico.*
B. *Alia, formæ ferè quadrangularis, cum triplici vaſe adferente lymphatico.*
C. *Tertia, ſuperficiei inæqualis, ſex ſeptemve ductibus lymphaticis inferentibus donata.*

Fig. xiii. & xiv.

Glandularum fibroſam texturam proponunt.

A. *Lamella glandulæ fibroſæ, oculo nudo inſpecta.*
B. *Eadem particula microſcopio examinata.*

Fig. XV. XVI. & XVII.

Glandulas lapideas delineatas offerunt.

A. *Glandula anguloſa in lapideam ſubſtantiam converſa.*
B. *Alia, formæ incertæ, ſuperficiem tuberoſam diſtinctè exprimens.*
C. *Tertia, itidem naturæ calculoſæ & tartareæ, minus tamen dura.*

Fig. XVIII.

Glandulæ arteriolas delineatas exhibet.

A. *Arteriæ Truncus.*
B. *Ramificationes arteriolarum variæ per glandulam diſperſæ.*

Fig. XIX.

Membranulam vas lymphaticum componentem oſtendit, microſcopio inſpectam.

A. A. *Vaſis lymphatici membrana.*
b. b. b. *Globuli exigui hinc illinc per membranam diſperſi.*
c. c. c. *Fibræ ſive ſtriæ exiguæ vaſculorum formam imitantes.*

Fig. XX. & XXI.

Ductûs Thoracici tunicas, vitro inſpectas, oculis ſubjiciunt.

A. *Exterior Ductûs Thoracici tunica, globulis majoribus, racematim inter ſe junctis.*
B. *Interior tunica ſimilibus globulis, ſed minoribus conſpicua.*

Fig. XXII. & XXIII.

Lymphaticorum valvulæ, oculo armato inſpectæ repræſentantur.

A. *Valvula ſemilunaris cum ſuis fibris & corpuſculis orbicularibus.*

B. *Altera, priori oppoſita, ejuſdem naturæ & conſtitutionis.*

Fig. XXIV. & XXV.

Ductûs Thoracici valvulas exponunt microſcopio viſas.

A. *Valvula Ductûs Thoracici, cum lymphaticorum valvulis conveniens, excepto, quòd corpuſcula orbicularia non ita hîc appareant.*

B. *Ejuſdem Ductûs alia valvula, fibris variis, conſtrictioni dicatis, conſpicua.*

Fig. XXVI. XXVII. & XXVIII.

Duûm generum lymphatica demonſtrant.

A. *Glandula.*
B. *Lymphatica adducentia.*
C. *Lymphatica abducentia,*
D. *Alia glandula.*
E. *Vas ejus lymphaticum adducens.*
F. *Surculi adducentes.*
G. *Lymphaticum glandulæ incumbens.*
H. *Surculi abducentes.*
I. *Lymphaticum abducens.*
K. *Tertia glandula.*
L. *Lymphaticum adducens.*
M. *Ramificationes variæ adducentes.*
N. *Ramificationes variæ abducentes.*
O. *Truncus eaſdem excipiens.*

Fig. XXIX.

Trium generum lymphatica exhibet.

A. *Glandula.*
B. *Lymphatica adducentia.*
C. *Alia adducentia.*
D. *Lymphatica abducentia.*

Fig. XXX.

Lymphaticorum in glandulas inſertionem variam ob oculos ponit.

A. A. *Glandulæ.*
B. B. B. *Lymphatica minora inferentia.*
C. C. *Lymphaticum ſimplex, ſed majus, efferens.*

Fig. XXXI.

Lymphatica Renum, &c. repræſentat ex ſubjecto canino.

A. A. *Renes.*
B. *Vena cava.*
D. D. *Venæ iliacæ.*
E. E. *Saccus chyliferus.*
F. *Ductûs thoracici principium.*
G. G. *Glandulæ iliacæ.*
H. H. *Glandulæ cavæ.*
I. I. *Glandulæ meſocoli.*
K. *Lymphatica renalia ſuperiora externa, dextri lateris, poſt venam emulgentem deſcendentia, in lymphaticum cavæ* L. *inſerta.*
L. L. L. L. *Lymphatica cavæ.*
M. *Lymphatica renalia inferiora externa, dextri lateris, inſulis donata, in glandulam cavæ* H. *& inde in lymphaticum cavæ* L. *implantata.*
N. N. *Lymphatica renalia interna, lympham in chyli ſaccum eructantia.*

O. O. *Lymphatica renalia ſuperiora externa ſiniſtri lateris, lympham, intermediâ glandulâ* P. *in ſaccum chyli deponentia.*

Q. Q. *Vaſa lymphatica glandularum Meſocoli, quorum alterum in glandulam iliacam* G, *alterum in lymphaticum cavæ lympham ſuam propellit.*

R. R. *Lymphatica peritonæi, venis muſculis ſuperioribus inhærentia, lympham ſuam in glandulas iliacas, & hinc, per lymphatica cavæ, in chyli ciſternam ducentia.*

S. S. *Alia peritonæi lymphatica in glandulas* T. T. *(quas ſacras voco) inſerta, quæ itidem ut jam citata, per lymphatica ſacra lympham ſuam in glandulas iliacas, & ſic porro ad chyli veſicam deferunt.*

T. T. *Glandulæ ſacræ.*

V. V. *Lymphatica ſacra.*

Fig. XXXII.

Uterum fœmineum (ſed facie inverſâ) unà cum lymphæ ductibus depingit.

A. *Vena cava.*
B. *Arteria magna.*
C. C. *Venæ emulgentes.*
D. D. *Arteriæ emulgentes.*
E. E. *Venæ ſpermaticæ reſectæ.*
e. e. *Arteriæ ſpermaticæ reſectæ.*
F. F. *Renes.*
G. G. *Vaſa lymphatica renum externa & ſuperiora, intermediis glandulis, in chyli ciſternam* H. *tendentia.*
I. *Ductûs thoracici principium hîc reſectum.*
K.K.K. *Glandulæ exiguæ vaſis lymphaticis renum tranſitum præbentes.*
L.L.L.L. *Vaſa lymphatica renum externa & inferiora, mediis glandulis* K. K. *in chyli cyſtin terminantia.*

m.m.m.m.

m.m.m.m. *Utriuſque lateris vaſa lymphatica renum interna, interjectis glandulis, itidem lympham ſuam in chyli ſaccum deponentia.*

N.N.N.N. *Ureteres.*

O.O. *Venæ iliacæ.*

p.p. *Arteriæ iliacæ.*

Q.Q.Q.Q. *Glandulæ iliacæ, lympham ab extremis pedibus excipientes, & per vaſa lymphatica cavæ & aortæ adſita in chyli veſicam ducentia.*

R. *Lymphaticum cavæ.*

S. *Lymphaticum aortæ.*

T.T.T.T. *Vaſa lymphatica ſpermatica, utriuſque ovarii lympham vehentia in chyli ſacculum.*

V.V. *Vaſa ſpermatica ſanguifera hîc reſecta, ut eò diſtinctiùs lymphatica conſpectui ſe darent.*

w.w. *Ovaria variæ magnitudinis ovulis conſpicua.*

x.x. *Ovula.*

y.y. *Ornamentum foliaceum.*

z.z. *Tubæ Fallopianæ.*

Figurarum Explicatio.

1. 1. *Uterus.*
2. *Fundi uterini portio reſecta, utero adhuc adhærens, ut uteri cavum 3. conſpici poſſet.*
3. *Uteri cavitas.*
4. 4. *Ligamenta uteri rotunda.*
5. *Uteri oſculum externum.*
6. 6. *Vagina inciſa.*
7. *Vagina integra.*
8. 8. *Arteriæ hypogaſtricæ, uterum parteſque vicinas ſerpentinis ſuis vaſculis egregiè exornantes.*
9. 9. *Veſica urinaria poſt vaginam hîc locata.*
10. 10. *Labia pudendi.*
11. *Clytoris.*
12. 12. *Nymphæ.*
13. *Meatus urinarius.*
14. *Membrana Hymen.*
15. *Vaginæ oſtium.*

Fig. XXXIII.

Uteri lymphatica examinans ex ſubjecto bovino.

A. A. *Uterus.*
B. B. *Cornua ejus.*
c. c. *Tubæ.*
D. D. *Tubarum extrema.*
e. e. *Tubarum oſtiola.*
f. f. f. f. *Earum expanſio membranacea.*
g.g.g.g. *Ligamenta uteri lata, alæ veſpertilionum vulgò dicta.*
h.h.h.h. *Lymphatica uteri dextri ac ſiniſtri lateris, & quidem partis poſticæ. Qualia etiam, ſed minora in antica uteri parte occurrunt, hîc non delineata.*
i. i. i. i. *Lymphatica cervicis ſæpius in ſuo itinere inſulas formantia.*
K. *Uteri cervix.*
L. *Vaginæ pars.*

Fig. XXXIV.

Renem humanum, cum vaſis adducentibus, & abducentibus, nec non calculo, in pelvi hærente monſtrans.

A. *Ren dextri lateris.*
B. *Arteria emulgens dicta, ſive, vas adducens primum.*
C. *Nervus renalis, in ramos diviſus, ſive vas adducens alterum.*
D. *Vena emulgens dicta, ſive, vas abducens primum.*
E. E. *Vaſa lymphatica renis, ſive, vas abducens ſecundum.*
F. *Vreter, ſive, vas abducens tertium.*
G. *Pelvis dilatatus.*
H. *Vreteris coarctio prima.*
J. *Calculus circa illam ureteris coarctationem hærens.*
K. *Vaſa ſanguinea ureterem perreptantia.*

Figurarum Explicatio.

Fig. XXXV.

Ureteris partem aliam, calculis minoribus obſeſſam, exhibens.

A. *Ureteris portio, ſiniſtri lateris.*
B. *Ultima ureteris anguſtatio.*
C. *Veſicæ particula.*
D. *Ureteris terminus, obliquo ductu, intra duplicaturam veſicæ conſpicuus.*
E. *Variæ magnitudinis calculi, circa anguſtiam ultimam hærentes.*

Fig. XXXVI.

Bacillum offert, lapideâ incruſtatione, obductum.

A. *Bacillus.*
B. *Ejus baſis.*
C. *Mucro.*
D.D. *Calculi exigui, bacillum undique tegentes.*

Fig. XXXVII.

Lapidem bezoarticum proponit, in varias partes diviſum.

A. *Lapidis pars rotunda & illæſa.*
B. *Particula ab eadem ſeparata, ſed mediante bacillo, parti A. adhuc annexa.*
C. C. *Bacillus, cui maſſa lapidea undique adhæret.*
D. *Alia lapidis ejuſdem particula ſeparata, ut incruſtationes, varios, hoc loco, circulos repræſentantes, appareant.*

Fig. XXXVIII.

Lymphaticum ovarii monſtroſum & veſiculare delineans.

A. *Uterus.*
B. *Uteri oſculum.*
C. C. *Tubæ Fallopianæ.*
D. D. *Ovaria.*
E. E. *Lymphaticum monſtroſum ſacciforme.*

Fig. XXXIX.

Peritonæi diverticulum novum oſtendens ex cane fœmina.

A. A. *Peritonæi pars reſecta.*
B. B. *Diverticulum novum naturalis magnitudinis.*
C. *Ligamenti rotundi portio.*
D. *Ejuſdem ligamenti terminus.*

Fig. XL.

Diverticulum novum oculis ſubjiciens, ex ſubjecto humano.

A. A. *Peritonæi particula.*
B. *Ligamenti uteri rotundi pars.*
c. c. c. c. *Vaſa ſanguinea ligamentum & diverticulum perreptantia.*
D. D. *Diverticulum.*
E. *Ligamenti rotundi extremitas.*

Fig. XLI.

Cordis vaſa lymphatica proponens.

A. *Cordis latus dextrum.*
B. *Latus ſiniſtrum.*
C. *Auricula dextra.*
D. *Auricula ſiniſtra.*
E. *Vena cava.*
F. *Arteria magna.*
g. g. g. g. *Origines vaſorum lymphati-rum dextri lateris.*
H. *Truncus horum vaſculorum.*
i. i. i. i. *Ortus vaſculorum lymphati-rum ſiniſtri lateris.*
K. *Ejuſdem lateris lymphaticor- truncus.*

INDEX
RERUM
MEMORABILIUM.

Glandulæ quid ſint? Pag. 1
Earum differentia. 2
Structura Glandularum Veteribus fuit incognita. 2
Qui primi Glandulas examinare cœperint? 3
Glandularum totius corporis ſeries. 4
Nova Glandularum diviſio. 7
Glandulæ Conglomeratæ quid ſint? 8
Experimenta Glandularum Conglobatarum ſtructuram detegentia. 9
Mammarum mulierum conſtitutio. 10
Ductuum Galactoſerorum Anatome. 12
Spirituum neceſſitas in lactis ſecretione. 14
Lac ſecernitur à ſanguine chylo gravido. 17
Ductus Thoracicus an cum mammis habeat commercium? 19
Sanguinis vitioſa conſtitutio malè afficit mammas. 21
Papillarum Anatome nova. 22
Earum ſubſtantia interior. 23
Unde flacceſcant & erigantur Papillæ in Lactantibus? 25

Papil-

Papillarum mala unde?

Membranarum, Glandulas Conglobatas ambientiu inſpectio anatomica. 2

Membranarum varietas unde? ibi

Glandularum ſtructura interna, ut nova, detegitur.

Glandularum meſenterii examen novum.

Glandularum Conglobatarum examen in brutis i ſtitutum. 3

Ex diverſis corporis partibus Glandulæ examinatæ. i

Aliud Glandulas examinandi experimentum. 3

Qualis Fibroſa ſit Glandularum ſtructura? 3

Texturæ Fibroſæ diverſa conſtitutio. ibi

Glandularum Conglobatarum morbi. 3

Lymphaticorum examen. 4

Ductus Thoracicus ope microſcopii examinatus. 4

An Bilſii Muſcus inter Lymphaticorum tunicas in veniatur? 4

Quales ſint Lymphaticorum Valvulæ? ibi

Valvulæ quid agant? 4

Vaſa Lymphatica an Glandularum ſint excreto ria? 4

Lymphæ tranſitus per Glandulas cur neceſſarius? 4

An unquam Lymphatica originem ex Glandulis ha beant? 4

Glandularum utilitas ſingularis. 4

Vas Lymphaticum notabile ad hepatis concava. ibid

Lymphaticorum Origo. 5

Anatomicorum ſententiæ de Origine Vaſorum Lympha ticorum. 51

Expe

Experimenta, quibus deteguntur Lymphaticorum origines. 52
Cur ſanguinem non admittant Lymphatica? 53
Lympha ſanguinea unde? 54
Anatomicorum opiniones circa Glandulas Conglobatas, an ſint alicujus valoris? 55
Renum Lymphatica Nova. 58
Quis ſit Lymphaticorum Ortus in Renibus. 60
Conſenſus inter vaſa renalia ſingularis. 61
Ex gibboſa renum parte Lymphatica Nova. 63
Renum Hydatides unde? ibid.
Ovula in ovariis quî nutriantur? 65
Animal ex ovo generari experimento comprobatur. 68
Lymphaticorum ovarii Deſcriptio Nova. 70
Lymphaticorum Inſulæ neceſſariæ. ibid.
Arteriæ Iliacæ & venæ Cavæ Lymphatica. 71
Unde Lymphatica Iliaca ortum ducant? 72
Quæ mala Ovarii Lymphaticis ſæpe ſuperveniant? ibid.
An Uterus ipſe Lymphatica obtineat? 74
Ureterum conſtitutio & calculi in iiſdem. 76
Quid calculum propellat? 77
Calculorum generatio in veſica. ibid.
Experimento confirmatur calculorum generatio. 78
Hiſtoria rarior. 80
Altera Hiſtoria. 82
Lapidis Bezoartici generatio. 83
Lymphatici in ovario malè affecti Hiſtoria. 84
Alia Hiſtoria. 85
Hiſtoria tertia. 89

Hiſtoria quarta. 94
Methodus Lymphatica Vaſa Peritonæi inveniendi. 98
Quomodo malè afficiantur Lymphatica Peritonæi? 100
Hiſtoria notabilis Hydropis Peritonæi à laceris lymphaticis. 106
Aliæ Hiſtoriæ. 109
An Paracenteſis hîc locum habeat? 110
Confirmatur Exemplo. 113
Aliud Exemplum. 117
Paracenteſis feliciter inſtituta.
Alia Hiſtoria Paracenteſios ſucceſſum confirmans, 122
Peritonæi Hydatides aliquando Aſciten mentiuntur. 124
Hiſtoriæ, Hydatides meſenterii proponentes, variæ. ibid.
Lymphatica Sacra quænam ſint? 129
Lymphatica Meſocoli. 130
Diverticula Peritonæi Nova. 131
Hernia inguinalis Fœminarum unde? 132
Authorum, de Herniis, incerta opinio. ibid.
Diverticula in canibus fœminis Nova. 133
Eadem in humano Subjecto inventa. ibid.
Diverticulorum vaſa unde? 134
Eorum extenſio nimia. 135
Diverticulum cum inteſtini ilei parte aliquando connaſcitur. 136
Obſervatio notanda. 137
Epiſtola Anatomica. 139
Vaſa Lymphatica partium capitis externarum. 141
Cervicis. ibid.

Vaſa Lymphatica Pulmonum. 141
Intercoſtalia. 142
Lumbalia. ibid.
Diaphragmatica. ibid.
Cordis. 143
Lienalia. ibid.
Hepatica. 144
Veſicæ felleæ. 145
Ventriculi. 146
Meſenterii. ibid.
Teſtium. 147
Pedum. 148
Manuum. ibid.
Cerebri. 149
Glandulæ pinealis. 150
Glandulæ Pinealis Epitaphium. 152

F I N I S.

Fig. I. fol. 15.

Fig. II. fol. 15.

Fig. III. f. 23.

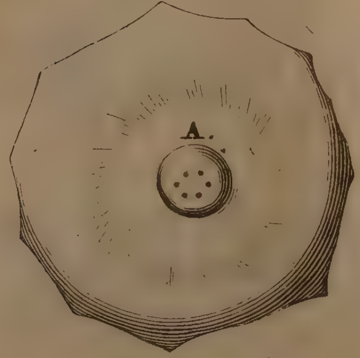

Fig. IV. f. 23.

Fig. V. f. 23.

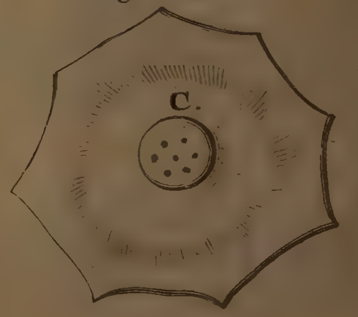

Fig. VI. f. 24.

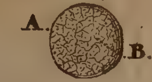

Fig. VII. f. 24.

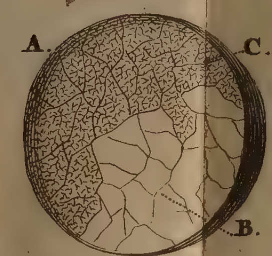

Fig. VIII. f. 24.

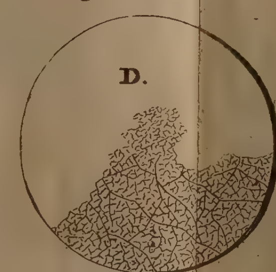

Fig. IX. f. 32.

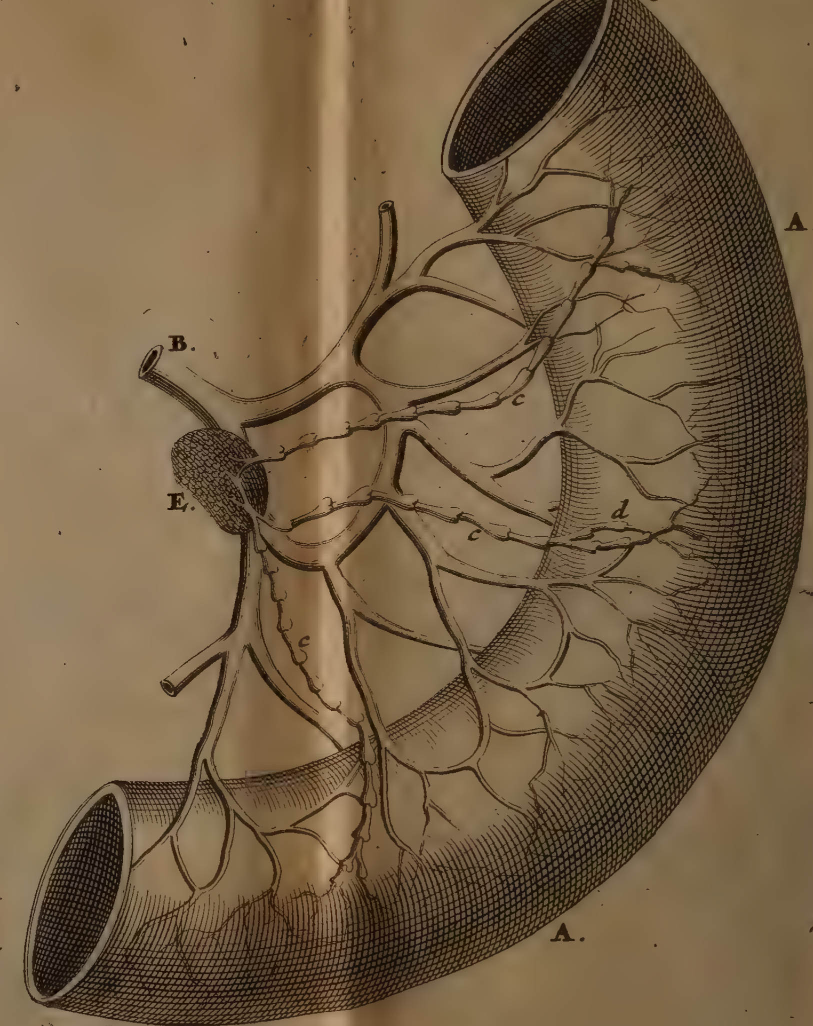

Fig. X. f. 35.

Fig. XI. f. 35.

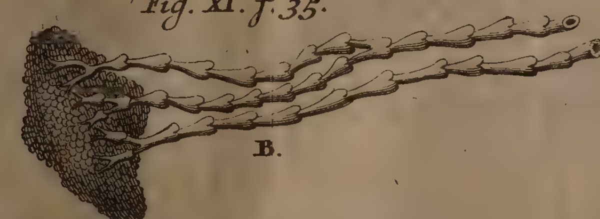

Fig. XIII. f. 37.

Fig. XII. f. 35.

Fig. XIV. f. 37

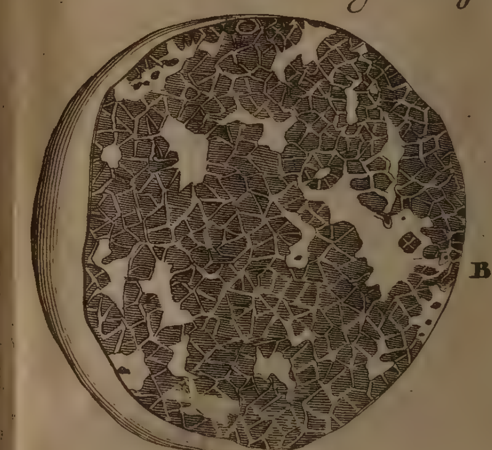

Fig. XV. f. 39.

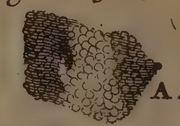

Fig. XVI. f. 39.

Fig. XVII. f. 39.

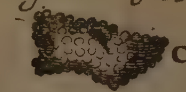

Fig. XIX. f. 41.

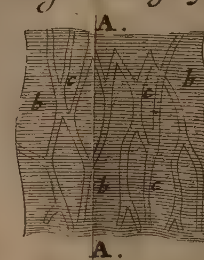

Fig. XVIII. f. 40.

Fig. XX. f. 43.

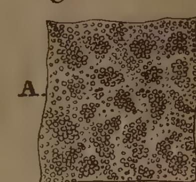

Fig. XXI. f. 43.

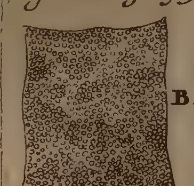

Fig. XXII. f. 44.

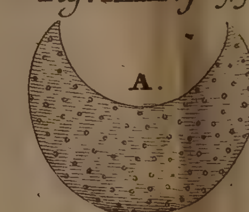

Fig. XXIII. f. 44.

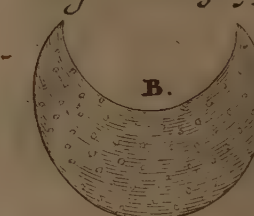

Fig. XXIV. f. 45.

Fig. XXV. f. 45.

Fig. XXVI. f. 46.

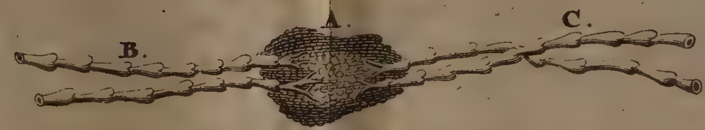

Fig. XXVII. f. 48.

Fig. XXVIII. f. 48.

Fig. XXIX. f. 49.

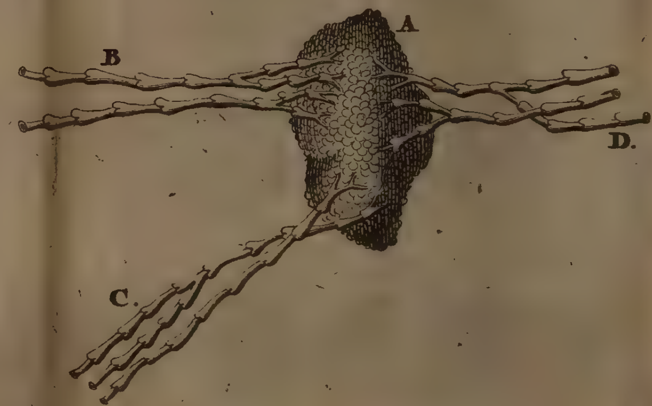

Fig. XXX. f. 50.

Fig. XXXI. f. 60. & 63.

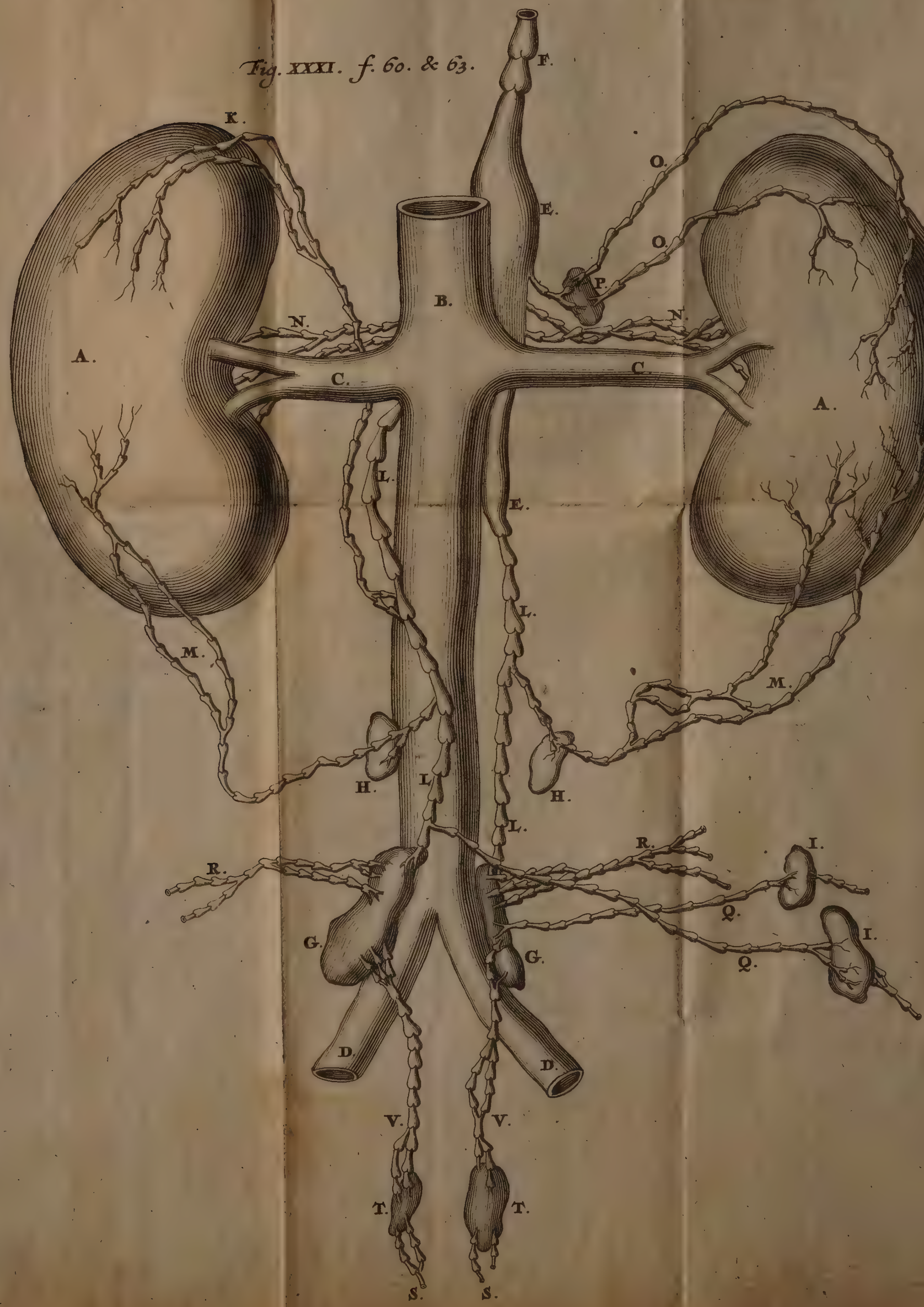

Fig. XXXII. f. 70. & 72.

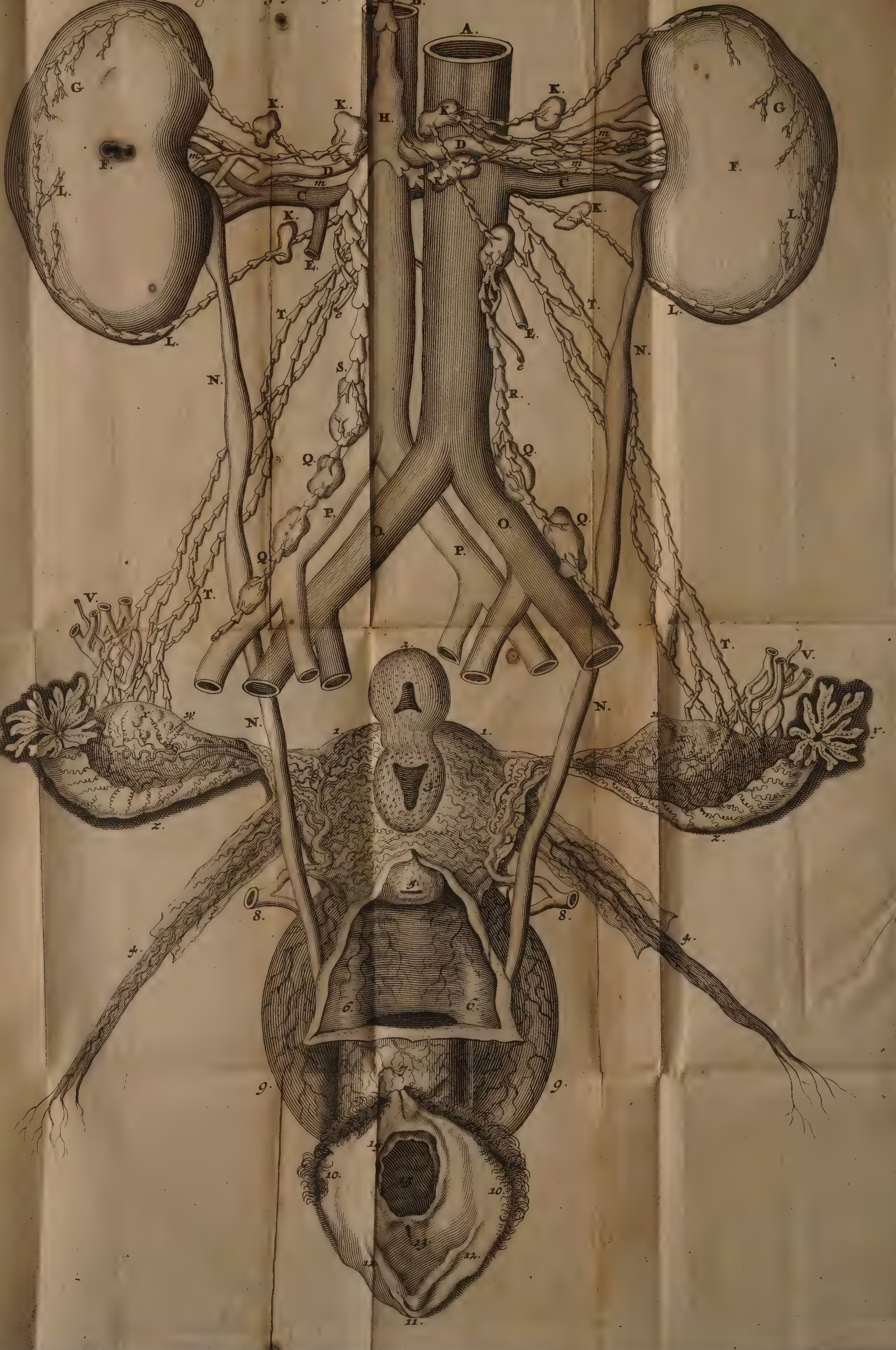

Fig. XXXIII. f. 75.

